ისტორია

ᲘᲐᲜᲕᲐᲠᲘ 13

ᲙᲐᲕᲙᲐᲡᲘᲝᲜᲘ

The KAVKASIONI © ყოველდღიური გაზეთი № 5 (299) ფასი 40 თეთრი

ᲞᲐᲠᲚᲐᲛᲔᲜᲢᲘ

ᲕᲘᲛᲔᲒᲝᲑᲠᲝᲗ ᲭᲘᲠᲕᲔᲣᲚ ᲛᲔᲖᲝᲑᲔᲚᲗᲐᲜ?

ბოლო ათწლეულის განმავლობაში გიგანტ ჩრდილოელ მეზობელთან ურთიერთობისა და თანამშრომლობის ხარისხის განსაზღვრის საკითხი მუდამ იყო ქართული პოლიტიკური ელიტის ყურადღების ქვეშ. რუსეთთან მიმართებაში სწორი სტრატეგიული კურსის შემუშავების პროცესი მეტად რთული აღმოჩნდა და ამ კურსის გამტარებელი ისარი ხშირად ერთი უკიდურესობიდან (რუსეთისთვის ომის გამოცხადება, მის წინააღმდეგ პარტიზანული ბრძოლების წარმოება) მეორისკენ (სამანეთო ზონაში შესვლა) იხრებოდა.

ამ პრობლემას თავისი აქტუალობა დღესაც არ დაუკარგავს. უფრო მეტიც: „რუსული მაგნიტური ველის" ქვეშ აფხაზეთის კონფლიქტის მოხვედრის და რიგი სხვა ფაქტორების გამო, ყოფილ ზესახელმწიფოსთან ურთიერთობის ცივილიზებული მეთოდებით მოგვარების აუცილებლობა, რაც დრო გადის, სულ უფრო და უფრო გარდაუვალი ხდება.

ასეთ ფონზე ჩატარდა გუშინ საქართველოს პარლამენტის საგარეო ურთიერთობათა კომიტეტში (თავმჯდომარე კახა ჩიტაია) საკომიტეტო მოსმენა, რომელიც მთლიანად „საქართველოს რესპუბლიკისა და რუსეთის ფედერაციის მეგობრობის, კეთილმეზობლობისა და თანამშრომლობის ხელშეკრულების" რატიფიკაციის საკითხს მიეძღვნა.

სხდომის დასაწყისში კახა ჩიტაიამ შეფასება მისცა „დიდი ხელშეკრულების" ძირითად პრინციპებს (იგი ხელმოწერილია 1994 წლის 3 თებერვალს რუსეთის პრეზიდენტის ბორის ელცინის თბილისში ვიზიტის დროს). მისი აზრით, „ეს არის სამართლებრივი ბაზა, რომელიც დაარეგულირებს იმ საკითხებს, რომლებიც ამ ხელშეკრულების გარეშე ძნელი დასარეგულირებელია. გარდა ამისა, არსებობს პოლიტიკური მომენტიც: ეს ცალმხრივი ნაბიჯი დიპლომატიურ ენაზე გარკვეულ ქმედებას ნიშნავს".

დოკუმენტის ცალმხრივი რატიფიკაციის სხვადასხვა ასპექტზე თავისი მოსაზრებები გამოთქვეს კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილემ ნესტან კირთაძემ, პარლამენტარებმა ზურაბ ნოღაიდელმა, რამაზ საყვარელიძემ ("უნდა განვიხილოთ ორი ვარიანტი: 1) როგორ მოიქცევა რუსეთი, როდესაც დაინახავს ასეთ შეყვარებულ საქართველოს და 2) როგორი იქნება რუსეთის ქმედება, თუ საქართველოს „დაატორმუზებს"), ნანი ჭანიშვილმა ("აუცილებლად მიმაჩნია ახლო მომავალში ჩვენი მხრიდან ხელშეკრულების რატიფიცირება"), გია გვაზავამ ("ხელშეკრულებაში არის მეათე მუხლი, რომელშიც პატარა ნაღმია ჩადებული. იგი იძლევა ყოველგვარი აგრესიის პროვოცირების საშუალებას". განმარტებისთვის: ხელშეკრულების „დანაღმული" მეათე მუხლი ასე იკითხება — მაღალი ხელშემკვრელი მხარეები ვალდებულებას კისრულობენ თავიანთ ტერიტორიაზე განახორციელონ სათანადო ღონისძიებანი, შესაბამისი საკანონმდებლო აქტების მიღების ჩათვლით, რათა თავიდან აიცილონ და აღკვეთონ ყოველგვარი ქმედება, რომელიც ეროვნული, რასობრივი, ეთნიკური თუ რელიგიური შეუწყნარებლობის, შუღლისა თუ სიძულვილის ნიადაგზე ძალადობის წაქეზებას, პირების თუ ჯგუფების წინააღმდეგ მუქარისა და ძალადობის აქტებს წარმოადგენს, აგრეთვე, ვაიჩაროს ღონისძიებები მათი საკუთრების დაცვის მიზნით), ჯემალ ბერიძემ, ირაკლი ბათიაშვილმა ("ჩემთვის სრულიად გაუგებარია, ამ ეტაპზე ხელშეკრულების რატიფიცირება რა სარგებლობას მოუტანს საქართველოს").

განსახილველი საკითხის დიდ მნიშვნელობაზე ისიც მეტყველებს, რომ ცხარე პოლემიკაში ჩაებნენ პარლამენტართა „წინა თაობის" წევრები (ირაკლი მელაშვილი), ქვეყნის საგარეო უწყების თანამშრომლები (ირაკლი სვანიძე) და საზოგადოებრივი თუ სამეურნეო ორგანიზაციების ("ქალთა საბჭო", „საქსპეცტრანსი") წარმომადგენლები.

ამ უკანასკნელთა „ძიდმა ენთუზიაზმმა" დარბაზი თითქმის დააცარიელა და „პროფესიონალების" კამათი კულუარებში გაგრძელდა.

ᲒᲘᲝᲠᲒᲘ ᲐᲡᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ

ᲓᲐᲣᲡᲯᲔᲚᲘ ᲑᲐᲜᲓᲘᲢᲘ, ᲞᲐᲢᲘᲛᲐᲠᲘ-ᲓᲐᲖᲐᲠᲐᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲒᲐᲚᲐᲦᲔᲑᲣᲚᲘ ᲞᲠᲝᲙᲣᲠᲝᲠᲘ

ᲐᲜᲣ ᲑᲐᲑᲘᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲔᲣᲚᲘ ᲞᲠᲝᲙᲣᲠᲐᲢᲣᲠᲐ ᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲔᲑᲐᲨᲘ

„ყოფნა, არყოფნა — საკითხავი, აი, ეს არის", — ბრძანა შექსპირმა და დამერწმუნეთ, რომ, როგორც უკანონობასთან მრავალწლიანი ბრძოლის გამოცდილების მქონე ადვოკატს, კარგად მესმის, რაოდენ საბედისწერო შეიძლება აღმოჩნდეს გენერალურ პროკურორთან დაპირისპირება (დღეს, როდესაც პარლამენტის წინაშე კანიდატურის წამოყენება მისი დამტკიცების ტოლფასი გახდა).

მესმის და, მიუხედავად ამისა, არ შემიძლია დუმილი, როცა კანონიერების მიზანშეწონილობით შეცვლის პრინციპი სულ უფრო და უფრო მკვიდრდება, კონკრეტულ საქმეთა ანალიზი კი ნათელყოფს, რომ ამ „მიზანშეწონილობის" საფუძველი ხშირად თვით გენერალური პროკურორის ან მის უკან მდგომთა პირადი ინტერესებით შემოიფარგლება.

ᲘᲮᲘᲚᲔᲗ ᲛᲔ—3, 4 ᲒᲕ.

ᲘᲜᲪᲘᲓᲔᲜᲢᲘ

ᲒᲣᲨᲘᲜ ᲓᲘᲚᲘᲗ ᲒᲐᲘᲤᲘᲪᲐ ᲣᲜᲘᲕᲔᲠᲛᲐᲚᲘ «ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘ»

ᲕᲘᲜ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐᲛᲜᲐᲨᲐᲕᲔ?!

გუშინ დილით თბილისელებმა, შეიძლება ითქვას, უჩვეულო საახალწლო „სიურპრიზი" მიიღეს, სრულიად მოულოდნელად. რუსთაველის პროსპექტზე მდებარე უნივერმაღში მისულ მომხმარებლებს „თბილისის" კარი დაკეტილი დახვდათ. დაინტერესებული ხალხი კარგა ხანს ფუსფუსებდა უნივერმაღის შესასვლელთან, თუმცა, მათთვის არავის არც სავაჭრო ცენტრის დაკეტვის მიზეზი აუხსნია და არც მისი გახსნის შესაძლო დრო განუცხადებია. ჩვეულებრივი მომხმარებლისგან განსხვავებით, ჟურნალისტებმა უნივერმაღის უკანა „საიდუმლო" შესასვლელიდან შენობაში შეღწევა მაინც მოვახერხეთ.

აღსანიშნავია, რომ მომსახურე პერსონალი ნაკლებად იყო გათვითცნობიერებული უნივერმაღის დაკეტვის სუბიექტურ თუ ობიექტურ მიზეზებში. ჩვენც, რაღა თქმა უნდა, მიზეზის ამოცნობის პირველწყაროდ სააქციო საზოგადოება უნივერმაღ „თბილისის" ადმინისტრაცია მივიჩნიეთ. სამწუხაროდ, უნივერმაღის გენერალური დირექტორი, ბატონი როდარ მანაგაძე მერიაში გახლდათ, დირექტორის პირველმა მოადგილემ, ბატონმა თამაზ ტაბატაძემ კი შეუძლოდ ყოფნა მოიმიზეზა და ჩვენთან საუბარს თავი აარიდა. როგორც გვითხრეს, უნივერმაღ „თბილისის" შრომითი კოლექტივის აქციონერი ჯგუფი საპროტესტო განცხადებით პრეზიდენტის აპარატს ეახლა.

როგორც ჩვენი იქ ყოფნისას გაირკვა, უნივერმაღის კოლექტივის გაფიცვის მიზეზი სააქციო საზოგადოება უნივერმაღ „თბილისსა" და შ.პ.ს „პროგრესს" შორის

ᲘᲮ. ᲛᲔ-2 ᲒᲕ.

ფაქტები და მოვლენები

ᲙᲝᲜᲤᲚᲘᲥᲢᲘᲡ ᲖᲝᲜᲐ

...ის რაიონში აფხაზ ბოევიკთა დანაღმულ ველებს ახალი მსხვერპლი ეწირება. სარწმუნო წყაროების ..., რომელსაც აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის გაძევებული უზენაესი საბჭოს პრესცენტრი ავრცელებს, ...გალის რაიონის სოფელ წარჩეს ...ზე აფეთქდა სამგზავრო ავტობუსის მსხვერპლი, რომლის რაოდენობა უცნობია. მოვიდა შეტყობინება ..., რომ გუშინ გალის ... აღმოაჩინეს 6 გვამი.

BGI

მტკიცეს უმაღლესი საბჭოს სამუშაო გეგმა 1996 წლის პირველი კვარტლისთვის. ამას გარდა, სხდომაზე განიხილეს საკადრო საკითხები. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ნაპოლეონ მესხია გათავისუფლებულია თანამდებობიდან სხვა სამუშაოზე გადასვლასთან დაკავშირებით. მის მაგივრად აღნიშნულ თანამდებობაზე დაინიშნა დეპუტატი ელგუჯა გვაზავა. აფხაზეთის ავტონომიური ... მინისტრად ... თემურ ხევსურიანი.

ᲞᲐᲘᲛᲐᲠᲗᲐ ᲡᲮᲓᲝᲛᲐ

[illegible]

ᲗᲮᲝᲕᲜᲐ ᲐᲠ ᲛᲘᲣᲚᲘᲐᲗ

[illegible] ... დაკავშირებით,

რუს მესაზღვრეებს არ მიუღიათ რაიმე კონკრეტული თხოვნა ქართველი კოლეგებისგან ჩეჩნეთის საზღვრის გასაკონტროლებლად.

ᲔᲜᲔᲠᲒᲔᲢᲘᲙᲣᲚᲘ ᲞᲠᲝᲑᲚᲔᲛᲔᲑᲘ

• გუშინ თბილსრესის მომსახურე პერსონალმა ავარიის თავიდან ასაცილებლად დროებით გააჩერა მე-9 ენერგობლოკი. როგორც ცნობილი გახდა, მე-9 ბლოკს არ შეუძლია დაბალ სიხშირეზე მუშაობა, რის გამოც იგი სრული დატვირთვით ვერ ფუნქციონირებს. ... სიხშირე, რესპუბლიკის ... ენერგოსისტემა ... მიზნით.

ᲘᲛᲠᲘᲜᲓᲐ

ᲕᲘᲖᲘᲢᲘ

15 იანვარს საქართველოს პარლამენტის დელეგაცია პარლამენტის თავმჯდომარის ზურაბ ჟვანიას ხელმძღვანელობით ორდღიანი ოფიციალური ვიზიტით ეწვევა სომხეთს. ვიზიტის მსვლელობისას დაგეგმილია შეხვედრები სხვადასხვა დონეზე. 15 იანვარს ზურაბ ჟვანია შეხვდება სომხეთის ეროვნული კრების თავმჯდომარეს ბაბკენ არარქციანს და რესპუბლიკის პრემიერ-მინისტრს გრანტ ბაგრატიანს. 16 იანვარს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარეს მიიღებს სომხეთის პრეზიდენტი ლევონ ტერ-პეტროსიანი. ამავე დღეს ზურაბ ჟვანია გამართავს პრესკონფერენციას ოფიციალური ვიზიტის შედეგებზე. 16 იანვარს, საღამოს ... თბილისში დაბრუნდება.

BGI

გუშინ დილით გაიფიცა უნივერმაღი «თბილისი»

ვინ არის დამნაშავე?!

პირველი გვერდიდან

ოთხწლიანი დავა გამხდარა. ამ ფაქტთან დაკავშირებით კომენტარი ვთხოვეთ უნივერმაღის გენერალური დირექტორის მოადგილეს, ბატონ ჯამბულ ბაკურაძეს და იურისკონსულტს, ბატონ მიხეილ ხითარიშვილს:

— დღეს სააქციო საზოგადოება უნივერმაღ „თბილისის" 600-კაციანი შრომითი კოლექტივი გაიფიცა და ქუჩაში გამოვიდა პროტესტის ნიშნად იმის გამო, რომ ოთხი წლის განმავლობაში ვერასგზით სიმართლეს ვერ მივაღწიეთ. მთელი კოლექტივი პარალიზებული და შოკირებულია იმ განუკითხაობით და უკანონობით, რაც ჩვენს თავს ხდება. მოვითხოვთ ჭეშმარიტების დადგენას და კანონის უხეშად დამრღვევ და ყალბისმქნელ პირთა მიმართ სათანადო ზომების გატარებას.

ყველაფერი კი ასე დაიწყო...

1992 წლიდან დღემდე უნივერმაღ „თბილისსა" (მეიჯარე) და შ.პ.ს. „პროგრესს" (მოიჯარე) შორის მიმდინარეობს დავა საიჯარო ურთიერთობებზე გადასვლასთან დაკავშირებით. ჩვენ მოვითხოვდით და დღესაც მოვითხოვთ აშკარად ყალბი დოკუმენტების საფუძველზე ვითომდა გაფორმებული საიჯარო ხელშეკრულების გაუქმებას.

1992 წლის დასაწყისში შ.პ.ს. „პროგრესის" პრეზიდენტმა (იმჟამად უნივერმაღის მთავარმა ინჟინერმა) ილია ანდრიაძემ წარმოადგინა უნივერმაღის ყოფილი დირექტორის ირაკლი პატარქალიშვილის მიერ (ამჟამად უნივერმაღის დირექტორის მოადგილე) ხელმოწერილი საიჯარო ხელშეკრულებები, რომლის საფუძველზეც დაიწყო უნივერმაღის სახანძრო გასასვლელებისთვის დატოვებული ეზოს აივნების შემოღობვა. კოლეგიალობის გათვალისწინებით 1992 წელს დაიდო საიჯარო ხელშეკრულება უნივერმაღსა და „პროგრესს" შორის, რომელშიც გამოსყიდვაზე სიტყვაც არ იყო ნათქვამი. ხელშეკრულებას ხელს აწერდა უნივერმაღის დირექტორი ნოდარ მანაგაძე. კონტრაქტი გაგრძელდა 1994 წლის პირველ იანვრამდე.

1994 წლის აგვისტოში „პროგრესის" პრეზიდენტმა მოზრდილი თანხა ჩარიცხა უნივერმაღის ანგარიშზე, თანხა დაუყოვნებლივ უკანვე დაუბრუნდათ. ასე განმეორდა ორჯერ. „პროგრესის" ხელმძღვანელობას მოსთხოვეს განემარტა, რისთვის რიცხავდა ამ თანხებს. მაშინ კი „პროგრესმა" წარმოადგინა 1991 წლის 15 მარტით დათარიღებული უშველებელი, რვაგვერდიანი ხელშეკრულების ქსეროასლი, რომელსაც ხელს აწერდა უნივერმაღის ყოფილი დირექტორი ირაკლი პატარქალიშვილი.

მანამდე ამ ხელშეკრულების შესახებ არავის სმენოდა, ამიტომაც მაშინვე, მისი უკანონობის საკითხი დადგა. ამ ე.წ. ხელშეკრულებით „პროგრესს" იჯარის მოქმედების პერიოდში უფლება ეძლეოდა, გამოესყიდა უნივერმაღის აივნები კიბეებით, მათ ქვეშ მდებარე ტერიტორიით, ვიტრინებით, უკანა ეზოში მე-2 სართულზე მდებარე „დებარკადერის" სახურავით, ლიფტში მდებარე გარაჟი მისი მიმდებარე ვეებერთელა ფართით. ეს ჩვენთვის მოწმენდილ ცაზე მეხის გავარდნას ჰგავდა, ვინაიდან, უკვე არსებობდა სახელმწიფოს მეთაურის განკარგულება სააქციო საზოგადოებების შრომითი კოლექტივებისთვის საკონტროლო პაკეტის პირდაპირი მიყიდვის შესახებ და უნივერმაღი რეგისტრაციისთვის ემზადებოდა.

მიუხედავად იმისა, რომ უნივერმაღის შრომითმა კოლექტივმა ხელშეკრულების კანონიერება უარყო, „პროგრესმა" ჩვენი გვერდის ავლით, ეგრეთ წოდებული გამოსასყიდი თანხა სახელმწიფოს ბიუჯეტში შეიტანა.

უნივერმაღმა სარჩელი აღძრა უზენაეს საარბიტრაჟო სასამართლოში წარმოდგენილი ხელშეკრულების ბათილად ცნობის შესახებ.

არბიტრაჟმა მტკიცებად მიიღო „პროგრესის" მიერ წარდგენილი შრომითი კოლექტივის წევრთა გაყალბებული ხელმოწერები და ხელშეკრულება კანონიერად ცნო.

ყოველივე ამის შემდეგ, უნივერმაღის მუშა-მოსამსახურეთა საერთო კრებამ საჩივრით მიმართა ქონების მართვის სამინისტროს, თბილისის ქონების მართვის სამმართველოს, არბიტრაჟს და მოითხოვა საკითხის სამართლიანად გადაწყვეტა, გაყალბებული ხელშეკრულების გაუქმება. თბილისის ქონების მართვის სამმართველომ კი ყურად არ იღო 400 კაცის ხელმოწერილი საჩივარი, არც ქონების მართვის სამინისტროს განკარგულება საკითხის შეჩერებაზე და სასწრაფოდ, 1995 წლის 15 თებერვალს გასცა საკუთრების მოწმობა „პროგრესზე".

ქონების მართვის სამინისტრომ ბათილად ცნო სამმართველოს გადაწყვეტილება და საზედამხედველო წესით სარჩელი აღძრა უმაღლეს საარბიტრაჟო სასამართლოში. „პროგრესმა" კი პარალელურად საჩივარი შეიტანა რესპუბლიკის პროკურატურაში. აღნიშნულ საქმეს სწავლობდა ხან რესპუბლიკის, ხანაც ქალაქის პროკურატურა, შემდეგ საქმე კვლავ უზენაეს საარბიტრაჟო სასამართლოს დაუბრუნდა, ოღონდ, დასკვნის გარეშე. სასამართლო პროცესი რამდენჯერმე გადაიდო. ბოლოს, როგორც იქნა, პროკურატურის ერთ-ერთმა განყოფილებამ ხელი მოაწერა დასკვნას, რომლის არც ერთი აბზაცი სიმართლეს არ შეესაბამება. დასკვნაში სამჯერაა აღნიშნული, რომ უნივერმაღის მაშინდელი დირექტორი ი.პატარქალიშვილი ამ ხელშეკრულების სისწორეს ადასტურებს, არადა, პატარქალიშვილმა საარბიტრაჟო სასამართლოშიც და ქონების მართვის სამინისტროს მიმართვაზეც შავით თეთრზე დაწერა და დღესაც ხმამაღლა აცხადებს, რომ მსგავს ხელშეკრულებაზე ხელი არ მოუწერია.

არსებობს ექსპერტიზის დასკვნაც, რომ რვაგვერდიანი ხელშეკრულების ერთადერთი ბეჭედდასმულ პირზე, შვიდი გვერდი დაბეჭდილია სხვა მანქანაზე, მერვე, ბეჭედდასმული და ხელმოწერილი პირი კი, სხვაზე. ამასთანავე, ბეჭედდასმული და ხელმოწერილი რვა გვერდი ყველა ტექნიკური შეცდომით და გვერდის ნუმერაციითაც კი ემთხვევა გაუქმებული ორგვერდიანი ხელშეკრულების ბოლო მეორე გვერდს. როგორც ხედავთ, სიყალბე სახეზეა.

საგულისხმოა, რომ საერთოდ არ არსებობს ხელშეკრულების დედანი. პროკურატურის დასკვნა კი, როგორც პროკურორმა ლ.არჩვაძემ პროცესზე განაცხადა, ფაქტებით კი არა, თავისი რწმენის საფუძველზე დაწერა.

მიმდინარე წლის 10 იანვარს საარბიტრაჟო სასამართლომ ქონების მართვის სამინისტროს სარჩელი ხელშეკრულების ბათილად ცნობის შესახებ არ დააკმაყოფილა და ხელშეკრულება ძალაში დატოვა.

ჩვენი ღრმა რწმენით, ეს არ იყო სასამართლო პროცესი, ეს ჰგავდა აბსურდის თეატრის სპექტაკლს, რომელიც ოთხი საათი გრძელდებოდა და რომლის ფინალიც ეჭვქვეშ აყენებს კანონიერების უზენაესობას.

ჩვენ არაერთგზის ვცადეთ კომპრომისის გზით „პროგრესის" ხელმძღვანელობასთან მოლაპარაკება, მაგრამ ამაოდ. მათ არანაირ დათმობაზე წასვლა არ სურთ. ცხადია, უსამართლობას ვერც ჩვენ შევეგუებით.

სააქციო საზოგადოება უნივერმაღ „თბილისის" შრომითი კოლექტივის სამეთვალყურეო საბჭოს წარმომადგენელმა, ქალბატონმა გიული ბარნაბიშვილმა, რომელიც ის-ის იყო პარლამენტიდან დაბრუნდა, აღშფოთებულმა განგვიცხადა:

— ჩვენ შევხვდით გიორგი კობახიძეს, მან გულდასმით მოისმინა ჩვენი სატკივარი და დახმარება აღგვითქვა. მთელი შრომითი კოლექტივის სახელით ხმამაღლა ვაცხადებ — თუკი სამართალი გზას ვერ იპოვის, მაშინ ჩვენ ლინჩის წესით გასამართლებას მოვაწყობთ, დავანგრევთ ყველაფერს, რაც კი რამ არსებობს შენობაში.

როგორც ხედავთ, ერთი შეხედვით საქმე არც ისე იოლადაა — ოთხწლიანი დავა, აგერ უკვე ხელჩართულ ბრძოლაში გადაიზარდა და აპოგეას არც თუ სახარბიელო დასასრული უჩანს. თუმცა, იმედია, რომ ორივე მხარე სიმართლის ძიების **უფრო ცივილიზებულ მეთოდებს მიმართავს, ვიდრე ამას ქალბატონი გიული ბარნაბიშვილი გვპირდება.**

„ღმერთს ცალცალკე მომჩივანი მართალი ეგონაო", — ასე რომ არ გამოგვხლოდა, შ.პ.ს. „პროგრესის" პრეზიდენტს, ბატონ ილია ანდრიაძეს მივმართეთ:

— ამ ხელშეკრულების დედანი რეალურად არსებობს, მაგრამ მოწინააღმდეგე მხარე დედანს ყალბად მიიჩნევს იმიტომ, რომ ხელშეკრულების ბოლო, მერვე ფურცელი შესაცვლელია. დავუშვათ, მერვე გვერდი სხვა მანქანაზეა დაბეჭდილი, ამას რა მნიშვნელობა აქვს. ხელშეკრულების ბოლო ფურცელში ტექსტის შინაარსი ხომ არაა შეცვლილი? გამოსყიდვის უფლებით ვსარგებლობდით, როგორც წინა ხელშეკრულებებით, ასევე ბოლო — გახმაურებული ხელშეკრულებითაც, რომელსაც ჩვენი მოწინააღმდეგეები, რატომღაც, ყალბ დოკუმენტად მიიჩნევენ.

ოთხი წელია ამ ტერიტორიაზე მშენებლობა მიმდინარეობს. აქამდე ხმა არავის ამოუღია, დღეს კი რაღაც აბსურდულ საკითხზე მედავებიან. ყველას გახსოვთ, უნივერმაღის ორივე ფლიგელი ბუნკერად რომ იყო ქცეული. დღეს პრივატიზაციის კანონის საფუძველზე, როცა „პროგრესმა" ეს ტერიტორია შეისყიდა და ნორმალური სავაჭრო ცენტრი გახსნა, პირადულმა ინტერესებმა იჩინა თავი და კონფრონტაციის გზით ცდილობენ „პროგრესის" კუთვნილი ტერიტორიის წართმევას.

ისიც უნდა ითქვას, რომ თბილისის ცნობილი მოვლენების დროს საკმაოდ ხაეჭვოდ, „პროგრესის" კუთვნილი ორი ოთახი დაიწვა. განადგურდა ხელშეკრულების ორიგინალები, რაც გადარჩა, სწორედ იმ ხელშეკრულებების ასლებია, რაზეც დღეს დავა მიმდინარეობს. რვაგვერდიანი ხელშეკრულების ორიგინალი უნივერმაღ „თბილისის" ადმინისტრაციაშიც ინახება, მაგრამ დღეს სიმართლის დასაფარავად ისინი ამ დოკუმენტის არსებობას უარყოფენ.

სასამართლოს დასკვნაში, ქალაქის პროკურორის ნუგზარ გაბრიჩიძის 1995 წლის 29 სექტემბრის ინფორმაციაში ვკითხულობთ:

„ვერ გავიზიარებთ უნივერმაღის დღევანდელი ხელმძღვანელობის აზრს იმის შესახებ, რომ უნივერმაღმა არ იცოდა საიჯარო ხელშეკრულების არსებობის შესახებ, რადგან ხელშეკრულების გაფორმებიდან შ.პ.ს. „პროგრესი" უნივერმაღ „თბილისში" ეწეოდა სამშენებლო სამუშაოებს და წლების განმავლობაში უნივერმაღს შესდიოდა თანხა იჯარის ქირის სახით.

უნივერმაღ „თბილისის" ხელმძღვანელობის კატეგორიული მოთხოვნით, საიჯარო ხელშეკრულებები გაგზავნილ იქნა შსს საექსპერტო კრიმინალისტიკურ სამმართველოში, საიდანაც 1995 წლის 7 სექტემბრის № 43/5-2284 დასკვნით ირკვევა, რომ:

1. 1991 წლის 15 მარტით დათარიღებული რვაგვერდიანი საიჯარო ხელშეკრულების პირველიდან შვიდი გვერდის ჩათვლით და მერვე ფურცელი შესრულებულია სხვადასხვა საბეჭდ მანქანაზე;

2. 1991 წლის 15 მარტით დათარიღებული №10, №11 საიჯარო ხელშეკრულებების მეორე გვერდი (შესრულებული ქსეროასლზე) და რვაფურცლიანი საიჯარო ხელშეკრულების ანალოგიური ტექსტის მქონე მერვე ფურცელი ერთიმეორის იდენტურია.

სხვადასხვა საბეჭდ მანქანაზე ხელშეკრულების გვერდების დაბეჭდვა ტექნიკურად შესაძლებელია და ამ ქმედებაში, ჩვენი აზრით, კრიმინალი არაფერია.

უნივერმაღის ამჟამინდელი ხელმძღვანელობის განცხადებით, მათთვის ცნობილი იყო მხოლოდ 1991 წლის 12 და 15 მარტის ორგვერდიანი საიჯარო ხელშეკრულებები და არ იცნობდნენ 15 მარტის შემკრებ ხელშეკრულებას. აღნიშნული შემკრები და ორგვერდიანი ხელშეკრულებები უნივერმაღის მხარემ წარმოადგინა ქსეროასლებით, ხოლო შ.პ.ს. „პროგრესს" აღნიშნული ორგვერდიანი ხელშეკრულებები, რომლებიც ძალადაკარგულად ითვლებოდა, არ შეეძლო წარმოედგინა, რადგანაც 1991-92 წლების ცნობილი მოვლენების დროს, პირწმინდად დაიწვა უნივერმაღ „თბილისის" მთავარი ინჟინრის (ილია ანდრიაძე) და ინჟინრის ოთახები, სადაც განლაგებული იყო შ.პ.ს. „პროგრესის" ოფისიც. ხანძრის აქტი წარმოდგენილია.

თბილისის პროკურატურა, ველივე ზემოაღნიშნულის [...] ვერ გაიზიარებს უნივერმაღ „[...] ლისის" საჩივრებს და მიაჩნია [...] თბილისის სახელმწიფო ქონ[...] მართვის მთავარი სამმართვ[...] კოლეგიის 1994 წლის 29 [...] მბრის დადგენილება შ.პ.ს. „პ[...] რესის" მიერ იჯარით აღებ[...] სახელმწიფო ქონების გამოსყ[...] კანონიერების შესახებ და [...] სამმართველოს მიერ 1994 [...] 15 თებერვალს „პროგრესის" [...] ლზე საკუთრების დამადასტურ[...] ლი მოწმობის გაცემა მოქ[...] კანონმდებლობის შესაბამისია [...] ლო სახელმწიფო ქონების მარ[...] სამინისტროს კოლეგიის [...] წლის 5 აპრილის დადგენი[...] რომელმაც გააუქმა თბილისის [...] ხელმწიფო ქონების მართვის [...] ვარი სამმართველოს კოლე[...] ზემოაღნიშნული დადგენი[...] უსაფუძვლოა და დადგენილი [...] შ.პ.ს. „პროგრესის" კანონიერ[...] კუთრებითი უფლებები, რ[...] შ.პ.ს. „პროგრესს", როგორც [...] მოთ აღვნიშნეთ, სახელმ[...] ქონება იჯარით აღებული [...] გამოსყიდული ჰქონდა მაშინ [...] მედი კანონმდებლობის შესა[...] სად და მისი გაუქმების საფუძ[...] არ არსებობს".

მართლაც, არც თუ ისე [...] დაა საქმე, როგორც ეს [...] შეხედვით ჩანს. ფაქტია, რომ [...] ერთი მხარე არ თმობს, [...] ნათელია, რომ პროკურატურა[...] საარბიტრაჟო სასამართლომ [...] რძლივი მუშაობა გაწია ამ [...] თხის ირგვლივ ჭეშმარიტების [...] სადგენად, მაგრამ გზა [...] მაინც არ ჩანს...

ხემოხსენებული საკითხის [...] გვლივ ატეხილი აჟიოტაჟი [...] ეჭვქვეშ აყენებს კანონის უზ[...] სობის რეალობას, კვლავ კით[...] ნიშნის ქვეშ დგება სამართა[...] მცავ უწყებათა საქმიანობა [...] არა და რას უნდა ნიშნ[...] **უნივერმაღ „თბილისის" ადმინ[...] რაციის განცხადება — „ჩვენ[...] გვჯერა მათი, სასამართლო [...] ვნაში ერთი აბზაცი სიმართ[...] არაა". მეორე მხარე კი აცხად[...] რომ უკვე არასგზით არ დათ[...] 51 აშშ დოლარად ღირ[...] ქონებას.**

ჩვენთვის კი ერთი რამ [...] — თუ სამართლებრივი სახ[...] ფოს აშენება გვსურს, მაშინ [...] კანონის, მოცილეს და მო[...] კი, შესაფერისი სახელი [...] დაერქვას. ძალმომრეობის და [...] მართლობის უკვე თითქმის [...] ლობადქცეული მითი საბო[...] მაინც ხომ უნდა დაინგრეს!

დიანა ბაბროშვი[...]

P.S. დღის 14 საათ[...] ვის უნივერმაღ „თბილ[...] ადმინისტრაციამ მიიღო [...] დაწყვეტილება, საპრო[...] ტო აქციის შეწყვეტის [...] ობაზე. უნივერმაღმა კი [...] ული რიტმით განაახლ[...] შაობა. მაგრამ თუ ეს [...] ბლემა არ გადაიჭრა, [...] ლოეს ხანებში არ [...] გამორიცხული მსგავსი [...] ვლენის განმეორება.

დამფუძნებელი საბჭოს თავმჯდომარე და
მთავარი რედაქტორი ვასილ მაღლაფერიძე,
მთავარი რედაქტორის მოადგილე
პაატა ვეშაპიძე,
პასუხისმგებელი რედაქტორი
ზაზა ტალახაძე

საგზაო პოლიციის მთავარ სამმართველოში, ყოველი თვის 5 რიცხვში, 13.00 საათზე ცხადდება ღია კარის დღე. სამმართველოს ხელმძღვანელობა შეხვდება მძღოლებს, ფართო საზოგადოებრიობის წარმომადგენლებს, ყველა დაინტერესებულ პირს, მოისმენს და განიხილავს მათს პრეტენზიებს.

პირველი ასეთი შეხვედრა გაიმართება მიმდინარე წლის 5 თებერვალს.

შეხვედრის დღეებში მსურველებს შეუძლიათ დარეკონ ტელეფონზე: 96-70-00.

გთხოვთ, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა წარმომადგენლებს, დაესწროთ.

საგზაო სამმართველოს
მთავარი სამმართველოს პრესცენტრი

გაზეთ „კავკასიონ[...] რედაქცია ულოცავს სა[...] თო კორპუსის თანამ[...] მელს, ქალბატონ დ[...] გოგეშაშვილს შვილიშ[...] კოტიკო გოგეშაშვილის [...] ბადების დღეს.

დაუსჯელი ბანდიტი, პატიმარი–დაზარალებული და გალაღებული პროკურორი

ანუ ბაბილაშვილისეული პროკურატურა მოქმედებაში

...ჩველი გვერდიდან

...მე რომ მხოლოდ მის ...ელ ახლობელთა პასუხისმგებლობიდან გათავისუფლებას ...ხელის შემსუბუქებას შეძლებს, ამისთვის მკითხველთა ... აუდიტორიისადმი მიმა... ვერც მე ვიკისრებდი და ...მუნებული ვარ, ამას ვერც ... სხვა პროფესიონალი დამ... ვერ დაუშვებდა, მაგრამ ...მის გვერდის ავლაა დასა..., რომ ბატონი გენერალური პროკურორის მცდელობის ...ად, დღეს დაუცველი მო...ობისთვის პროკურატურა ...არალებულ ბანდაზე უფრო ...ში გახდა.

...დავიწყებ იმით, რომ ჩვეუ...ივ ბანდიტს შეგიძლია შე...ძლო და თუ გადაურჩი, სამართალდამცავ ორგანოებს მიმართავ დახმარებისთვის, ...ნდაც უკვე დაყაჩაღებული ...ისა თუ ქონების დასაბრუნებლად, მაგრამ თუ გენერალური პროკურორის მიერ დანერ... უსამართლობის მსხვერპლი ...დი, ქონებას ვინღა ჩივის; ...ში ამოგხდიან სულს და ... საჩივრის განმხილველიც არავინაა.

...რაოდენ გლობალური ხასი... მიიღო ადამიანის უფლებების სისტემატურმა და გამიზნულმა დარღვევებმა! იმ ტენდენციის გამოსავლენად, თუ საით ...ს გენერალური პროკურო..., საკმარისია გავაანალიზოთ ხუთი საქმე, რომლებშიც ... ხანს მომიხდა მონაწილეობის მიღება და დარწმუნდებით, რომ ხუთივე ანუ მათი ასი პროცენტი, გენერალური პროკურორის მიერ მოურიდებლად ...შებულ უკანონობაზე ღაღადებს.

საგულისხმოა ისიც, რომ ...ველი საქმე დაკავშირებული აღმოჩნდა იმ წრეთა ინტერესებთან, რომელთათვისაც დასაცავთა ციხეში თვეობით და წლობით გაჩერება ნამდვილ დამნაშავეთა პასუხისმგებლობიდან გათავისუფლების ან რესპუბლიკისთვის მნიშვნელოვანი საწარმოების ხელში ჩაგდების ერთადერთ საშუალებას წარმოადგენს.

...იმედია, დამეთანხმებით, რომ ...ველივე ამის შემთხვევითობით ...ხსნა შეუძლებელია; ხოლო შიმშილით, სიცივით და სხვა სასიცოცხლოდ აუცილებელი პირობების არარსებობით განამებული მოსახლეობისთვის კიდევ რამდენიმე წლით იგივე პროკურორის შენარჩუნება, ვინც პროკურატურა უკანონობის ბასტიონად აქცია, ხალხის ინტერესების სრული უგულებელყოფა იქნება.

საქართველოში უკანონობის ...ული შემთხვევებით და ...დაც ცინიკური დარღვევებით ვერასოდეს ვერავის გააკვირვებდი და ეს სხვაზე უკეთესად ჩემთვის არის ცნობილი, რადგანაც პირადადაც გახლდით უკანონობის მსხვერპლი, მაგრამ ისეთი მდგომარეობა, რომ პროფესიული დამცველი კვირაობითა და თვეობით ვერ ახერხებდეს არამცთუ დასაცავთან შეხვედრას, არამედ საქართველოს რესპუბლიკის პროკურატურის შენობაში შეღწევას, დღევანდელი გენერალური პროკურორის პირად დამსახურებას წარმოადგენს.

ბევრი ჩვენგანისთვის გაუგებარიც კი იყო, თუ რამ განაპირობა რესპუბლიკის პროკურატურის შენობაში შესვლის ხუთშაბათობითა და პარასკევობით აკრძალვა, მაგრამ მალე დავრწმუნდით, რომ ამით გენერალურმა პროკურორმა გამორიცხა უკანონო დაკავებაზე საჩივრების რესპუბლიკის პროკურატურაში შეღწევის თეორიული შესაძლებლობაც კი, უკანონობის დაკავებიდან, სულ ცოტა, ერთი კვირის განმავლობაში.

საქმე ის არის, რომ პირველი სამი დღის დაკავება, მისი გაფორმების შემთხვევაშიც კი (არაფერს ვამბობ გაუფორმებელ იზოლაციაზე), გასაჩივრებას არ ექვემდებარება, ხუთშაბათსა და პარასკევს კი ადვოკატებს ოფიციალურად აეკრძალათ ზონის პროკურორამდე შეღწევა, თუ იგი თვითონ არ ინებებდა ადვოკატის მიღებას.

„მადა ჭამაში მოდის"-ო და გენერალური პროკურორიც, დარწმუნდა რა იმაში, თუ რაოდენ ეფექტური აღმოჩნდა უკანონო დაკავებისთვის რესპუბლიკის პროკურატურის წარმომადგენელთა პასუხისმგებლობის თავიდან აცილება დამცველთა პროკურატურის შენობაში შეღწევის სულ ორი დღის შეზღუდვის გზით, მან ზეპირად დაავალა თავისი პირადი დაცვის უფროსს, უზრუნველეყო ადვოკატთა რესპუბლიკის პროკურატურაში შეღწევის სრული აკრძალვა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა მათ ამის უფლებას მისცემდნენ ის თანამდებობის პირები, ვისაც უნდა განეხილა ადვოკატთა შუამდგომლობა-საჩივრები.

გასათვალისწინებელია ისიც, რომ გენერალური პროკურორის საგამომძიებლო აპარატი უშუალოდ ასეულობით პირის მიმართ აწარმოებს გამოძიებას და ამ უკანონო შეზღუდვების გზით ეს პირები საერთოდ დაცვის გარეშე დარჩნენ.

თვითონ განსაჯეთ: რამ განაპირობა ის გარემოება, რომ ბატონი ბაბილაშვილის მუშაობის პერიოდში უკანონო დაკავება-პატიმრობის რიცხვი კატასტროფულად გაიზარდა, თანაც თვეობით იწელება და არ არსებობს არც ერთი შემთხვევა ამ დანაშაულისთვის (უკანონო დაკავება-პატიმრობისთვის საქართველოს რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსის 194 მუხლი ითვალისწინებს საპატიმრო სასჯელსაც კი) რესპუბლიკის პროკურორის რომელიმე მუშაკის თუნდაც სამსახურიდან განთავისუფლებისა.

აღსანიშნავია ისიც, რომ სამართალდამცავმა ორგანოებმა უკვე მიაღწიეს (რუსეთის ფედერაციის საპროცესო კანონმდებლობების კალკის გამოყენებით) საქართველოს რესპუბლიკის სსსკ 46-ე მუხლის იმ მოთხოვნის შეცვლას, რომლის მიხედვითაც ადვოკატს საქმეზე დაშვების მომენტიდან ეძლეოდა საქმის ყველა მასალების გაცნობის უფლება და ჰქონდა შესაძლებლობა, ეწარმოებინა რეალური დაცვა. უფრო სავალალო კი ის გახლავთ, რომ რუსეთის ფედერაციის საპროცესო კანონმდებლობის კალკის გადაღებისას, საქართველოს რესპუბლიკის სსს კოდექსში ცვლილებების შეტანისას, სპეციალურად იყო გამოტოვებული ზემოთ აღნიშნული რეაქციული შესწორების გამაწონასწორებელი მუხლები — რომლის მიხედვითაც სანქციის გაცემის, ანუ დაპატიმრების მომენტიდან, იზოლირებულ პირს და მის დამცველს ეძლევათ უფლება, გაასაჩივრონ სასამართლოს წინაშე პატიმრობის კანონიერება და ეს საჩივარი იხილება სხდომაზე, რომელშიც აუცილებლად მონაწილეობს როგორც პატიმარი, ისე მისი დამცველი.

ამასთან დაკავშირებით, რუსეთის ფედერაციის რეაქციული კანონმდებლობიდან განსხვავებითაც კი, მთელი ცხრა თვის განმავლობაში, უკანონო დაკავებაზე არ არსებობს არავითარი კონტროლი და იმ შემთხვევაშიც კი, როცა მიკერძოება უდავოა, არ არსებობს მექანიზმი გენერალური პროკურორის უკანონო გადაწყვეტილების შეცვლისა, სანამ პატიმარი (თუ ამ წამებას გაუძლო) არ დაიღუპება და არ ამოიწურება, სულ ცოტა, 9-თვიანი საპატიმრო ვადა.

სულ ცოტაო, ხაზს ვუსვამ, რადგან საქმის სასამართლოში გამოუძიებლად წარმართვა-დაბრუნების მექანიზმის გამოყენებით, ეს ვადები წლობით იწელება და განმკითხველი არ არსებობს.

ბატონებო! ჩემს მიერ დასახელებული იმ საქმეებიდანაც კი, რომლებსაც მე ვაწარმოებდი, ერთი დასაცავი სამ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში იყო პატიმრობაში, თუმცა, უზენაესი სასამართლოს პირველმა ინსტანციამ ხუთჯერ დააბრუნა მისი საქმე დამატებით ძიებაში, შემდეგ იგივე გაიმეორა უზენაესი სასამართლოს პრეზიდიუმმა და ბოლოს პლენუმმაც.

უფრო მეტიც, დადასტურებულია, რომ ჯერ კიდევ 1993 წელს ოფიციალურად ეცნობა რესპუბლიკის პროკურატურის ხელმძღვანელობას, რომ ჩემი დასაცავის მიმართ არ არსებობდა ბრალდების კანონიერი საფუძველი და მკვლელის დადგენის ერთადერთ საშუალებას წარმოადგენს გამოძიების იმ პირთა მიმართ წარმოება, ვინც ამხილა ორი მოკლული შვილის დედამ, როგორც პირები, რომლებმაც ადრე ჩადენილი ტერორისტული აქტების დასაფარავად გაწირეს მისი შვილები.

ის გარემოება, რომ გენერალურმა პროკურორმა იცოდა თავისი პოზიციის უკანონობა, ესმოდა, რომ ამით ქომაგობდა ტერორისტებს და ციხეში სიკვდილისთვის წირავდა უდანაშაულო პიროვნებას, დადასტურდა იმითაც, რომ მან ოფიციალურად აუარა გვერდი საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი სასამართლოს მრავალ წერილობით დავალებას საქმის უშუალოდ რესპუბლიკის პროკურატურის წარმოებიდან ამოღების შესახებ.

ბოლოს და ბოლოს, დარღვევების გზით, გენერალურმა პროკურორმა მიაღწია იმას, რომ საქმეზე გამოძიება გაწელა, სანამ პრაქტიკულად არ გამორიცხა მოკლულთა დედის მიერ მხილებულ ტერორისტთაგან თუნდაც ერთის დადგენის შესაძლებლობა. თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ ეს პირველი შემთხვევა იყო პოლიტიკური ტერორის ჩამდენთა მხილებისა და იმ გარემოებას, რომ ამას მოჰყვა ტერორიზმის უმძიმესი შემთხვევები, ნათელი გახდება: რაოდენ დიდ საშიშროებას უქმნის საზოგადოებას მსგავსი პროკურორის საქმიანობა.

განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს ის გარემოებაც, რომ აღნიშნული ხუთი საქმიდან, სამი დაკავშირებული აღმოჩნდა სააქციო საზოგადოებად ჩამოყალიბებულ საწარმოთა მომავალ მესაკუთრეთა, კონკურენტების ეკონომიკურ ინტერესებთან.

კერძოდ, სააქციო საზოგადოება ქსნის მინის ტარის ქარხნის დირექტორზე ნადირობა ჯერ უშიშროების სამსახურის მეშვეობით დაიწყო და როგორც კი გაირკვა, რომ საქართველოდან წასული ისრაელელი ბიზნესმენებისგან მოჰქონდათ ქარხნის ამუშავებისა და საქართველოს სამხედრო გზის აღსადგენი თანხები, რათა ვერ მოესწროთ ამ თანხის საბაჟოში ფიქსირება, აუცვივდნენ თვითმფრინავში და წაართვეს 150 000 დოლარზე მეტი თანხა.

ამ უთოფო ყაჩაღობის შედეგად საქართველომ დაკარგა თავისი პრესტიჟი უცხოელ ინვესტორებთან. როგორ და ვის მიერ იქნა გამოყენებული ეს თანხა, ვინ უწყის, მაგრამ რადგან ამით ვერ იქნა უზრუნველყოფილი სააქციო საზოგადოების დაშლა, საქმეში უკვე უშუალოდ გენერალური პროკურორი ჩაერია. ამ მიზნით მან, საგარეჯოს რაიონის ყოფილმა პროკურორმა, თავისივე რაიონის მკვიდრთა მიერ ქარხნის დირექტორის გადამალული ბავშვის ცოცხლად დაბრუნების საფასურად 30 000 დოლარის გამოძალვის ფაქტი გამოიყენა.

როგორ? იკითხავს გაუთვითცნობიერებელი მკითხველი: საიდან იცოდა გენერალურმა პროკურორმა ვის, ვინ და რა პირობებით დაუბრუნა ბავშვი, თუ დაზარალებულს თვითონ არ განუცხადებია და რატომ უნდა დაეჭირათ დაზარალებული?

კიდევ უფრო დაუჯერებლად მოგეჩვენებათ ის გარემოება, რომ იმ დროს, როდესაც კონკურენტთა დაკვეთა შესრულდა და სააქციო საზოგადოება — ქსნის მინის ქარხნის დირექტორის ზემოაღნიშნული უკანონო დაკავება-პატიმრობის გზით ეს საწარმო მართლაც დაინტერესებულ პირთა ხელში აღმოჩნდა, კაცი, რომელმაც ორგანიზაცია გაუკეთა ბავშვის მოტაცებას (გენერალური პროკურორის სხვა საგარეჯოელ მეზობლებთან ერთად), არც ერთი დღით არ ყოფილა დაკავებული და იგივე ყოვლისშემძლე გენერალური პროკურორის მცდელობით სასამართლომაც მას პირობითი სასჯელი შეუფარდა.

ბავშვის გატაცების ორგანიზატორი სასჯელისგან, ფაქტობრივად, ისე გათავისუფლდა, რომ არც ერთი საათით არ დაუკავებიათ, დაზარალებული კი, უკვე მეცხრე თვეა, საკანში ღაფავს სულს და ქარხნის დაკარგვასთან ერთად, მრავალი წლის პატიმრობით ემუქრებიან.

ახლა თავად განსაჯეთ, ვინ უფრო საშიშია დაზარალებულისთვის: შეიარაღებული ბანდიტები, რომლებმაც 30 000 დოლარი გამოსძალეს ბავშვის მამას, თუ კომბინატორთა და ბავშვის გამტაცებელთა ძლევამოსილი ქომაგი, საქართველოს რესპუბლიკის გენერალური პროკურორი!

მთელი პასუხისმგებლობით ვაცხადებ, რომ ამავე საქმეში, რომელსაც უშუალოდ გენერალური პროკურორის საგამომძიებლო აპარატი აწარმოებს, მიჩქმალულია, რომ ბავშვის დედას სიკვდილისა და მრავალი წლის პატიმრობის მუქარით აიძულებდნენ, რათა მას შეიარაღებული ბანდიტებისთვის ბავშვი საკუთარი ხელით გამოეყვანა და თვითონაც, გამტაცებლებთან დარჩენილიყო, სანამ ბავშვის მამას, შვილის ცოცხლად დაბრუნების სანაცვლოდ, 30 000 დოლარს არ გამოსძალავდნენ.

გენერალურმა პროკურორმა აღნიშნულ ფაქტს გვერდი აუარა არა მხოლოდ ბავშვის გატაცების ორგანიზატორის, არამედ [illegible] ყველა საგარეჯოელი თანამონაწილის გადასარჩენად.

უფრო მეტიც! ამ კანონსაწინააღმდეგო მიზნით, მან შექმნა პრეცედენტი, რომელიც 15-დან 5 წლამდე ზღუდავს ბავშვის იმ გამტაცებელთა პასუხისმგებლობას, ვინც შეძლებს ბავშვის გატაცებამდე ან შემდგომ (განსაზღვრული სასყიდლით თუ შანტაჟის მეშვეობით) რეალურად გაიხადოს თანამონაწილედ ან ასეთად გამოაცხადოს უკანასკნელის ერთ-ერთი მშობელი, და, ძმა, დეიდა, ბიძა, ბებია, ბაბუა თუ სხვა ახლობელი.

ამით უკლებლივ ყველა მოქალაქისთვის განუზომლად გაიზარდა ისეთი საზარელი დანაშაულის საფრთხე, როგორიც არის ადამიანის და, პირველ რიგში, ბავშვის გატაცება.

თუ რაოდენ ცინიკურია გენერალური პროკურორის პოზიცია და ურყევია მისი რწმენა, რომ ყველაფერი შერჩება, დასტურდება იქიდანაც, რომ ამაზე გენერალური პროკურორი წავიდა იმ დროს, როცა საზოგადოების დიდი ნაწილი კატეგორიულად მოითხოვს აღნიშნული დანაშაულისთვის სასჯელის უმაღლესი ზომის — დახვრეტის შემოღებას.

აღსანიშნავია ისიც, რომ გატაცების ორგანიზატორის მიერ ბავშვის დედის შანტაჟისთვის გამოყენებული კასეტა-ნივთმტკიცება დღესაც საქმეზეა დართული, ანუ გენერალურ პროკურორს ესმის, რომ მის მიერ ჩადენილი უკანონობის მხილების დამადასტურებელი დოკუმენტი სახეზეა და ეს მას არ აწუხებს, თუმცა, რა არის კასეტა, როცა თვით გენერალური პროკურორის მიერ დამტკიცებულ საბრალდებო დასკვნაშია ფიქსირებული როგორც ბავშვის დედის ჩვენება, მის მიერ ბავშვის გამოსაყვანად შანტაჟის გამოყენების შესახებ, ისე მონაცემები, რომ ბავშვის გატაცების ორგანიზატორმა, ფულის მიღების ადგილზე, მანქანით შემოიტანა ნაგანი და ავტომატი, მაგრამ არც ერთი აღნიშნული დანაშაულისთვის ბრალდება მას არ წარდგენია.

ამავე დროს, ოფიციალურად არის დადასტურებული, რომ გენერალური პროკურორის ზემოქმედებით ჯერ გააპარეს ბავშვის დედა (რათა ბავშვის გამტაცებელთა სასამართლოზე არ დაკითხულიყო), შემდეგ კი, ბავშვის მამას, ამავე კანონსაწინააღმდეგო მიზნებით, წაართვეს გამტაცებელთა მიმართ განსახილველ საქმეში დაზარალებულად მონაწილეობის უფლება. ეს მოხდა ისეთ პირობებში, როცა უკვე მოქმედი კანონით, დაზარალებულის უფლებები არსებითად გაიზარდა და პროკურატურისთვის კარგად იყო ცნობილი, რომ მას 30 000 დოლარი გამოსძალეს გადამალული ბავშვის მოკვლის მუქარით ანუ ის, რომ იგი ნამდვილად დაზარალებული იყო, ამაში გარკვევა ნებისმიერ სტუდენტს შეეძლო.

შედეგმაც არ დააყოვნა, გატაცების ორგანიზატორი, ფაქტობრივად, დაუსჯელად დატოვა სასამართლომ. და, რასაკვირველია, გენერალურ პროკურორს, ვისი დავალებითაც მოხდა ეს უკანონობა, პროტესტის დაწერაზე არც კი უფიქრია.

ამასთან გასათვალისწინებელია ისიც, რომ გენერალური პროკურორის საგარეჯოელ მეზობელს იმ თანხის დაბრუნების დაკისრებაც კი ვერ გაუბედეს, რაც მათ ბავშვის ცოცხლად დაბრუნებისთვის გამოატანინეს მამამისს. ეს ხდება ისეთ პირობებში, როცა ბავშვის მამას, რათა მან ხმა ვერ ამოიღოს, აქეთ ემუქრებიან იმ ფულის დროებით გამოყენებისთვის, რაც ბავშვის მოკვეთილი თავის ეზოში შემოგდების მუქარით გამოძალეს — საქართველოს რესპ.

ბაბრძ[illegible]

დაუსჯელი ბანდიტი, პატიმარი–დაზარალებული და გალაღებული პროკურორი

ანუ ბაბილაშვილისეული პროკურატურა მოქმედებაში

სსკ. 96^{1}-ე მუხლით გათვალისწინებული ბრალდების წარდგენით, რომელიც 10-დან 15 წლამდე პატიმრობას ითვალისწინებს.

ნუთუ შეიძლება იმის დაჯერება, რომ საქართველოს გენერალურ პროკურორს მართლაც არ ესმის, რომ იმისდა მიუხედავად, ბავშვის გამტაცებლები მხოლოდ საგარეჯოს რაიონის მაცხოვრებლები არიან თუ მისი ოჯახის ახლობლები, გადამალული ბავშვის ცოცხლად დაბრუნებით მიღებული ფული არ შეიძლება ჩვეულებრივ გამოძალვასთან იქნეს გათანასწორებული? ნუთუ შეიძლება, გენერალურ პროკურორს მართლაც არ ესმოდეს, რომ იმისდა მიუხედავად, ჰყავდათ თუ არა ბავშვის გადამმალველთ რეალური ან ფიქტიური თანამონაწილე ამავე ბავშვის ოჯახში, მამისთვის, რომელმაც არ იცის შვილის ადგილსამყოფელი და ემუქრებიან, რომ მის ცოცხლად დაბრუნებისთვის მოთხოვნილი თანხის დაგვიანების შემთხვევაში გატაცებული შვილის მოჭრილ თავს შემოუგდებენ ეზოში, პირმშოს გადასარჩენი ფულის შოვნა უკიდურეს აუცილებლობას წარმოადგენს?

განა შეიძლება სადავოდ გახადო, რომ ასევე უკიდურეს აუცილებლობას წარმოადგენს ერთ-ერთი გამტაცებლის დადგენისას მამის მცდელობა, აიძულოს დადგენილი გამტაცებელი, დაასახელოს მისი თანამონაწილეები და ამით უზრუნველყოს იგივე, თუ სხვა შვილებისა და შვილიშვილების გატაცების განმეორების მცდელობა?

მთელი უბედურება იმაშია, რომ გენერალურმა პროკურორმა მშვენივრად იცის გატაცებული ბავშვის მამის უდანაშაულობა და ესმის, რომ ციხეში გამომწყვდეული ჰყავს დაზარალებული, მაგრამ თავისი ახლობლების — ბავშვის გამტაცებელთა სასჯელისგან გადარჩენისა და იმ პირთა ინტერესებიდან გამომდინარე, ვინც უკვე ეპატრონება ქსნის მინის ტარის ქარხანას, მან წინასწარ შეცდომით დაუშვა ამ დანაშაულის ჩადენა.

ცხადია, რომ ასეთი გენერალური პროკურორის ხელში, არც მისი ქვეშევრდომები ერიდებიან თანამდებობის იმ კონკურენტთა სასარგებლოდ გამოყენებას, ვინც პროკურორის მეშვეობით ლამობს იმ სააქციო საზოგადოებად ჩამოყალიბებულ საწარმოთა დასაკუთრებას, რისთვისაც დღევანდელი ხელმძღვანელის თუნდაც დროებითი ჩამოცილებაა აუცილებელი.

ქსნის მინის ტარის ქარხნის დირექტორისგან განსხვავებით, სააქციო საზოგადოება ნაფარეულის ღვინის ქარხნის დირექტორს ჯერ კიდევ აქვს დარჩენილი სამი თვე, რათა მის თანამდებობაზე საბოლოოდ არ დამკვიდრდეს მოვალეობის დროებით შემსრულებლად დანიშნული პირი. მას ჯერ კი აქვს დრო, მაგრამ ყველაფერი კეთდება, რომ კაცმა, რომელმაც ცხოვრება, ქონება და ჯანმრთელობა შეალია ამ ქარხნის აღორძინებას, ვერ შეძლოს დარჩენილი პერიოდის გამოყენება იმის შიშით, რომ გამოჩენისთანავე დააკავებენ და იზოლაციაში ამყოფებენ, სანამ არ გავა კონკურენტებისთვის აუცილებელი სამთვიანი ვადა.

აღნიშნული, ფიზიკურად დაინვალიდებული, ავტორიტეტული ხელმძღვანელისა და მეცნიერის ჩამოსაცილებლად, გამოყენებულ იქნა ის გარემოება, რომ არა თვით ქარხნის, არამედ მის მიმდებარე ტერიტორიაზე აღმოჩნდა ჩამარხული ტყვია-წამალი და იმ პირთათვის, ვინც პასუხს აგებდნენ აღნიშნულ ტერიტორიაზე, არასაპატიმრო სასჯელის შეპირება-შეფარდების გზით, მიიღეს ჩვენებები, რომ ის ტყვია-წამალი ქარხნის დირექტორის მითითებით იყო შენახულიო.

სანქციის გამცემთ კარგად ესმით, რომ არ არსებობს ქარხნის დირექტორის დასაჭერად დევნის საფუძველი ისეთ პირობებში, როცა მის საწინააღმდეგოდ გამოყენებული პირები თვითონ ამტკიცებენ, რომ პირადად ამ საკითხზე არავითარი კონტაქტი არ ჰქონიათ მასთან და მათი ჩვენება ჯერ საერთოდ დაუკითხავ პირის მომავალ სავარაუდო ჩვენებაზეა დაფუძნებული, მაგრამ კონკურენტების ინტერესები ამ შემთხვევაშიც მძლავრობს.

წარმოიდგინეთ ჩემი მდგომარეობა, როდესაც მომმართეს რჩევისთვის, როგორ მოქცეულიყო ნაფარეულის ქარხნის დირექტორი, როცა, როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ხელთ მაქვს უტყუარი მტკიცებები, რომ ანალოგიური დაინტერესების გამო, 9 თვეზე მეტია ციხეში ანამებენ ქსნის მინის ტარის დღეს უკვე ყოფილ დირექტორს, რომლის უკანონო პატიმრობაზე საქართველოს რესპუბლიკის ადვოკატთა კოლეგიამ ოთხჯერ იმსჯელა და მიუხედავად პირადად გენერალური პროკურორისადმი სამჯერ მიმართვისა, უკანასკნელმა პირადად არც ეს მიმართვები განიხილა და არც პრეზიდიუმის თავმჯდომარის და მისი მოადგილის მიღება ისურვა.

თვეობით ვერ იქნა მიღწეული საქართველოს სსკ 81-ე მუხლის განმარტების მიღება ვერც საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტიდან და დღემდე გადაუწყვეტელია: როგორც უკანონო პატიმრობის შეცვლის, ისე ადვოკატისთვის იმის შესაძლებლობის მიღების საკითხი, რომ მას უკანონობის თანამონაწილედ ჩათრევის გარეშე მისცემოდა პროფესიული უფლებების, ანუ დაცვის განხორციელების, შესაძლებლობა.

რვა თვეზე მეტია ვიცავთ მე და ჩემი კოლეგა ზ.ტაბიძე თბილისის შამპანურის კომბინატის დირექტორის შვილებს, რომელთაგანაც უმცროსი — იარაღის შენახვის, ხოლო უფროსი, ტყვიების ტარების მოტივით დააკავეს.

დღეს თვით გენერალურ პროკურორს მოუხდა იმის აღიარება, რომ მათი დაკავების მოტივი თავიდანვე ხელოვნურად იქნა შეთითხნილი და ამასთან, იმ ფაქტის აღიარებაც, რომ ასევე უსაფუძვლოდ ცდილობდნენ ქარხნის დირექტორის უფროსი შვილისთვის რამდენიმე გაუხსნელი მკვლელობის დაბრალებას.

გენერალურმა პროკურორმა უკვე ძმების დაკავების დაწყებით ეტაპზე მიიღო ჩვენი საჩივრები, რომლითაც ვამტკიცებდით, რომ ბრალდების ყალბი მასალების შეთითხნა აღნიშნული წარმოების დირექტორის შვილებისადმი, მისი დანიშვნის დღიდან დაიწყო. ასევე თავიდანვე დავასაბუთეთ, რომ ამ მიზნის მისაღწევად შეიქმნა და ყველა ხელმძღვანელ ორგანოს დაეგზავნა ოფიციალური ინფორმაციები, თითქოს უკვე სამი წელია არსებობდა არა მხოლოდ თვითმხილველების, არამედ თვით 1995 წლის აპრილში დაკავებული პირის მიერ ვითომ სამი წლის წინ მიცემული ჩვენება მკვლელობის აღიარების შესახებ.

აღნიშნული პროვოკაციის გამო, სამსახურეობრივი მოკვლევა უკვე მრავალი თვის წინ იქნა ჩატარებული და თანმიმდევრულად დადასტურდა. როგორც იარაღისა და ტყვიების მიგდების, ისე სხვის მიერ ჩადენილი მკვლელობის შესახებ შეთითხნილი დოკუმენტაციის სიყალბე, მაგრამ სანამ არ გაირკვა, რომ აღარ არსებობს კონსტიტუციით განმტკიცებული ცხრათვიანი წინასწარი პატიმრობის ვადის გახანგრძლივების შესაძლებლობა, ძმები საგამომძიებლო იზოლატორში ჰყავდათ გამომწყვდეული და არც ეს აკმარეს მსხვერპლად განირულ ოჯახს.

დარწმუნდა რა გენერალური პროკურორი, რომ პატიმრობის გაჭიანურების სხვა შესაძლებლობა აღარ გააჩნდა, მან ახალგაზრდა, რომლის უსაფუძვლო დაკავება-პატიმრობის აღიარებაც მოუხდა, სახლში დაბრუნების ნაცვლად, კოლონიაში გადააგზავნა მძევლად, რომ ოჯახს ჩივილი ველარ გაებედა.

ამ შემთხვევაში გენერალურმა პროკურორმა თითქმის 9 თვის განმავლობაში პატიმრობის ვადის ვითომ გამოძიების ინტერესებიდან გამომდინარე გაგრძელების პირობებში, უკანონო და უსაფუძვლო პატიმრობაში მყოფის შემდგომი იზოლაციის საბაბად გამოიყენა ისეთი გარემოება, რაც ერთდროულად ციხეში შებრუნების საფრთხის წინაშე აყენებს უკლებლივ ყველა მოქალაქეს, ვინც ირწმუნა სამხედრო საბჭოსი თუ შემდგომ უკვე ლეგიტიმური ხელისუფლების წარმომადგენელთა მოწოდება და უარი არ განუცხადებია ციხიდან ვადაზე ადრე გამოსვლაზე დემოკრატიისა და საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისთვის ბრძოლებში მონაწილეობის მისაღებად. გამოდის, რომ მათგან ვინც სამხედრო საბჭომ გაათავისუფლებინა ციხიდან, მხოლოდ მათ არ ელით ციხე, ვინც ბრძოლებში დაღუპვა მოასწრო, ან შეძლებს ციხეში შესაბრუნებელთა სიიდან თავის გამოსყიდვას (არა აუცილებლად ქრთამით).

„ქათამმა წყალი დალია და ღმერთს შეხედაო", უთქვამს ქართველ ხალხს, თუმცა, ვერავინ მოსთხოვს ვერც ქათამსა და ვერც გენერალურ პროკურორს ღვთისადმი რწმენას, მაგრამ უკანასკნელს სამართლიანობის შეგრძნება რომ უნდა ჰქონდეს, ვფიქრობთ, ეს დავას არ უნდა იწვევდეს.

საქმე იქამდე მივიდა, რომ კოლონიის უფროსმა მოსწერა გენერალურ პროკურორს ამ მოქმედების უკანონობის შესახებ, მაგრამ პასუხად მხოლოდ მუქარა მიიღო: თუ თანამდებობაზე დარჩენა გინდა, ჩემს საქმეში ნუ ერევიო. ადვოკატებს კი, როგორც მოგეხსენებათ, გენერალური პროკურორი სათოფეზეც არ იკარებს.

უკანონო პატიმრობის კიდევ ერთ მაგალითს წარმოადგენს ხონის ყოფილი გამგებლის მიმართ წარმოებული საქმე, კაცისა, რომელიც სამშობლოსთვის ურთულეს პერიოდში, თავს და პირად ქონებას არ ზოგავდა და ვინ მოთვლის, ამ თავგანწირვის ხარჯზე, ქართველ მებრძოლთათვის რამდენი იარაღის და მედიკამენტებისა თუ სხვა აუცილებელი საშუალებების შემოტანა უზრუნველყო.

ეს პიროვნება სწორედ იმ დროს დააკავეს, როცა ჩაბმული იყო საარჩევნო კამპანიაში იმ მოტივით, რომ უცხოეთიდან ქართველ მეომართათვის ჩამოტანილი ასეული მილიონობით ღირებულების აუცილებელი იარაღ-მოწყობილობების არაოფიციალურად შემოტანის უზრუნველსაყოფად არაოფიციალურად გახარჯული თანხები უკანასკნელ კაპიკამდე ვერ იქნა ფიქსირებული. ეს ხდება იმ დროს, როდესაც დატვირთულ რონოდასა თუ თვითმფრინავის ცალკეულ სადგურსა თუ საბაჟოზე გატარებისას გაწეული ხარჯების აღრიცხვა, პრაქტიკულად შეუძლებელი იყო და არსებობდა იმის უდავო მტკიცებები, რომ ბრალდებულს, ამ ოპერაციების უზრუნველსაყოფად, საკუთარი 125 000 000 მანეთი ჰქონდა ჩადებული, ანუ თითქმის 100-ჯერ მეტი, ვიდრე მისადმი შედავებული თანხა იყო.

დავუშვათ, რომ რომელიმე სხვა დეპუტატობის კანდიდატის ინტერესები უფრო ახლოს იყო გენერალურ პროკურორთან, მაგრამ განა შეიძლება იმის გამართლება, რომ გენერალური პროკურორი გერქვას და ხელოვნურად უვლიდე გვერდს იმ პიროვნების დამსახურებასა და სახელმწიფოსთვის ასობით მილიონი საკუთარი თანხების უსასყიდლო გაღების ფაქტს, ვისი დროებით იზოლაციაც აინტერესებთ მის ეკონომიკურ თუ პოლიტიკურ კონკურენტებს?

ახლა თვითონ განსაჯეთ, პატივცემულო დეპუტატებო: ვალდებულები ბრძანდებით თუ არა, სანამ იმ საკითხს გადაწყვეტდეთ, ვინ უხელმძღვანელოს რესპუბლიკის პროკურატურას, ანუ ვის დაეკისროს კანონის შესრულებაზე უზენაესი ზედამხედველობა, იმსჯელოთ იმის შესახებ, გაიმეტებთ თუ არა თქვენს ამომრჩევლებს იმისთვის, რომ ასეთი უფლებებით კვლავ აღჭურვოთ პიროვნება, რომელმაც უკვე დაამტკიცა, რომ კანონი ფარატინა ქაღალდად მიაჩნია, უკანონო დაკავება-პატიმრობა — მიზანშეწონილობით გამართლებულ მოქმედებად, ხოლო მიზანშეწონილობა, პირადული ინტერესებით იფარგლება. საკითხის გადაწყვეტისას გთხოვთ, გაითვალისწინოთ, რომ ისტორიას ჩაბარდა ის დრო, როცა არსებობდნენ გენერალური პროკურორის მაკონტროლებელი ორგანოები და თანამდებობის პირები, ვისთვისაც შეეძლოთ მიემართათ უკანონობის მსხვერპლთ ან მათ ახლობლებს და რომ დღეს, ჩვენი ისედაც განამებული მოსახლეობისთვის, სამართლიანობის ერთადერთ გარანტიას ისეთი გენერალური პროკურორის დანიშვნა წარმოადგენს, ვისთვისაც სამართლიანობა და კანონიერება ცხოვრების მორალური კრედოა. ამავე დროს, მიმაჩნია, რომ თქვენს მიერ დროულად უნდა იყოს გადაწყვეტილი უკანონო პატიმრობაზე სასამართლო ზედამხედველობის უზრუნველყოფის იმ დონეზე მაინც გადაჭრის საკითხი, როგორც ეს მომზადებული ჰქონდათ ძველი პარლამენტის წარმომადგენლებს, მაგრამ გენერალური პროკურორისა და მისი თანამოაზრეების ლობირებით ვერ განხორციელდა. კერძოდ, სასამართლოს მიერ პატიმრობის კანონიერების საკითხის დამცველის მონაწილეობით სასამართლო წესით განხილვა, რაც უკვე რამდენიმე წელია ხორციელდება ყოფილი საბჭოთის რიგ რესპუბლიკებში და ერთადერთ შესაძლებლობას წარმოადგენს ბაბილაშვილისეული პროკურატურის თვითნებობის თუნდაც ნაწილობრივი შეზღუდვისთვის.

გასაგებია, რომ ბატონი ედუარდ შევარდნაძე სამშობლოს სჭირდება და მისი პრეზიდენტად არჩევა საქართველოს გადარჩენის საწინდარია, მაგრამ ღმერთმა დაგვიფაროს, რომ სხვა გამოსავალი არ გვქონდეს, გარდა ისეთი გენერალური პროკურორის განმეორებით დამტკიცებისა, რომელმაც უკვე გამოავლინა, რომ საქართველოს რესპუბლიკის პროკურატურა, სწორედ მის ხელში გადაიქცა უკანონობის ბასტიონად, მრავალი უდანაშაულო ადამიანის სიცოცხლე და ჯანმრთელობა შეიწირა და თუ დროულად არ იქნა შეცვლილი, ყაჩაღებს გადარჩენილი მოსახლეობა მის მიერ შექმნილი ადმინისტრაციული მაფიის მსხვერპლად იქცევა.

1996 წლის 17 იანვრამდე ჯერ კიდევ დროა. მე მხოლოდ იმ ხუთ საქმეში გამოვლენილი უკანონობის მონაცემები მოგაწოდეთ, რომლებსაც უშუალოდ ვაწარმოებ, საქართველოში კი 500 ადვოკატზე მეტია და ვიმედოვნებ, რომ ეს პერიოდი სრულყოფილად იქნება გამოყენებული, რათა დანარჩენ პატიმართა მიმართ დაშვებული უკანონობებიც გახდეს თქვენი შესწავლის საგანი, სანამ ახალი გენერალური პროკურორის დამტკიცების საკითხს გაიტანენ პარლამენტზე.

ბატონებო! თუ მართლა გვჯერა, რომ ერთი პირისადმი დაშვებული უკანონო დაკავება-პატიმრობა, ბრალდებაც კი, სისხლის სამართლის დანაშაულია და თუ ვაპირებთ სამართლებრივი სახელმწიფოს აშენებას, ვისაც საკუთარი ხალხი უყვარს, არ შეიძლება გულგრილი დარჩეს, როცა გენერალური პროკურორის ინიციატივით, მრავალ პირთა უკანონო დაკავება-პატიმრობას და თვეობით და წლობით აშკარად კანონსაწინააღმდეგო იზოლაციას აქვს ადგილი.

არ შეიძლება იმასთან შერიგება, რომ ადამიანის უფლებების დაცვის გაძლიერების ნაცვლად, ამავე გენერალური პროკურორის მიერ, პროფესიული დაცვა (ადვოკატურა), ფაქტობრივად, ლოკალიზებულია და მოსახლეობის იმ ნაწილს, ვინც იურიდიული დაცვის საჭიროებას განიცდის, უხდ... ჰონორარი იმ დამცველს უ...დოს, რომელიც მხოლოდ ფორმალურადღა ინარჩუნებს პროცესის თანასწორუფლებიანი მხარის სტატუსს, სინამდვილეში კი, იმ შენობაშიც ვერ შეუღწევია გამომძიებლის ნებართვის გარეშე, სადაც ის გამომძიებელი იმყოფება და რომლის პროფესიონალურ მოწინააღმდეგედაც მიიჩნევა ადვოკატი.

ასეთია საქმის ფაქტობრივი მდგომარეობა და ყველამ, ვინც გრძნობს პასუხისმგებლობას რესპუბლიკაში კანონიერების განმტკიცების მდგომარეობაზე, უნდა გაითავისოს, რომ პროფესიული დაცვისთვის დღეს შექმნილი პირობები რეალურად გამორიცხავს დაცვის უფლების განხორციელების ყოველგვარ შესაძლებლობას.

მიმაჩნია, რომ ამ შემთხვევაში, პრინციპულობის გამოვლენა აუცილებელია თუნდაც იმისთვის, რომ საზოგადოებას მიეცეს შესაძლებლობა, გაერკვეს: ვინ არის ნამდვილი დამნაშავე, ვინ დაზარალებული და ვინ გენერალური პროკურორის მიერ პროვოცირებული უკანონობის მსხვერპლი.

შალვა რჩეულიშვილი

ადვოკატი

მართლწესრიგი

თათბირი საგზაო პოლიციაში

ქვეყანაში მიმდინარე ცვლილებების ფონზე პოლიციის დღევანდელი სახე არ აკმაყოფილებს თანამედროვე მოთხოვნებს — ეს აზრი ლაიტმოტივად გასდევდა შს სამინისტროს საგზაო პოლიციის მთავარ სამმართველოში გამართულ თათბირს, სადაც 1995 წლის გაწეულ მუშაობასა და მომავალ გეგმებზე იყო საუბარი. „წინა წლებში საჭირო გახდა იმ ხალხის მიღება, ვინც დამნაშავეთა სამყაროს შეიარაღებულ წინააღმდეგობას გაუწევდა, — განაცხადა საგზაო პოლიციის მთავარი სამმართველოს უფროსმა ლევან კენჭაძემ. — დღეს ასეთი თანამშრომლების ნაწილმა დაკარგა ფუნქცია არაპროფესიონალიზმის და თავისი მორალური თვისებების გამო. ხალხი, ვისაც ადრე ქუჩაში პოლიციელის დანახვა ენატრებოდა, დღეს ამ უკანასკნელისგან კანონიერების დაცვას ითხოვს. პოლიციის მიერ მოქალაქის წინაშე ჩადენილი დანაშაული თუ შეცდომა — სახელმწიფოს მიერ ჩადენილი დანაშაულია. სახელმწიფო არის მოქალაქის უფლებების დაცვის გარანტი და მათი შელახვა არავის ეპატიება.

საგზაო პოლიციის კულტურა და პროფესიონალიზმი უნდა ამაღლდეს, ოღონდ, ეს პრობლემა მხოლოდ ადმინისტრაციული მეთოდებით ვერ გადაწყდება. წელიწადში 200-250 კაცს ვუშვებთ სამსახურიდან, მაგრამ ამით არაფერი იცვლება. პოლიციაში მოსულ ადამიანს გარკვეული სკოლა უნდა ჰქონდეს გავლილი“.

შს ადმინისტრაციული პოლიციის დეპარტამენტის უფროსი ემზარ საბანაძე: „პოლიციის ღერძი ოპერატიული სამძებრო სამსახურია, საგზაო პოლიცია კი მისი სახეა. პირველთან დამნაშავეთა სამყაროს აქვს შეხება, მეორესთან — ყველა კატეგორიის მოსახლეობას. საგზაო პოლიციის ინტელექტი, განათლება, ცოდნა, ფორმა, საბუთების მოთხოვნის თუ დარღვევის აღნუსხვის წესი ქმნის შეხედულებას მთელ პოლიციაზე“.

მიუხედავად თვითკრიტიკისა, პოლიციის შეფებმა ისიც ხაზგასმით აღნიშნეს, რომ ჩვენს ქვეყანაში მიმდინარე მძიმე ბატალიების დროს საგზაო პოლიციამ მთელ შს სამინისტროსთან ერთად თავი ისახელა და თავისი როლი შეასრულა, დღეს კი, ახალ ამოცანებთან დაკავშირებით მიმდინარეობს მისი სტრუქტურებისა და მუშაობის რეორგანიზება.

ზედმეტი ცენტრალიზმი დრომოჭმულია, — თქვა ბატონმა ლევან კენჭაძემ — შეიქმნა რეგიონების შესაბამისი 9 დანაყოფი — ძირითადი რგოლი, რომელსაც ადგილზე ექნება ყველა საკითხის გადაწყვეტის უფლებაც და საშუალებაც. ცენტრალური ტრასები, ჯგურჯერიბით, მთავარი სამმართველოს უშუალო დაქვემდებარებაში დარჩა, მაგრამ ჩვენ ვაყენებთ საკითხს, რომ ტრასის უფროსებმა მონახონ საერთო ენა რეგიონული პოლიციის უფროსებთან და ერთად აგონ პასუხი ყველაფერზე.

არასწორია, რომ საგზაო პოლიციაში გაერთიანებული იყო ავტომანქანების გაფორმების და მძღოლებისთვის კვალიფიკაციის მინიჭების განყოფილება. ამ სამსახურში თავმოყრილი იყო ყველაფერი ნეგატიური, ქუჩაში მომხდარი დარღვევები ახლოსაც ვერ მივა ამ განყოფილებებში მომხდარ დარღვევებთან. ამიერიდან, ავტომობილების რეგისტრაცია და გაფორმება ყველა რაიონის საგზაო პოლიციის განყოფილებაში მოხდება და ყოველგვარ დარღვევაზე უშუალოდ რაიონის და რეგიონის პოლიციის უფროსები აგებენ პასუხს.

საგზაო პოლიციის ერთ-ერთი ძირითადი სამსახური ავტომობილების ტექნიკური დათვალიერებაა. ადრე ტექდათვალიერების 80 პროცენტი ფორმალურად ხდებოდა, დღეს, დიდი წინააღმდეგობის მიუხედავად, მივაღწიეთ იმას, რომ იქმნება დიაგნოსტიკური სადგურები, სადაც ავტომობილები ტექნიკურად შემოწმდება“.

სპ მთავარი სამმართველოს უფროსის მოადგილე გოგი ცინცაძე: „დიაგნოსტიკურ სადგურებში გამოკრულია მომსახურების პრეისკურანტი, კეთილი ინებოს და ყველამ იმის შესაბამისად გადაიხადოს. თუ სადმე გამოკრული არ არის, ჩვენ მოგვმართონ, ხოლო თუ ფასები გამოკრულია, ვიღაცას კი ზედმეტი ფული აქვს და იხდის, ღმერთმა შეარგოს და ჩვენთან ჩივილს თავი დაანებოს“.

ლევან კენჭაძე: „1995 წელს საგზაო პოლიციამ მოძრაობის წესების დარღვევის 455770 ფაქტი გამოავლინა. მათი 15-20 პროცენტი ის დარღვევებია, რომლებიც ავარიების 80 პროცენტს იწვევს — სიმთვრალე, სიჩქარის გადაჭარბება, არასწორი მანევრირება. სამწუხაროდ, პოლიცია ხშირად რიგით დარღვევებს მეტ ყურადღებას აქცევს, ვიდრე უფრო მნიშვნელოვანს.

კატეგორიულად აკრძალულია ქუჩაში საგზაო პოლიციის გარდა სხვების დგომა, მაგრამ ეს მოთხოვნა არ სრულდება. პოლიციის სხვადასხვა უწყება იოლად სარჩენ გზას პოულობს — დაიჭერენ ხელჯოხს, დადგებიან გზაზე და ფულს აკეთებენ. საჭიროა, საგზაო პოლიციას განსხვავებული ფორმა ეცვას, რომ შესაძლებელი იყოს მათი გარჩევა, მხოლოდ სამკერდე ნიშანი საკმარისი არ არის“.

ემზარ საბანაძე: „კატეგორიულად უნდა აიკრძალოს სატვირთო მანქანების ძალად გაცილების და ფულის გამოძალვის პრაქტიკა, რაც ძალიან აწუხებს მეზობელ რესპუბლიკებს. დღეს ამის საჭიროება არ არსებობს. ერთი ინფორმაციაც რომ მოვიდეს ტვირთის ძალად გაცილების შესახებ, დამნაშავე სამსახურს დაკარგავს“.

თათბირზე იმსჯელეს იმ პრობლემებზეც, რომლებიც საგზაო პოლიციის წინაშე დგას. „თუ გვინდა, რომ მექრთამეები არ გვეძახონ, უნდა გადაწყდეს მომარაგების საქმე, — თქვა სპ თბილისის სამმართველოს უფროსმა როლანდ ჩარგეიშვილმა, — პრობლემა უამრავია, მომარაგება, ფორმა, ხელფასი. დღეს საქართველოს ეკონომიკას უკვე აქვს მათი გადაწყვეტის შესაძლებლობა. პოლიციაში ბევრი ნაკლია, მაგრამ მხოლოდ საგინებლად არა გვაქვს საქმე. სულ გიჟი-გიჟი რომ უძახო, გაგიჟდება მართლა კაცი. ცოტა სითბო და ტკბილი სიტყვაც საჭიროა“.

გოგი ცინცაძე: „ჩვენ ვიცით, როგორ დავამყაროთ წესრიგი და ეს ჩვენზე მეტად არავის უნდა. შეურაცხყოფის მიყენების მაგივრად, ჟურნალისტები მუშაობაში დაგვეხმარონ, რომ აცხადებენ, რატომ არის ინსპექტორი დამალული, თავად არიან შინაგანად დამრღვევები, თორემ, ხეზეც რომ იყოს ჩამოკიდებული, ვისი რა საქმეა. ერთმანეთს გულს ნუ ვატკენთ, და იმაზე ვწეროთ, რაც ხალხს გამოადგება, თორემ წერეთ და იკითხეთ, რა გამოვა ამით. საინფორმაციო სააგენტოს მიერ გამოკითხული ყველა მოქალაქე რომ ამბობს — მოძრაობის წესებს ვარღვევ და პოლიციას ფულს ვაძლევო, ეს ერის ტრაგედიაა. რატომ ერთი მაინც არ გამოჩნდა, ვინც იტყოდა, არც წესებს ვარღვევ და არც ფულს ვიხდიო. სწორედ ამ მიმართულებით ვიმუშაოთ ერთად.

მიუხედავად პრობლემების სიმრავლისა და სიმწვავისა, ბატონი ემზარ საბანაძე შეკრებილთ შეჰპირდა, რომ უახლოეს მომავალში პოლიციის ეკონომიკური მდგომარეობა მაქსიმალურად გაუმჯობესდება. იმედია, რომ ეს ფაქტორი პოლიციის მუშაობასაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს და, როგორც პოლიციის შეფები იმედოვნებენ, პოლიცია ხალხის სიყვარულს მალე დაიმსახურებს.

სოზარ სუბელიანი

პრივატიზაცია საქართველოს მომავალი წარმატების საწინდარია

პრივატიზაცია

№21 სპეციალიზირებული საბარათო აუქციონის შედეგები

შენიშვნა: გამარჯვებული განაცხადის შემთხვევაში განაცხადის ნომერი უნდა ემთხვეოდეს ქვითარში მითითებული განაცხადის რეგისტრაციის ნომერს და პუნქტის ნომერს

საწარმოს დასახელება	განაცხ. რეგისტ. №	პუნქტის №	გაიყიდა აქცია (ცალი)
„მესხეთი“	29	13	420
	30	13	12 600
	31	13	11 760
	32	13	8 400
	33	13	6 670
	34	13	420
	35	13	7 980
	36	13	13 524
	37	13	420
	38	13	420
	39	13	9 460
	40	13	13 860
	41	13	84
	42	13	84
„ელექტროთერმოშედუღება“	16	01	900
	17	01	720
„სა...ტრომანქანა“	26	01	225
	4	05	5 625
	2	08	900
	6	08	900
	10	08	2 925
	14	08	5 850
„სა...ბო“	1	02	4 050
	2	05	2 250
	1	08	450
	7	08	1 350
„...ზურგეთის მანქანათმშ.ქ-ნა“	1	52	45
	2	52	450
	3	52	450
„...თაისი“	4	58	132
	6	58	1 672
	7	58	2 200
	8	58	1 628
	9	58	2 728
	10	58	616
	11	58	616
	12	58	2 200
	13	58	2 200
	14	58	2 200
	15	58	2 728
	16	58	2 200
	17	58	616
	18	58	968
	19	58	2 200
	20	58	1 584
„...“	9	01	45 960
„...“	4	03	450
„...თოვეზი“	1	01	225

საწარმოს დასახელება	განაცხ. რეგისტ .№	პუნქტის №	გაიყიდა აქცია (ცალი)
	4	01	180
	5	01	450
	7	01	450
	8	01	90
	12	01	450
	14	01	450
	19	01	450
	22	01	90
	24	01	4 500
	25	01	990
	28	01	135
	34	01	315
	202	39	45
	1	46	180
	2	46	225
	1	50	90
	1	54	135
	1	57	135
	2	57	225
	3	57	180
	21	58	180
	22	58	135
	1	61	90
	1	65	270
„ანდეზიტი“	3	01	116
	13	01	147 900
	15	01	290
	5	05	2 900
	4	08	3 915
	8	08	1 450
	11	08	10 295
	15	08	87
	22	19	87
	23	19	87
	24	19	29
	25	19	87
	28	19	87
	29	19	87
	30	19	116
	31	19	58
	32	19	29
	33	19	899
	34	19	58
	35	19	145
	36	19	87
„ნავთობპრ.მოძრ.ავტოგას.ს.მაგსი“	2	01	45
	10	01	180
„თემქ“	1	26	945

საწარმოს დასახელება	განაცხ. რეგისტ .№	პუნქტის №	გაიყიდა აქცია (ცალი)
„რკინა-ბეტონი“	6	01	90
„ქიათურის მექანიზაციის სამმ.“	1	67	900
„ფერსათი“	16	08	2 700
	17	08	2 700
	1	42	9 660
	1	58	8 100
	2	58	690
	3	58	4 050
„ენერგომშენიკონსტრუქცია“	11	01	14 085
„არაგვი“	23	01	1 215
საქ-ლადა“	18	01	7 600
	20	01	7 600
	27	01	19 000
	29	01	19 000
	30	01	9 500
	31	01	9 500
	32	01	9 500
	33	01	9 500
	2	02	8 892
	1	03	20 520
	2	03	21 584
	3	03	20 520
	1	05	38
	3	05	3 230
	6	07	380 000
	3	08	1 330
	5	08	1 900
	9	08	1 900
	12	08	11 400
	13	08	17 100
	5	58	380
„ყვარელი“	35	01	10 980

ყურადღება!

„საბარათო აუქციონების ჩატარების პროცესში შეტანილია შემდეგი სახის ცვლილება: №4, №5, №6 და №7 საბარათო აუქციონებში მონაწილეობისთვის განაცხადების მიღება წყდება აუქციონის ჩატარების თარიღამდე 24 საათით ადრე.

აუქციონების ჩატარების თარიღები გამოცხადებულია გაზეთ „კავკასიონის“ შემდეგ ნომრებში:

№4 და №5 აუქციონები: 1995 წლის 26 დეკემბერი №224 (293);

№6 აუქციონი: 1996 წლის 6 იანვარი №2 (296);

№7 აუქციონი: 1996 წლის 10 იანვარი №3 (297)“.

ახალი წიგნები

შარშან უნივერსიტეტმა გამოსცა გივი ჟორდანიას წიგნი — „რომის კათოლიკური მისია და საქართველო“, რომლის თანაავტორი ზურაბ გამეზარდაშვილია. განზრახულია წიგნის ორ ტომად გამოცემა. პირველ ტომში გორის მისიის საქმიანობაა განხილული. მეორე ტომში, რომლის გამოცემასაც კიდევ სამიოდე წელი დასჭირდება, სამეგრელოს მისიის შესახებ იქნება საუბარი. ამ ფაქტთან დაკავშირებით ბატონმა გივიმ ჩვენთან საუბარში თქვა:

ცნობილია, რომ 1629 წელს საქართველოში გაიხსნა ორი მისია — ავგუსტინელი ბერების, რომლებიც პორტუგალიელები იყვნენ და თეატინელი ბერების, რომლებიც იტალიიდან იყვნენ მოვლენილები. ზოგიერთი მათგანის, მაგალითად, კასტელის სახელი, მისი ალბომის გამო, ჩვენში საყოველთაოდ ცნობილია; არც ლამბერტის სახელს სჭირდება საგანგებო წარდგენა.

წიგნში შესული რამდენიმე მასალა ადრე ფრაგმენტულად იყო გამოცემული. ზოგიერთი დღემდე სრულიად უცნობი მასალა კი, ზურაბ გამეზარდაშვილმა მოიპოვა ვატიკანისა და პროპაგანდა ფიდეს არქივებში.

წიგნის გამოცემით ძალიან დაინტერესდა და ხელი შეგვიწყო უნივერსიტეტის მაშინდელმა რექტორმა ვაჟა ოკუჯავამ. ნავარაუდევი იყო წიგნის ორ — ქართულ და რუსულ ენებზე გამოცემა, მაგრამ გარკვეული მიზეზების გამო, იგი, ჯერჯერობით, მხოლოდ რუსულად დაიბეჭდა.

ამ წიგნის გამოცემით უეჭველად დიდი საქმე გაკეთდა. სამწუხარო მხოლოდ ისაა, რომ ტირაჟი ძალიან მცირეა — სულ 700 ცალი.

— როდის გამოვა წიგნი ქართულ ენაზე?

წიგნის ქართულ ენაზე გამოცემას ალბათ რამდენიმე წელი დასჭირდება. ეს არ იქნება რუსულ ენაზე გამოცემული წიგნის ზუსტი ასლი. მასში ზოგიერთი ცვლილება შევა. ყირიმის მისია, რომელიც რუსი მკითხველისთვის საინტერესო იყო, ქართულ ვარიანტში აღარ იქნება. სამაგიეროდ შევა ისეთი მასალები, რომელთა მომზადებაც გარკვეული მიზეზების გამო რუსული გამოცემისთვის ვერ მოესწრო. მაგალითად, დომინიკანელი მისიონერის და ლუკას რელაცია, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს დასავლეთ საქართველოს აღწერისთვის.

— ამ წიგნის გამო თქვენ რომის პაპისგან სამახსოვრო ფოტოსურათი და წერილი მიიღეთ. როგორ აღმოჩნდა ეს წიგნი ვატიკანში?

— როდესაც წიგნი გამოვიდა, სამახსოვრო ეგზემპლარები ჩემს კოლეგებს, მეგობრებს დავურიგე. გადავწყვიტე წიგნი რომის პაპისთვისაც გამეგზავნა. საქმე ის გახლავთ, რომ მისი უწმინდესობა პაპი იოანე-პავლე II დიდად განათლებული ადამიანია. მან მრავალი ენა იცის, მათ შორის — რუსულიც და თავისუფლად შეძლებდა წიგნის წაკითხვას.

მივაკითხე თბილისში, გოგებაშვილის ქუჩაზე მდებარე ვატიკანის საელჩოს. ვფიქრობდი, რომ იქ დიდ ინტერესს გამოიჩენდნენ ამ წიგნის მიმართ, მაგრამ ჩემდა გასაოცრად,' მისი უწმინდესობის ელჩმა რამდენიმე წუთიც კი ვერ გამონახა ჩემს მისაღებად. შემომთავაზეს წიგნები დამეტოვებინა, მაგრამ რადგან ავტორის მიღება შეუძლებლად ცნეს, აღარც წიგნები დავტოვე და უკან გამოვბრუნდი.

გადავწყვიტე წიგნი სხვა გზით გამეგზავნა მისი უწმინდესობისთვის. გამოვნახე კიდეც ეს გზა ჩემი ვაჟის, ვახტანგის, საშუალებით, რომელიც, მოგეხსენებათ, ამერიკაში ცხოვრობს. წიგნი ყოველგვარი პრობლემის გარეშე გააგზავნეს ვატიკანში, საიდანაც ჩემმა ვაჟმა მიიღო ასეთი მონსენიორ სანდრის წერილი:

ძვირფასო ბატონო ჟორდანია, მე მივწერე მის უწმინდესობას, პაპ იოანე-პავლე II-ს, მისი უწმინდესობის მადლობა, მისი მაღალი შეფასება და კეთილი სურვილები.

გულწრფელად თქვენი
მონსენიორი ლ. სანდრი.

მე მადლობელი ვარ, რომ მისმა უწმინდესობამ, პაპმა იოანე-პავლე II, დააფასა ჩემი ღვაწლი და ვახტანგს გაუგზავნა უძვირფასესი საჩუქარი — ფოტოსურათი ავტოგრაფით და ასეთი წარწერით: **„იმის გამო, რომ მამამ გამომიგზავნა მე, სანაცვლოდ მე გიგზავნით თქვენ.“**

— თუ შეიძლება ორიოდე სიტყვით წიგნის შესახებ.

თავიდანვე მინდა აღვნიშნო, რომ ჩვენ ამ საქმის დამწყებნი არ გახლავართ.

„რომის კათოლიკური მისია და საქართველო“ არის გაგრძელება მიხეილ თამარაშვილის ნაშრომისა „ისტორია კათოლიკობისა ქართველთა შორის“, რომელიც ასევე ასახავს რომის კათოლიკურ მისიას საქართველოში. ამიტომაც წიგნი მის ნათელ ხსოვნას ეძღვნება.

წიგნში გაშუქებულ საკითხებზე თავის დროზე სხვა ავტორებსაც უმუშავიათ. დიდი წვლილი მიუძღვით ამ საქმეში ჯუანშერ ვათეიშვილს, ილია ტაბაღუას, ანასტასია კასრაძეს, რომლის სახელიც დღესდღეობით სამწუხაროდ მივიწყებულია.

წიგნში შეტანილი ორმოცი დოკუმენტიდან ზოგი ადრეც გამოქვეყნებულა, ზოგსაც, მაგალითად, პიეტრო დე ლა ვალეს რელაციას, მხოლოდ ახლა ეცნობა მკითხველი სრული სახით.

— სადაა მოპოვებული წიგნში შესული მასალები?

— მასალების ნაწილი იტალიაში შეაგროვა ზურაბ გამეზარდაშვილმა. შეხვდებით აგრეთვე ესპანურ მასალებსაც, რომლებიც ჯუანშერ ვათეიშვილმა მოიპო...

— თქვენი აზრით, რამ გა... პირობა დღესდღეობით ჩვენში ... თოლიკური ეკლესიის როლის ... სუსტება?

— **უნდა მოგახსენოთ, რ... ქრისტიანობა ერთიანი, განუყო... ლი ცნება იყო. სიტყვა „კათო... ლიკე“ ნიშნავს მსოფლიოს. ჩვ... ქრისტიანები, ყველანი კათოლ... ები ვართ. განსხვავება მხოლ... ისაა, თუ რომელი კათოლიკე... — დასავლეთის, რომის, ... აღმოსავლეთის.**

როდესაც რომის იმპერ... გაიყო ორ, დასავლეთ და ა... მოსავლეთ ნაწილად, კონსტა... ტინოპოლის, იერუსალიმის, ა... ტიოქიისა და ალექსანდრი... ეპისკოპოსები აღმოსავლეთში ... აღმოჩნდნენ; დასავლეთში მხ... ლოდ რომის ეპისკოპოსი დარჩ... აღმოსავლეთში ეკლესია სახ... ლმწიფოს დაექვემდებარა, დას... ვლეთში კი (476 წელს) მოის... საიმპერატორო გვირგვინი, რ... გამოც იმპერატორებმა ადრ... დელი ძლიერება დაკარგეს. ამ... გამოიწვია მისწრაფება შექმნ... ლიყო თეოკრატიული სახელ... წიფო. მოკლედ, უნდა მოგახს... ნოთ, რომ რწმენის საკითხებშ... აღმოსავლეთის და დასავლეთ... ეკლესიები უფრო ნაკლებ... განსხვავდებიან, ვიდრე მო... ნებით წარმოქმნილი ბაპტიზ... პროტესტანტიზმი და სხვა ... მდინარეობები. ამიტომ, არა... ნებრივია ის ფაქტი, რომ დ... სავლეთის ეკლესიამ განკვე... აღმოსავლეთის ეკლესია; აღმ... სავლეთისამ კი — დასავლეთის...

საბედნიეროდ, ჩვენს საუკუ... ში ამ დაპირისპირებას ბოლ... მოეღო რომის პაპის პავლე VI-... წყალობით, რომელმაც საჯარო... განაცხადა, რომ ყველა მორწმუ... უნდა გაერთიანდეს ურწმუნოებ... წინააღმდეგ.

ესაუბრნენ
რეზო გოგია
ირმა არჩუაშვილი

რელიგია

ქართველთა კათოლიკოსი კირიონ I

კირიონ I, ქართლის (იბერიის) კათოლიკოსი (დაახლ. 599-616) წარმოშობით ჯავახეთიდან იყო. მისი კათოლიკოსობის ჟამს, **დაახლ.608 წ.** მოხდა განხეთქილება ქართულ და სომხურ ეკლესიებს შორის. ექვთიმე თაყაიშვილის სიტყვით, „კირიონი რომ არა, ჩვენ ნამდვილად გავსომხდებოდით. დიდი საქმე ქნა ეროვნული თვალსაზრისით, ნამეტანი გონიერი, მაგარი და გამჭრიახი კაცი ყოფილა, როგორც გავს! ჩვენ მას ძეგლი უნდა დავუდგათ“. სომხურმა ეკლესიამ გაასომხურა ალბანური ეკლესია და იმავეს უპირებდა ქართულ ეკლესიასაც. ქართული ეკლესიის მიერ თვითმყოფადობის შენარჩუნების საქმეში კირიონმა და სხვა ქართველმა მოღვაწეებმა მართლაც დიდი როლი შეასრულეს.

ბიზანტიის იმპერიის ხელისუფლება ავიწროებდა ბიზანტიის საზღვრებში მოქცეული სომხური ოლქების ქრისტიანულ სომხურ მოსახლეობას, მათ ასიმილაციას ისახავდა მიზნად. ამის გამო წარმოიშვა მწვავე დაპირისპირება სომხებსა და ბიზანტიელებს შორის. სპარსეთის ხელისუფლებამ ისარგებლა ამით და ისევე, როგორც სპარსეთის იმპერიაში მცხოვრებ სხვა ქრისტიან ხალხებს, სომხებსაც ჩააგონა, უბიძგა იქითკენ, რომ მათ ბიზანტიაში მიღებული ქრისტიანული სარწმუნოებრივი მიმართულებისგან განსხვავებული მიმართულება, მრწამსი გაეთავისებინათ. VI ს. დამდეგისთვის ქართველ-სპარსელთა დაპირისპირება უფრო მწვავე იყო, ვიდრე სომეხ-სპარსელთა, რადგან იმ ხანებში სპარსეთის ხელისუფლება იბერიაში მეფობის, ქართული სახელმწიფოებრიობის მოსპობას ცდილობდა (რასაც მიაღწია კიდეც), ხოლო სომხეთში სამეფო ხელისუფლება უკვე კარგა ხნის გაუქმებული იყო (428 წ.). ამ და სხვა მსგავსი მიზეზების გამო, აგრეთვე სომხეთის გეოგრაფიული მდებარეობის წყალობით, ამიერკავკასიაში ბიზანტიის წინააღმდეგ გაცხარებული ბრძოლის ჟამს მთელ ამიერკავკასიაში გაბატონების მიზნით, სპარსეთის შაჰის ხელისუფლებამ დასაყრდენად სომხეთი აირჩია. სომხური ეკლესიის მესვეურებმა და მათმა თანამოსაგრე სომეხმა ნახარარებმა (მთავრებმა, ერისთავებმა) განიზრახეს, ესარგებლათ ამ გარემოებით და სპარსეთის მხარდაჭერით ქართული და ალბანური ეკლესიები იერარქიულად სომხური ეკლესიისთვის დაექვემდებარებინათ. მართალია, დაპირისპირება შაჰის ხელისუფლებასა და სომხური ეკლესიის საჭეთმპყრობელთა შორისაც იყო, მაგრამ VI ს.-სა და VII ს. დასაწყისში მათ შორის უფრო მეტად თანხმობა სუფევდა.

VII ს. დამდეგისთვის ქართველთა ეროვნული თვითშეგნება საკმაოდ მაღალი იყო. ამ მხრივ თვალსაჩინო მიღწევები იქნა მოპოვებული ვახტანგ გორგასლის ეპოქაში, რაც შემდგომშიც გრძელდებოდა და ღრმავდებოდა. ამის გამო, კირიონი და მისი თანამოსაგრეები ვერ შეეგუებოდნენ სომხური ეკლესიის პრეტენზიებს ქართული ეკლესიის მიმართ, ვერც სომხური ეკლესიის ცდებს, შეელახა ქართული მღვდელმსახურების პოზიციები ქვემო ქართლის სამხრეთ ნაწილში, ლორე-ტაშირსა და სხვაგან. კირიონი ცდილობდა, ამ ძველთაძველ ქართულ მხარეში სომხურთან შედარებით უპირატესობა ქართულ მღვდელმსახურებას მინიჭებოდა. მაგრამ სპარსეთისგან ზურგგამაგრებული სომხური ეკლესიის შემოტევის მოგერიება ძალზე ძნელი იყო და სწორედ ამ ძნელ ბრძოლაში გამოავლინა კირიონმა დიდი დიპლომატის უნარი. სომეხი მემატიანის, უხტანესის ცნობით, კირიონი „სიტყვებით აღიარებს და გვიახლოვდება (სომხებს – ა.ა.), საქმით კი უარგვყოფს და გვშორდება“, ქართველთა კათოლიკოსი კეისარსაც ემონებოდა და შაჰსაც. კირიონი, გასაგები მიზეზების გამო, ერიდებოდა სპარსეთის შაჰთან და იმ ჟამებში სპარსული ორიენტაციის მქონე სომხურ ეკლესიასთან აშკარა დაპირისპირებას, სანამ ეს გარდუვალი არ გახდა. ნიშანდობლივია, რომ სომხეთში გაქცეული და იქ დიდი პატივით მიღებული ცურტავის ეპისკოპოსის, მოსეს, მოვსესის (ცურტავის ეპისკოპოსებად, გარკვეული მიზეზების გამო, ხან ქართველებს სვამდნენ, ხან – სომხებს) ნაცვლად კირიონს ეროვნებით სირიელისა თუ სპარსელისთვის დაუსხამს ხელი და არა ქართველისთვის, ვინაიდან არ უნდოდა, პირველ ხანებში მაინც, ბრალდება წაეყენებინათ მისთვის ეროვნულ ნიადაგზე.

ქართულ-სომხური ეკლესიების განხეთქილება პოლიტიკური, ეროვნული ინტერესების დაპირისპირების ნიადაგზე იშვა, მაგრამ იგი ხშირად რელიგიურ საბურველში იყო გახვეული. სპარსეთის მხარდაჭერით სომხური ეკლესია იბრძოდა, რათა სომხეთში ბიზანტიის იმპერიაში დაგმობილი მონოფიზიტობა (მონოფიზიტ სომხებს უკანასკნელ საუკუნეებში გრიგორიანები ეწოდათ) გაბატონებულიყო. კირიონი კი, სომხურ ეკლესიასთან დაპირისპირების გამო, მხარს უჭერდა იბერიაში დიოფიზიტობის, ქალკედონიანობის (გვიანდელი ტერმინით – მართლმადიდებლობის) დამკვიდრებას. ამასთანავე, კირიონი მეტად ფრთხილად მოქმედებდა და დაბეჯითებით აცხადებდა, რომ ქართულ ეკლესიას მრწამსი არ შეუცვლია, მას აქვს იგივე სარწმუნოება, რაც თავის დროზე მიიღო იერუსალიმიდან. იერუსალიმის ავტორიტეტის მოშველიება არ იყო შემთხვევითი. იერუსალიმს წმინდა ქალაქად მიიჩნევდნენ ებრაელებიც და, ცოტა მოგვიანებით, მაჰმადიანებიც კი. უხტანესის სიტყვით, „ქართველები სომხებთან ერთობას გამოეყვნენ წყეული კირიონის (ვისთვის წყეულია და ვისთვის ეროვნული გმირი! – ა.ა.) მიერ, აგრეთვე, ბერძნები და იტალია მათთან ერთად“. მაშასადამე, სომხური ეკლესია მსოფლიო ეკლესიას დაუპირისპირდა (რაც, კირიონის აზრით, მეტად სავალალო მოვლენა იყო) ბიზანტიასთან ჭიდილისა და სპარსეთისგან მხარდაჭერის ვითარებაში, მაგრამ იერუსალიმის ავტორიტეტის უარყოფა ხელაღებით არც მას შეეძლო. სომხთა კათოლიკოსი აბრაამი სწერდა კირიონს: „ჩვენ ახლაც იერუსალიმის სარწმუნოება გვაქვს, იგი, რომელიც სიონიდან გამოვიდა“. მაშასადამე, კამათი მიმდინარეობდა იმის თაობაზეც, თუ ვინ შეინარჩუნა იერუსალიმის ადრინდელი სარწმუნოებრივი მიმართულება წმინდად, ქართველებმა თუ სომხებმა. ეს ისეთი რთული საკითხია, რომ ორივე მხარეს შეეძლო თავისთვის სასარგებლო საბუთი მოძიება. ადრეულ ეტაპებზე ამა თუ იმ ეკლესიის სარწმუნოებრივ მიმართულებაში ბევრი რამ იყო ბუნდოვანი, ორაზროვანი. ამ მხრივ კირიონს ჰქონდა მანევრირების, ლავირების შესაძლებლობა და ამ შესაძლებლობებს იგი დიდი ოსტატობით იყენებდა კიდეც. კირიონის მიერ იერუსალიმის ავტორიტეტზე ჩაჭიდებამაც მიზანს მიაღწია, მით უფრო ტეს, რომ ქართული ღვთისმსახურება თავიდანვე იერუსალიმის ეკლესიის ლიტურგიკას მისდევდა (X საუკუნემდე).

სომეხი საერო და სასულიერო ხელისუფალნი კირიონს და მის მრევლს სისხლისღვრით, ომით ემუქრებოდნენ, თუ ქართული ეკლესია დიოფიზიტობას აღიარებდა, ე.ი. ბიზანტიაზე აიღებდა კურსს. ამასთანავე, დაუფარავად აცხადებდნენ, რომ მათ ამ საქმეში სპარსეთის ხელისუფლება დაუჭერდა მხარს. მთელი ქართული ეკლესია, ასევე ქართველი დიდებულებიც შესაშური ერთსულოვნებით გვერდით დაუდგნენ კირიონს (რაც ადასტურებს, რომ ქართულ-სომხური საეკლესიო განხეთქილება ეროვნული ინტერესების შეჯახებამ გამოიწვია) და მან და მისმა თანამოაზრეებმა დიპლომატიური საშუალებების გამოყენებით შეძლეს სისხლისღვრის თავიდან აცილებაც და ქართული ეკლესიის თვითმყოფადობის, ავტოკეფალიის განმტკიცებაც, აგრეთვე, ლორე-ტაშირში მტკიცედ დამკვიდრება საქართველოს შემადგენლობაში.

ცნობილ ქართველ მოღვაწეს, გიორგი საძაგლიშვილს (1855-1918), ზერად ალკვეცისას შემთხვევით არ შეურჩევია სახელად კირიონი. როგორც კირიონ I იბრძოდა თავდაუზოგავად, თავგანწირვით ქართული ეკლესიის უფლებების, ქართველთა ეროვნული ინტერესების ხელმყოფთა წინააღმდეგ, კირიონ II-ც ასეთსავე ბრძოლას შეეწირა.

ალექსანდრე აბდალაძე

ომარ ხაიამი

რობაიები

...თენდება! -- ღვინო მასვი, ჩემო ფერია,
...ა მიმღერე, რაიც ჯერაც არ გიმღერია!
...ს ვინც აქ არის, ხვალ მიწაში ჩაესვენება,
...ა აქ წასულს კი დაბრუნება არ უწერია...

...

...ანამ სიკვდილი და განკითხვა მოგეზმანება,
...ღვინო ინატრე და ქეიფის გაეც ბრძანება!
...ანა ოქრო ხარ, დროებით რომ ჩაგფლან მიწაში?!
...შენ არყოფნა წუთისოფელს არ ენანება...

...

...ს საწუთრო დარდს და ბოლმას თუ არ მაკმარებს,
...მალე წავალ და გავყვები არყოფნის ქარებს;
...ჩემი სიკვდილით მხოლოდ იმან უნდა იხაროს,
...ვინც არასოდეს არ შეაღებს სიკვდილის კარებს...

...

...მოვძებნოთ მდელო, სად ია და ვარდი თესია,
...ღვინო დავლიოთ და ვილხინოთ, როგორც წესია!
...ლამაზი ქალიც თუ ვიხილეთ გამთენიისას,
...არც მეჩეთი გვეხსომება, არც – ეკლესია.

...

მე ამ სამყაროს ხლართებს შუა ვარ ჩავარდნილი,
...მედამ გატანჯულს, არ მეღირსა შვება ნამდვილი;
...ამ უთავბოლო წრებრუნვაში ისე გავთავდი,
...ვერ ავისრულე მე ვერც ერთი გულის წადილი...

...

არც ერთი სიბრძნე ქვეყანაზე არ დამიგმია,
...თითქმის ყოველი საიდუმლო ფეხქვეშ მიგია,
სამოცდათორმეტ წელიწადს მე ფიქრები მდევდნენ
და ...გავიგე, რომ არაფერი არ გამიგია.

...

გაზაფხულდა და მობარბაცებს მთვრალი ყაყაჩო,
...მოდა, რად გინდ - ტკბილ ბაგეთა გარდა სხვა ხარჩო?!
ღვინო დალიე, ამ ... წუთისოფელმა
...თავის მორევში შეუნარი ბევრი დაახრჩო...

...

როცა სიკვდილით მე სიცოცხლის კარს გამოვცდები
და არ შემრჩება უსიცოცხლო ძვლებზე ხორცები,
ჩემი მიწისგან მხოლოდ დოქი უნდა მოზილოთ!-
იმ დოქში ღვინოს ჩაასხამთ და მეც გავცოცხლდები.

...

სიცოცხლე მიდის, ვილას ახსოვს ტკბილი და მწარე,
ვის უნდა ბალხის და ბაღდადის ზღაპრული მხარე?!
ღვინო დავლიოთ! – მე და შენ რომ აღარ ვიქნებით,
გაბადრულ მთვარეს ბევრჯერ შეცვლის ნამგალა მთვარე.

...

თუ ამ იდუმალ გამოცანებს ვერ აუდიხარ,
ბრძნული აზრების სიცხადეში თუ ბინდ-ბუნდი ხარ,
... ამ ღვინოში მოიძიე შენი სამოთხე,
... სადღაც რომ სამოთხეა, ვის რად უნდიხარ?!

...

...ღვინოვ, სატრფო შევარქვი და შენც მიჯნური მიწოდე,
... რომ ამ ცოდვისთვის მე ხორცხვილით ვიწვოდე?!
...ფრენს დავლევ, დამძახოდეს ამვლელი თუ ჩამვლელი:
...ღვინის რუმბო, რას ბარბაცებ, ხელი გამომიწოდე!"

...

...გაზაფხულზე, ღრუბელი რომ პირს ჩამოჰბანს ვარდს და ტიტას,
...ღვინო სვი და ეგ ნაღველი მკლავებს აღარ დაგაწყვიტავს;
...დღეს ამ ბალახს შენ გათელავ, ხვალ ეგ იტყვის თავის სიტყვას,
... მავი სამარიდან შენს ნარჩენებს ამოიტანს...

ჯელალ-ედ-დინ რუმი

...სატრფოვ, დღეს გავცდი წუთისოფლის ყოველგვარ მახეს,
ჩემს არსებაში არსებობით ვერავინ მამხელს;
...თავად მოვკვეთე ჩემს სიცოცხლეს ჩემი „მე", მაგრამ
...ვერც ღვთაება და ვერც „მე" ვპოვე... გლახ ის და გლახ ეს!
...ვერსად ვიძიე ჩემი სული და ჩემმა სულმა
...თავად იძია სუფევა და თვით ენდო დამხსნელს.
...ვერ გამიგია, ჩემი გული რა არსში ცოცხლობს,
...ენა რას ამბობს და ჩემს სათქმელს რა გარსში ახვევს?!
ჩემს თავს ასობით სხვადასხვაგვარ სახეში ვხედავ
და ყოველ მათგანს ვუმზერ, როგორც საკუთარ სახეს,
დაფანტული ვარ ას არსებად და მიცნობს ყველა,
თავად კი ვერ ვცნობ ჩემი არსის სახეს და სახელს,
ეს არსებები მგზავრებივით მოდიან ჩემთან
და, მზენახულებს, წინ ვახვედრებ მე ჩეროს და ხეს!

ო, სატრფოვ, მოდი, მო, მორჭმული ერთი საათით,
მო, მომამადლე შენი სული ერთი საათით,
მო მეჯლისში და მოგვალაღე მომეჯლისენი,
მომეც ლხინი და სიხარული ერთი საათით;
ხამს ცის თავანმა შუაღამის ბინდში იხილოს
მზე, სხივსრული და სხივასხმული, ერთი საათით,
მოდი, ეს ღამე გამითენე, მოდი ყოველგან

ახალი თარგმანები

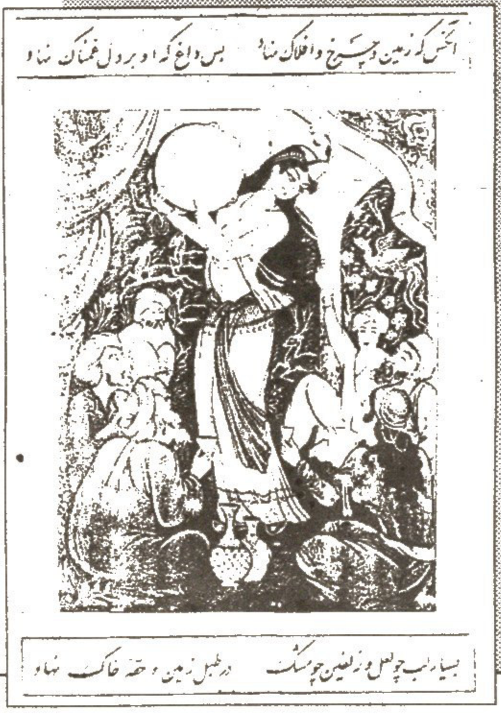

სპარსული პოეზია

გაქრეს ძილი და გაქრეს რული ერთი საათით,
და დარიოსის ქალაქად და ანუშირვანის
სატახტრევანოდ იქცეს გული, – ერთი საათით...

ამ უსასოო სევდის ზღვარი რომელი არი?
ამ უგზოო გზის მეგობარი რომელი არი?
ეს გონია თუ გაოგნება, ვერ გამიგია...
ეს სულია თუ სატრფო არი, რომელი არი?
ეს მარადმნათი ჩირაღდანი საწუთროისა
თუ არც უღვთოა, არც ღვთის კვარი, რომელი არი?
ეს უნაპირო ზღვა სავსეა მარგალიტებით
და ადამის ძის ლალ-გოვარი რომელი არი?
გონებას ვიმღვრევ მე ფიქრებით, მაგრამ არ ვიცი
ეს გზა სწორია, თუა მცდარი,- რომელი არი?

ბაბა თაჰერი

მე ის მთვრალი ვარ, მხრებზე ნაღველს ქურქად რომ ისხამს
და სატრფოს ხილვას რომ ავედრებს წყვდიადს თუ სისხამს;
ღვინოს, რომელშიც შემეძლება შვების ძიება,
მე საიქიოს მერიქიფე თუ ჩამომისხამს...

ჩანგზე გავაბი სიმებივით შენი კავები,
ნეტავ ვიცოდე, მე, შენს მიჯნურს, რას მედავები?
შენ თუ ჩემდამი სიბრალულიც არ გაგაჩნია,
რაღად მოდიან ჩემს სიზმრებში შენი თვალები?!

ნაღვლის ზღვაში ჩამეძირა გონება სალი,
გულზედ მაჩნია განშორების წყეული დაღი;
თვალზე ისე მდის სისხლიანი ცრემლის წვეთები,
კაცს ეგონება, – აყვავდაო ყაყაჩოს ბაღი.

მე რომ ვიცოდე, ბედისწერა ახლა სად არი,
უმალ ვკითხავდი – ასე რად და ისე რად არი?
ზოგი წყალობით აივსო და დარდს განეშორა,
ზოგი კი სევდის შესახვედრად მუდამ მზად არი.

გული, ნაპირზე გაირიყა ყველა იმედი,
შენს უდაბნოებს ველარ არგებს თვალთა წვიმები;
ყველა დამძახის – ბაბა თაჰერ, ჩანგი დაუკარ!
ბაბა თაჰერს კი დასწყვეტია ჩანგზე სიმები...

მოდი და ნახე, რა ნაღვლის ზღვაში ჩავეშვი,
რა ცეცხლი ელავს ჩემთა თვალთა საბუდარებში;
ლამაზი ვარდი შენ თუ თმებში ჩაგიბნევია,
მე სიჭაბუკის ლამაზ ვარდებს ვაბნევ ქარებში.

მე რომ საფლავში ჩავეშვები, იმ დღეს დიდება!
ჩემს სასთუმალთან მაშინ ქვა და ლოდი იდება...
შენ, ჩემო სულო, უდაბნოში გაინავარდე,
ხოლო სხეული ჭია-ღუას შეეჭიდება.

ის ცეცხლოვანი ფრინველი ვარ, რაიც წამიერ,
თუ ფრთა გაშალა, ყველას დაწვავს იმერ-ამიერ;
ჩემი სურათი რომ დახატოს ვინმემ კედელზე,
ავაელვარებ მთელ სამყაროს მრავალჟამიერ.

ბევრჯერ მითვლია ღამღამობით ვარსკვლავთ გუნდები,
მსურდა გამოთვლა წამის, როცა დამიბრუნდები;
შენ არ მოხვედი და ეს ღამეც ისე გათენდა,
რომ ახლა მხოლოდ ამ ცრემლების დათვლას ვუნდები.

გული სიყვარულს ვნებით თუ არ ჩაუკოცნია,
სახელად გულსაც ნუღარ არქმევ,- მხოლოდ ხორცია;
ბულბულიც ამას მიმღეროდა განთიადისას:
„ვისაც არავინ ჰყვარებია, არც უცოცხლია!"

ნეტავ ცხოვრება ისპაანში რისთვის დამჩემდა
თუ მეგობარი აქ ღალატს და მტრობას არჩევდა?!
შირაზში წავალ, იქ ხომ ჩემი მკვნესარე გული
უცნობებშიაც ერთგულების ღიმილს ამჩნევდა.

ღმერთო, წარმტაცე გული, თორემ მისი დარდებით
მეც და გონებაც უსაშველო ჭირში ვვარდებით;
სატრფოს ბაგეებს თუმცა ბევრი ცრემლი ვაფრქვიე,
ერთმანეთს ვნებით მაინც ვერსად შევეზარდენით.

არარა შერჩა, სევდის გარდა, სულის სანახებს,
ვაების გარდა, ეს გონებაც არას მანახებს;
თუმცაღა გულის უკაცრიელ უდაბნოებში
უიმედობაც ვერასოდეს ვერ იბალახებს.

ქამალ ხოჯენდი

ო, სატრფოვ ჩემო, როგორ მომბეზრდა
კენტად თარეში უცხო მხარეში,
შენ ხომ არ იცი, რა მწუხარების
ზღვაში ჩავეშვი უცხო მხარეში.
დავალ და ვნატრობ მე ჩემს სამშობლოს,
დავალ და ვეძებ ჩემს ტკბილ მეგობარს
და ველარ ვუძლებ შემზარავ ნაღველს
ჩემზედ დაგეშილს, უცხო მხარეში;
და ასეთ ყოფას, და ასეთ ვაგლახს,
ის გაიგებს და მხოლოდ ის ნახავს,
ვისაც ჩემსავით უწანწალია
ღვინით გალეშილს, უცხო მხარეში.
მე ამ ქალაქში არავინ მიცნობს,
არავის უნდა ჩემი ლექსები,
რაიც სატრფოსთან უნდა მემღერა
და არ გავეშვი უცხო მხარეში...
გაუსაძლისდა საბრალო ქამალს
ამ მარტოობით თავის გატანა
და უცხოდ დადის უცხო მხარეში,
უცხო მხარეში... უცხო მხარეში.

ანვარი

ძლივს მოგიხელთე წუხელის და ამდილით წახველ,
ცეცხლად მომედე სხეულზე და კვამლივით წახველ;
შენ ძალზე გვიან მომაგებე შენი წყალობა
და ულვთო კაცის წამიერი მადლივით წახველ;
ბაღში გეახელ, შენი ცნობა ბაღშივე მსურდა,
და სანამ გიცან, გაშორების ქადილით წახველ;
მე სიყვარულის ნარ-ეკალში დიდ ხანს გეძიე
და სანამ გპოვე, გაუშლელი ვარდივით წახველ;
ახე მეგონა, რომ მიხმობდი, მეგონა, მაგრამ
სანამ მოველ და მოგეხვიე წადილით... წახველ!

თარგმნა

ალექსანდრე ელერდაშვილმა

ინტერვიუ

„გამოფენების გარეშე ცხოვრება ვერ წარმომიდგენია...“

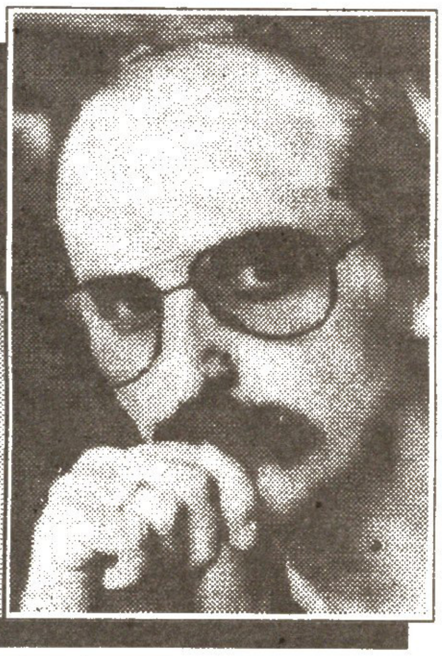

თანამედროვე ქართული მხატვრობის პრობლემებზე მხატვარი გია ბუღაძე ესაუბრება ხელოვნებათმცოდნე ეკა გუნთაიშვილს.

— როგორ გესახებათ ქართული მხატვრობის მომავალი, რა მიმართულებით შეიძლება განვითარდეს იგი და არის თუ არა ამ მომავლის რეალური ჩანასახები დღეს?

— ძალზე რთული შეკითხვაა. თუ შეძლებისდაგვარად გავაანალიზებთ იმ ტრადიციას და გამოცდილებას, რომელიც წლების განმავლობაში დაგროვდა, როგორც პრაქტიკულად შესრულებული, ისე თეორიული ნანარმოებების სახით, შეგვიძლია ვთქვათ, რა მიმართულებით წავა ქართული მხატვრობა. სამხატვრო ეტაპები, რაღა თქმა უნდა, ჩვენში ისეთივე ფორსირებული ტემპით გადაილახება, როგორითაც დასავლეთში და უფრო სწრაფადაც. ეს იქნება გარკვეული სოციალური თუ ფსიქოლოგიური ზეწოლის შედეგი, რომელსაც ჩვენში მიმდინარე პროცესებზე მოახდენს როგორც დასავლური კულტურა, ისე თანამედროვე საქართველოს ეკონომიკური და სოციალური მდგომარეობა. უკვე დღეს თვალნათლივ ჩანს, რომ ურთულესი პროცესების ლოგიკური მიმდინარეობა მასშტაბურად ცვლის ადრე არსებულ სიტუაციას. „ველური" კაპიტალიზმის პირობებში, როცა ჯერ კიდევ არაფერია სისტემატიზებული, არც ერთი სოციალური ინსტიტუცია, ფაქტობრივად, არ მუშაობს, მოშლილია მართვადი სისტემა, ცხადია, სტიქიურია ქართული მხატვრობის განვითარების სოციალური ბაზაც. ეს ყოველივე აუცილებლად იმოქმედებს მის მხატვრულ სახეზე, ე.ი. სტიქიურად დაიბადება საგამოფენო თავისუფალი საგალერეო ცხოვრება. ასეთი გალერეები (მათ მე უფრო სალონებს ვუწოდებდი), ითანამშრომლებენ მხატვართა იმ ჯგუფთან, რომელიც დააკმაყოფილებს ჩვენი სოციალური ბაზრის ზოგად მოთხოვნილებებს, ე.ი. იმუშავებენ ისეთი მხატვრის ტიპის შექმნაზე, რომლის შემოქმედებაც კარგად გაიყიდება. ეს კი ვერ უწყობს ხელს ხელოვნების განვითარებას, გარკვეული თვალსაზრისით, დაბლა სწევს მის დონეს და მეტად რთულ პრობლემებს ქმნის მომავალი თავისუფალი ძიებებისთვის. მე თანამედროვე ქართული მხატვრობის განვითარებას ორგანულად ვუკავშირებ სოციალურ და პოლიტიკურ მდგომარეობას საქართველოში, ე.ი. იმას, თუ რა სიტუაცია, რა სოციალური გარემო შეექმნება მხატვარს თავისი პოტენციური შესაძლებლობების გამოვლენისა და რეალიზაციისთვის.

ინტელექტუალურად, ემოციურად, ფინანსურად ამას პირადად ჩემთვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს. ერთი რამის თქმა დაბეჯითებით შეიძლება: ქართული მხატვრობის ნებისმიერი დარგის განვითარებაში შენარჩუნებული იქნება ქართული მხატვრობისთვის დამახასიათებელი ძირითადი ელემენტი — პლასტიკური, ფერწერული, აზროვნების პრიმატით. რეალურად, თანამედროვე მსოფლიო მხატვრობის, კულტურის, ხელოვნების განვითარების დონე დამოკიდებულია იმაზე, თუ რას აწარმოებს ეს ქვეყანა, რა პროდუქციის შემქმნელია ეკონომიკურად. თუ ქვეყანა ნაკლებად პროდუქცირებადია — თავისთავად ეს ხელოვნებაში აისახება იმ გაგებით, რომ იგი ვერ ახდენს მის გახელოვნებას, ვალორიზებას, ან დასავლეთის კულტუროლოგიაში გამოყენებულ ტერმინს თუ ვიხმართ — რესაიკლინგს, მის ხელმეორედ გადამუშავებას.

— ქართულ მხატვრობაში რომელ დარგს მიიჩნევთ ყველაზე პერსპექტიულად?

— თუ არაფერს ვაწარმოებთ, თუ ჩვენი ბორჯომის წყალი ჩვენს მიერვე მომზადებულ ბოთლში ვერ ჩამოვასხით, ამ ბორჯომის წყალზე რაიმე რესაიკლინგისა და ვალორიზების წარმოება გამორიცხულია. აქედან გამომდინარე, მე იძულებული ვიქნები, დავრჩე ტრადიციის იმ ფორმაში, რომელიც საუკუნის განმავლობაში მქონდა. ე.ი. პლასტიკურ, ფერწერულ აზროვნებაში. მხედველობაში მაქვს ჩვენი ფრესკები, დაწყებული, ვთქვათ, ლეგენდარული ედესის ხატიდან, ანტონ მარტყოფელს რომ ჰქონდა, დამთავრებული იმავე ფიროსმანით და შემდეგ უკვე კაკაბაძით დაწყებული — დღევანდელ დღემდე.

უნდა გავმიჯნოთ მხატვრობისა და ხელოვნების გაგება. ხელოვნებამ გააფართოვა თავისი არეალი, საკუთარ წიაღში მიიღო ბევრი რამ, მხატვრობა დაუკავშირა სასურათე სიბრტყეს, ფუნჯს, კალამს, ყალამს.

XX საუკუნის დასაწყისში მხატვრობა, საერთოდ, მთლიანად გაქურდეს, შემიძლია ვთქვა, რომ ბევრი რამ აიღო მისგან ფოტოხელოვნებამ, ასევე მოექცა მას მულტიპლიკაცია, ბევრი რამ „მოპპარა" კინომაცძიგა ვერტოვის, ეიზენშტეინის, ბაზენის მონტაჟის ტექნიკას რომ აკვირდები, მათ თეორიულ ნაწარმოებებს რომ კითხულობ, ხედავ, რომ მხატვრობიდან მოდიან, პირწმინდად მისგან იკვებებიან. შეიძლება, ბევრ ჩემს მეგობარ კინემატოგრაფისტს არ მოეწონოს, რასაც ვიტყვი: კინო დღეს ჩიხშია, დიდ კრიზისს განიცდის და არა მხოლოდ ქართული, არამედ — მსოფლიო კინოც. ახლა კი უკან დაბრუნების, სამშობლოში დაბრუნების რთული პროცესი დაიწყო ამ თვალსაზრისით. ყველაფერი უბრუნდება ისევ მხატვრობას. მხატვრობაში კინოგამოსახულება ვიდეო არტით ბრუნდება.

მხატვრობა არის ყველაზე სარგებლიანი ხელოვნება, ამბობს ლეონარდო; ის კინოსაც ისევე იბრუნებს დღეს, როგორც ფოტო დაიბრუნა ოდესღაც. თეატრიდან იბრუნებს აქციის, პერფორმანსის ხელოვნებას. იგი ერთად იბრუნებს ყველაფერს, მხოლოდ ისევ მხატვრობის ენით. აღმოჩნდა, რომ მხატვრობა ძალზე მდგრადი, მარადიული ფენომენია, მას ვერაფერი წაშლის, რადგან საქმე აქვს სახესთან, ხატთან, ხატებასთან. აქედან გამომდინარე, პლასტიკურ-ფერწერული და სახოვანი აზროვნება წამყვანია. საერთოდ, მხატვრობაში და, ზოგადად, კულტურაში ყველა გამოვლენა კულტურისა და ფორმისა უბრუნდება სახეს, გამოსახულებას. ლეონარდოს ჰკითხეს, რომელი არის ყველაზე სარგებლიანი ხელოვნებაო? მან უპასუხა, რომ სწორედ ის, რომელსაც ყველაზე მოკლე დროში შეუძლია ყველაზე მეტი ინფორმაციის გადმოცემა.

— მემკვიდრეობასთან კავშირურთიერთობის თვალსაზრისით, როგორ აფასებთ ფიროსმანს?

— ზედმეტია ლაპარაკი იმაზე, რომ რომელიმე მხატვარი ბოლო პერიოდში საერთოდ შეედრება მას თავისი დონით, მასშტაბით, გასწვდება მას როგორც ადამიანური სითბოსა და სიყვარულის თვალსაზრისით, ისე — ტექნიკურადაც. თუმცა, გარკვეულ პერიოდში არსებობდა მოსაზრება, რომ იგი პრიმიტივისტი იყო. ეს აზრი გააბათილა ამ ბოლო პერიოდის გამოფენებმა, რომლებიც ფიროსმანს ევროპაში მოუწყეს. აი, ახლა ციურიხიდან ესპანეთში გადავიდა ეს არაჩვეულებრივი გამოფენები. ფიროსმანმა კიდევ ერთხელ გაიმარჯვა. ფიროსმანი ისეთი ფენომენია, ისეთი მხატვარია, რომლისგანაც ვერავინ ვერაფერს ისწავლის, ის ტექნიკურად ვერაფერს მოგვცემს. იგი არ არის კონცეპტუალისტურად დაშლადი, დიფერენცირებადი მხატვარი. თუ მიბაძავ, იქნები მხოლოდ და მხოლოდ პლაგიატი. ფიროსმანი გზა არ არის, ფიროსმანი არის მხოლოდ და მხოლოდ განსაკუთრებული ფენომენი, ერთადერთი და განუმეორებელი. იგი არის ჩიხი სხვისთვის — ყველასთვის, გარდა თავისი თავის. კაკაბაძე კი — ჩვენთვის არის გზა. დავით კაკაბაძე შეიძლება არ იყოს ადამიანური თვალსაზრისით ამ მასშტაბის ხელოვანი, მაგრამ იგი არის გზა. დ.კაკაბაძის შემოქმედებაზე თაობები უნდა აღიზარდოს, და ასეც არის. XX საუკუნის ქართული მხატვრობა არის დ.კაკაბაძე და მისი გზა. ფიროსმანი არის დასასრული დიდი გზისა, რომელიც დაწყებულია ადრეულ შუა საუკუნეებში. ფიროსმანი ამ დიდი გზის დიდებული ფინალია. ამის შემდეგ გზას იწყებს დავით კაკაბაძე — ახალი ქართული მხატვრობის მამა, ხოლო ფიროსმანი ეტალონია, იმდენად, რამდენადაც განასახიერებს ჩვენი წარსულის დიდებულ ფინალს, წარსულის, რომელიც თუნდაც ატავისტურად, მაგრამ შემორჩენილია ქართველის ცნობიერებაში, მის მხატვრულ სააზროვნო გენეტიკაში.

— რას იტყვით სამხატვრო სახელოსნოებზე, როგორია მათი როლი საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებაში, როგორია ტილოს, სალებავის მოძიების გზები დღევანდელ გართულებულ პირობებში?

— სალებავები, მასალა, რა თქმა უნდა, უდიდესი პრობლემაა. დასარიგებელი სახელოსნოები აღარ არის. მხატვართა კავშირი არსებობს, მაგრამ მას აღარა აქვს საშუალება, რომ უფასოდ დაარიგოს სახელოსნოები. ის საკუთარი თავის შენარჩუნებაზე ფიქრობს და ამასაც ძლივს ახერხებს, სახელოსნოზე ლაპარაკიც ზედმეტია. ვისაც საშუალება აქვს, თავისი სახსრებით აკეთებს ყველაფერს, ოფიციალური დახმარების გარეშე.

ხელოვნება, როგორც ვთქვი, ფართო არეალსა და სფეროს მოიცავს, იგი მარტო ფერწერით და გრაფიკით არ შემოიფარგლება, რასაც, გარკვეული თვალსაზრისით მივესალმები, თავად კი ვრჩები ფიგურაციული ფერწერის ფარგლებში.

მიმაჩნია, რომ ქართული მხატვრობა სახე-ხატების, ფერწერულ-პლასტიკური აზროვნების მხატვრობაა. ამიტომ სალებავს და სახვით მასალას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. რამდენიმე წლის წინ შევეცადეთ, ადგილობრივი ქართული სალებავის წარმოება მოგვეწყო. ამ მიზნით გეოლოგებს მივმართეთ. აღმოჩნდა რვა გახსნილი საბადო, ბუნებრივი პიგმენტით. შეიძლებოდა, ყველაფერი ნორმალურად წარმართულიყო. სუფსის ხეობაში აღმოჩენილი საინტერესო პიგმენტი არ ჩამოუვარდება ნამდვილ ნეაპოლიტანურ ყვითელს. ეს იდეალური ფერია, რომელიც აღარ არსებორბს თვით ნეაპოლში. მის წარმოებას დიდი თანხები სჭირდება. ასევე, დავით გარეჯთან მოიპოვება შესანიშნავი აგურისა და სპილენძის ფერები, მოლურჯო ტონები, ბევრი მწვანე-გლაზურიტი, მაგრამ ყველაფერი ეს დასამუშავებელია — რვა გახსნილი და კიდევ რვა აღმოჩენილი და გაუხსნელი საბადო. თეთრზე და შავზე ლაპარაკიც ზედმეტია. ბათუმში წლების განმავლობაში აწარმოებდნენ „საჟას", ე.ი. უპრივით შავ პიგმენტს. წითელი პიგმენტები არ გვაქვს საქართველოს ტერიტორიაზე, ისინი ქიმიური წესით უნდა აწარმოო. ბუნებრივი წითლის სამი მთა არის აზერბაიჯანში. დამუშავების შედეგად იგი სასიამოვნო მეწამული ფერი გამოდის. ეს ყველაფერი არსებობს, მაგრამ მისი წარმოებისთვის საჭიროა ტექნიკური რიგის დამონტაჟება. როცა მხ... ვართა კავშირი ფუნქციონირ... და, გვქონდა მოლაპარაკება „... იჩე-ბანკის" ერთ-ერთ წარმ... დგენელთან. მან დახმარება ... გვითქვა, მაგრამ, სამწუხარ... მერე ჩვენ დაგვიწვეს და გა... ნადგურეს სათავსოები, ფარ... ბები, დარბაზები და ა.შ.

ასე რომ, ქართული წარ... ების სალებავის იდეა პაე... ჰკიდია და, სამწუხაროდ, ... მას ვერაფრით ვშველით.

რაც შეეხება თვითონ მ... ლას, ვთქვათ, ტილოს, ... უდიდესი პრობლემაა. ფაქტ... რივად, ტილო თბილისში ... შემოდის, მის დიდ დეფი... განვიცდით. ტილოს საკით... ვაპირებდით მოლაპარაკების ... წყებას ბელორუსთან, მაგრამ ... პერიოდში ჩერნობილის პრ... ლემის გამო შევჩერდით: ... ტერიტორიები, სადაც სელი ... რმოებოდა, დასხივებული აღ... ჩნდა. მე ვლაპარაკობ 6-7 წ... წინანდელ ამბავზე, როცა ... იდეები გამიჩნდა და ჩემს ახლ... ბლებს და მეგობრებს გავანდ...

— როგორც ცნობილია, ბ... წლებში სამხატვრო ცხოვ... მთლიანად გამოფენების ბუმმა ... იცვა. ამას აქვს თავისი დადებ... და უარყოფითი შედეგები, ... დაოსტატებისა და კომერციალ... დაპირისპირებაში გამოიხატება. ... გორია სამხატვრო გალერ... მდგომარეობა ამ მხრივ?

— გამოფენები ყოველთ... წამყვანია და აჩვენებს მდგო... რეობას საერთოდ, სულიერ ... კულტურულ მდგომარეობას. ... ქართველოში დღეს მხატვრო... გადარჩენის პრობლემა დგას. ... გრამ მე შემიძლია თამამ... ვთქვა, რომ ქართული მხატვრ... ბა ჯერ კიდევ არსებობს, მხატ... ვრობის გაქრობა ასე იოლი ... არის, გამოსახულებისა და ს... წარმოსახვის წაშლა არ შეიძლ... ბა, წარმოუდგენელია. თუმ... არსებობს ბაზრის მოთხოვნი... ბათა მიხედვით ჩარჩოებში იძუ... ლებით ჯდომის საშიშროებ... როცა ბაზარი მხატვარს აიძუ... ლებს, ხატოს მისი მოთხოვნებ... შესაბამისად.

სალონსა და გალერეას შო... რის ის განსხვავებაა, რომ სა... ლონი ყიდის ყველაფერს. მა... სახე არ გააჩნია და არც ეძებს ... სახეს, მისთვის მთავარია გაყი... დოს, რეალიზება მოახდინოს. ყი... დის სამკაულს, კერამიკას, გო... ბელენს, შეიძლება, „კოკა-კოლ... თაც" კი ივაჭროს, და თანაც ... სურათებიც ეკიდოს კედელზე, ... უკვე სალონია. ასეთები თბილი... სში ბევრია, „ფატმანი" — სა... ლონია, „ფიროსმანიც" — სალო... ნია. გალერეა, ხელოვნების თვა... ლსაზრისით, უფრო მაღალი კა... ტეგორიაა. გალერეა ცდილობს ... შეინარჩუნოს თავისი სახე. თბი... ლისში დღეს სამი გალერეა არ... სებობს. არსებობს ნიშნები, რომ ... მალე შეიძლება მეოთხე და მე... ხუთე გალერეაც გაჩნდეს. ამ ... გალერეათა ფუნქციაში შედის ... თანამშრომლობა გარკვეულ ... თვალსაზრისით პრესტიჟულ და ... მნიშვნელოვან მხატვრებთან. ... ისინი დღევანდელ პირობებში ... იძულებული არიან, ანგარიში ... გაუწიონ ფინანსურ და ეკონო... მიკურ მდგომარეობას, ამიტომ, ... ძირითადად, ეს სამი გალერეა ... ერთსა და იმავე მხატვრებთან ... მუშაობს, ფაქტობრივად, იმ მხა... ტვრებთან, რომელთა პროდუქ... ციის გასაღება, ასე თუ ისე, ... შესაძლებელია. ეს ძალიან ცუ... დია იმიტომ, რომ მაღალი მხა... ტვრული სახის ძიებაზე ლაპარა... კიც კი არ შეიძლება. მე ვოც... ნებობ ისეთი გალერეის შექმნა... ზე, რომელიც დღევანდელ პირო... ბებში არ იქნება დამოკიდებულ... სურათის გაყიდვაზე და სხვა...

...ულებით დააფინანსებს თავის თავს, იმუშავებს თავისუფალ მხატვრობაზე, თავისუფალი მხატვრობის პროპაგანდაზე და მოახდენს ეგრეთ წოდებულ „კულტურულ ექსპანსიას", დაამკვიდრებს ...ალ მხატვრულ იდეალს.

საერთოდ, თანამედროვე მხატვრობის პროფესიონალიზმი იმასაც ნიშნავს, თუ როგორ და სად ...და დააბინავო ნაწარმოები. ეს ...ლოვნების სოციალურობის საკითხია და ძალზე მნიშვნელოვანიც. გალერეები, რომლებიც ამჟამად ...ქმედებენ, დიდი პრობლემის წინაშე დგანან. პირველ რიგში, დიდი ...ვალეობა აკისრია ცისფერ გალერეას.

სასიხარულოა ის ფაქტი, რომ ...ობილი მხატვრის ბიუჯეს გამოფენის შემდეგ ცისფერი გალერეა ...ფლიოს კალენდარულ კატალოგში მოხვდა. გადაშლი კალენდარს და კითხულობ: „ცისფერი გალერეა", თბილისი". თუ კიდევ ერთი ...ეთი მსოფლიო სახელის გამოფენა მოეწყობა იქ, ეს იმას ნიშნავს, რომ ჩვენი გალერეა მსოფლიო ...ენაზე დაფიქსირდება. აბსოლუტურად დამოუკიდებელი გალერეა „...რიენტი" უკვე ორ წელიწადზე ...ტია, უდიდეს შრომას ეწევა და ...უთარი სახეც აქვს. აქ ძალიან ...ჭიერი გოგონები მუშაობენ. თუ..., ხშირად იძულებულნი ხდებიან, ფინანსური მდგომარეობის შენარჩუნებლად გარკვეულ დათმობებზე წავიდნენ. ეს კეთდება ...ლზე ფაქიზად და ძალზე კორექტულად. ხმები დაირხა, რომ „ორიენტიც" შეიძლება დაიხუროს და ეს ძალიან ცუდი იქნება ჩვენი კულტურისთვის. გალერეა — „ვა...ა" წააგავს სალონს, მაგრამ სალონურობა მას უხდება, ძალზე უხდება, იმიტომ, რომ აქ ფერწერასთან ერთად გამოყენებითი ხელოვნებაცაა წარმოდგენილი. სალონური ტიპის გალერეა, ვთქვათ, სიმფონიური მუსიკის ცენტრში, ...ერთო კონტექსტში მშვენივრად ...დება. ამიტომ გამოფენები იხსნება მაშინ, როცა იქ კონცერტები ...რდება და ეს პროცესი ხაზსაც უსვამს მის დანიშნულებას. ...უმცა, ალბათ, გზა, რომლითაც ... გალერეა მიდის, ძალზე სარისკოა. შემდეგი გალერეა — ეს არის ახალი გალერეა რუსთაველის ...მზირზე, რომელმაც ორჯერ იცვალა სახე. იგი თანამშრომლობდა ...ვანგარდულ, ულტრათანამედროვე მხატვრებთან. მას ახლა ახალი ...ესვეური ჰყავს და ძირითადად, ორიენტირებულია, სალონზე, ...კარგ სალონზე, სალონურ მხატვრობაზე. მას აქვს სახე, თუმცა — ...რათანაბარი. იგრძნობა ექს...მონზე... კულტურის ფლობა. ახ... [illegible] ნდა ახალი გალერეა, რომ... [illegible] სახე არ აქვს, მაგრამ, იმედი... მისი მესვეურები ამ ... [illegible] წარმატებით გადაჭრიან. ... არის კლუბი „ფიროსმანი" ...ბანოთუბანში, რომელიც ... [illegible] არაორდინალური საგამო... პროექტებისკენ. რამდე... [illegible] ვიცი, რუსთაველზე მზადდება ახალი გალერეა, რომელიც ... მხატვრებთან იმუშავებს, რომ... [illegible] თანაც ჩამოთვლილი სამი გალ... მუშაობს. კიდევ არის ...ურ... [illegible] ები სალონური ტიპის გალერ... [illegible] გახსნისა. ჯერჯერობით, ...ქარ...ალა" გალერეის სახით მუშაობს. ძალიან საინტერესოა ამ თვალსაზრისით მისი ექსპერიმენტები და, საერთოდ, „ქარვასლას" ...ულტრათანამედროვე ხელოვნების ...წარმოჩენისა და თამამი ნაბიჯების გადადგმის დიდი ტრადიცია აქვს.

— თუ შეიძლება, რამდენიმე ... [illegible] გვიამბეთ შვეიცარიაში მო... [illegible] გამოფენებსა და თქვენს ... [illegible] შთაბეჭდილებებზე. იცნო... [illegible] რა ბაზელში საქართველოს ... [illegible] და საერთაშორისო კავ... [illegible] ურთობების რა პერსპექტი... [illegible] ქართულ მხატვრობას?

— მოვაწყე რამდენიმე გამოფენა. მათ შორის ერთ-ერთი გალერეა „პლიუს-მინუსში", რომლის წარმომადგენელი და მფლობელი თბილისში ჩამოვიდა. სხვათა შორის, აბანოთუბნის გალერეასთან დავამყარეთ კონტაქტი, ახლა, ალბათ, თამამი პროექტები გაჩნდება, რადგან იგი მეტად გაბედული გალერეაა. „პლიუს-მინუსი" ახალი გამოფენაა თვითონ ბაზელშიც. მე იმედი მაქვს, რომ ჩვენი მიშა იაშვილის გალერეაც თამამი იქნება და, აქედან გამომდინარე, ისინი ბევრ საერთოს მოძებნიან ერთმანეთთან. იქ ბევრი ვიმუშავე, 45 ნამუშევარი გავაკეთე. უფრო გარკვეული პირობების გათვალისწინებით, ამ ნამუშევრებს ჩემთვის ახალი ტექნიკური ფორმაც მოვუძებნე, თუმცა, თბილისში რომ ჩამოვედი, ისევ ტრადიციულ ტილოს და ფუნჯს დავუბრუნდი, აქ ესენი მაინც მარადიულია. იქ სხვა კონტექსტია, აქ — სხვა. იქ სხვა გარემოა, აქ — სხვა. თვითონ ამ პროცესით კმაყოფილი ვარ. სამომავლო გეგმები მაქვს, რომლებიც ჩემი მხრიდან აქტიურობას მოითხოვს. ელემენტარულად, გარკვეული პროექტები და გეგმები უნდა წარვადგინო ისევ იქ, რომ მათი განხორციელებისთვის კონკრეტულად იქნეს აღმოჩენილი დახმარება.

ბაზელთან უკვე დიდი ხანია, დაახლოებით 4 წელიწადია ურთიერთობა გვაქვს. შვეიცარიაში გარკვეული წარმოდგენა არსებობს ქართულ მხატვრობაზე, საქართველოზე; მეტად საინტერესოა ის ფაქტი, რომ შვეიცარიას უკეთ ესმის ჩვენი, ვიდრე ზოგადად ევროპას. შვეიცარიაში მეტი თანადგომა ვიგრძენი, ვიდრე სხვაგან. შეიძლება, ვცდები. შემიძლია სიამაყის გრძნობით ვთქვა, რომ ბაზელში ყოველი წლის ივნისში ტარდება დიდი საგალერეო-საგამოფენო დათვალიერება, „არტ-ფეა", რომელზეც გია ეძგვერაძეც მოხვდა. ამის ამსახველი ფოტოც მაქვს. ეს არის დიდი, შეიდწლიანი ვოიაჟის უდიდესი შედეგი.

დროის კონტექსტში რომ შევხვიდე, დიდი დრო და ურთიერთობებია საჭირო და ეს გიამ სწორად გამოიყენა. ურთიერთობები და დრო პროფესიონალიზმის ნიშანია. სწორი ურთიერთობების მოძებნა, სწორი მიმართულებების მიცემა ამ ურთიერთობებისთვის, ეს არის პროფესიონალიზმი, თანამედროვე დასავლური მხატვრობის პროფესიონალიზმის ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილი. მხოლოდ ფუნჯით იქ მხატვარი თავს ვერ გაიტანს, ამას ხაზს ვუსვამ. გია 7-8 წელიწადია, იქ არის და ზუსტად მოერგო იმ კონტექსტს. ბაზელის „არტ-ფეაზე" მისი მონაწილეობა მე მიმაჩნია კონკრეტულად მისი და, ზოგადად, ქართული მხატვრობის დიდ აღიარებად.

პერსპექტივები დიდია, ოღონდ, თუ იქნება ფინანსები და სახსრები. სასიხარულოა, რომ დასავლეთს აინტერესებს თუნდაც პროფესიული ელემენტი, რომელიც ჩვენ კიდევ შემოგვრჩა: ხატვა ვიცით, ფერში ვაზროვნებთ, ეს ძალიან ბევრს იტაცებს. ზოგს შეიძლება აღიზიანებდეს კიდეც, მაგრამ ვინც თანამედროვე მოდერნულ ავანგარდისტულ ფორმას მისდევს, ამ მხრივ უდავო სიმპათიას ამჟღავნებს. მხოლოდ და მხოლოდ ფინანსებზეა დამოკიდებული, რომ ქვეყანა წარდგეს მსოფლიო დათვალიერებაზე თავისი საკუთარი და არა სხვა ქვეყნის სახელით, როგორც, მაგალითად, რუსეთის სახელით ხდება ხოლმე წარდგომა დიდ ფორუმზე. არის შემთხვევები, როდესაც რუსეთის სახელით გადიან ქართველი ბიჭები საზღვარგარეთ. ასე რომ, ისინი ქართველებად კი არა, რუსებად მიიჩნევიან. წელს ვენეციის ტრადიციული ბიენალე საიუბილეო და უფრო პრესტიჟული იყო. მე ძალიან მინდოდა, მასზე მოვხვედრილიყავით. ვენეციის ბიენალე იგივეა, რაც კინოსთვის კანის ფესტივალი, ამიტომ, გულით მინდოდა ქართული მხატვრობა თუნდაც ერთი მხატვრით წარდგენილიყო მასზე. ჩემს თავს არ ვგულისხმობ, ზოგადად, ქართულ მხატვრობაზე ვლაპარაკობ, მაგრამ ამისთვის სახსარი არავინ გაიღო. თავისთავად, ეს ძალზე ძვირი ჯდება, მაგრამ, როცა ქვეყანა ეძებს თავის სახეს და ესწრაფვის დამკვიდრებას, უნდა შეძლოს ამისთვის თანხის გამოძებნა.

— შვეიცარიიდან დაბრუნების შემდეგ შექმენით თუ არა ახალი ტილოები და რაზე მუშაობთ დღეს?

— შვეიცარიიდან ჩამოსულს ძალზე გამიჭირდა შინაგანადაც და ფიზიკურადაც. არ შემიძლია, რამე არ ვაკეთო და გავაკეთე სამი გამოფენა, მათ შორის, ერთი სიმფონიური მუსიკის ცენტრში. მოეწყო ჩემი წიგნის — „ფიქრები წარმავალზე" პრეზენტაცია და ორი დიდი სერიის მთლიანი გამოფენა აპოლონური ტრაგედიების თემაზე, რაც ამ ეტაპზე პრეზენტირების საშუალებას იძლეოდა. ამას ჩემთვის დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა. ახლა ვაგრძელებ მუშაობას დიდ მეგაპანორამაზე, რომელსაც „კონვოლიუტი" ჰქვია სახელად. მისი ფართობი ძალზე დიდია, ჩვენი გაგებით, 50 მეტრამდე — სიგრძეში, სიმაღლე — 2,40. ეს არის მრავალნაწილიანი მეგა-პანორამა, ციკლი. „კონვოლიუტი" ლათინური სიტყვაა და, დაახლოებით, ნიშნავს გაერთიანებას.

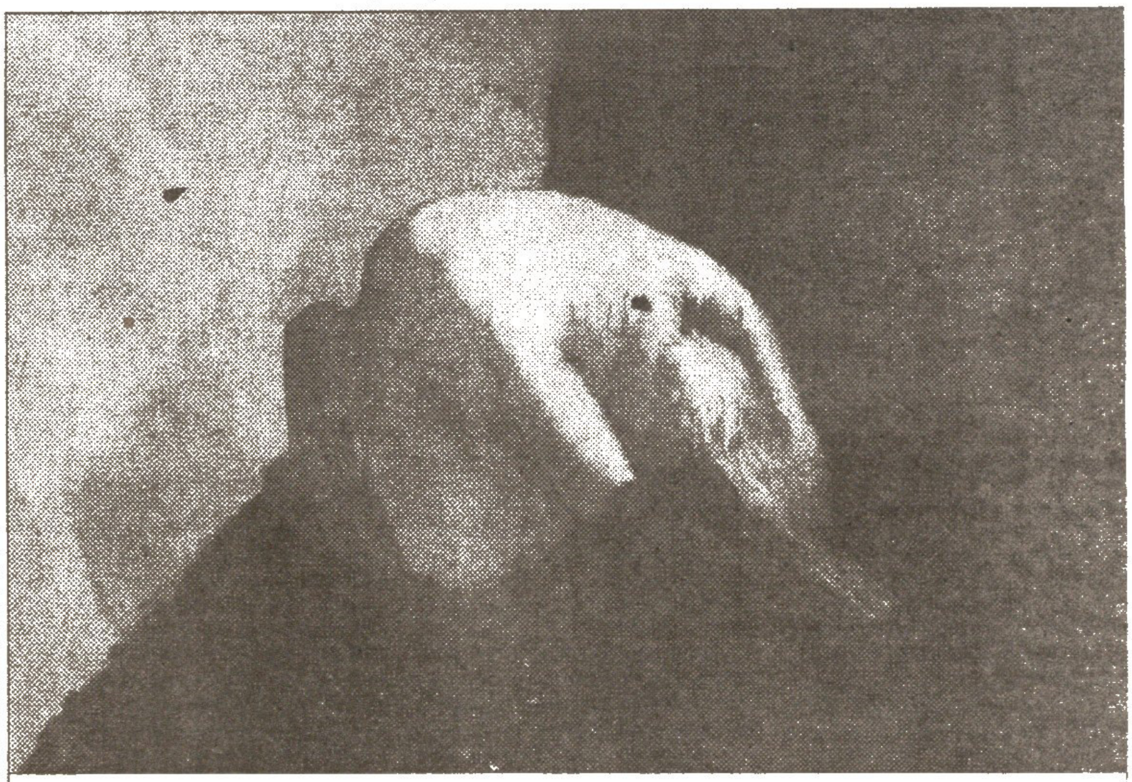

ემპიდოკლეს სიკვდილი

„კონვოლიუტი" ცნობილია შუა საუკუნეებიდან. წიგნებს, ციტატებს, ლექსებს, მოთხრობებს კრებდნენ იმის მიხედვით, თუ რა მოსწონდათ. ეს ტერმინი აქედან ავიღე, როგორც ჩემი ინტელექტუალური გეოგრაფიის კულტურული ფენომენი. ევროპაში დავრწმუნდი, რომ ქართველები დიდი კულტურის მქონე ხალხი ვართ. შვეიცარიაში გერმანულ მითოლოგიაზე მრავალგზის საუბრებში წარმოვაჩინე, რომ ჩვენს ერს გარკვეული არტისტული ტალანტები აქვს. ამას ამტკიცებს მოცეკვავეების, მომღერლების, მუსიკოსების სიმრავლე. ეს ყველაფერი მინდოდა წარმომეჩინა გამოფენაზე, მაგრამ, სამწუხაროდ, ვერ მოვხვდით ბიენალეს 100 წლის იუბილეზე, რადგან, როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ძალიან ძვირი ღირდა. მიუხედავად ამისა, სომხებმა მოახერხეს იქ მოხვედრა. მათ გრანდიოზული დიასპორა ჰყავთ დასავლეთში, და კერძოდ, ვენეციაში. ერთი კუნძული ეკუთვნით, კოლეჯი-"არმენო". იგი მთლიანად დაუთმეს სომხებს, ორ მხატვარს, მათ ელექტრომაგნიტურ ინსტალაციას. საინტერესო ის არის, რომ ფული მათ არ გადაუხდიათ, — კოლეჯი-"არმენოს" ტერიტორიაზე სომხეთს ფულს არ გადაახდევინებდნენ — თავის თავს ხომ არ გადაუხდიდნენ. ბევრს მივმართე, სანამ შვეიცარიაში წავიდოდი 1995 წლის ივნისში, „ვენეციის ბიენალეზე" მსოფლიოს ყველაზე დიდი „სამხატვრო დაწყვილება" ხდება და იქნებ 100 წლით დავფიქსირდეთ-მეთქი. სამწუხაროდ, არავინ მომისმინა.

— გვიამბეთ [illegible] გამოფენების შესახებ.

— ამ ბოლო დროს მოეწყო რამდენიმე დიდი გამოფენა, რომელთა კონცეპტუალურ და პრაქტიკულ მომზადებას საკმაო დრო და ენერგია შევალიე.

ჩემთვის მეტად დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა იმ ფაქტს, რომ უკანასკნელი დიდი სერია — „კონვოლიუტი" გამოფენილიყო გუსტავ მალერის II სიმფონიის თანხლებით.

ეს სიმფონია, როგორც ხელოვნების ნიმუში, აღემატება მუსიკის ფარგლებს, და, როგორც თვით კომპოზიტორი იტყოდა, წარმოადგენს „ჟღერად ფრესკას". თუ ამ აზრის შინაგან პარაფრაზირებას მოვახდენ, მე მართლაც მსურდა ფერადოვანი სიმფონიის შექმნა.

„კონვოლიუტი" უნდა ყოფილიყო II სიმფონიის ერთგვარი სამხატვრო-სახვითი ექსპლიკაცია-ინტერპრეტაციის შედეგი.

საერთოდ, ადამიანის არსის თვითშემეცნებისთვის ძალზე ხშირად ვცდილობ, საგამოფენო პროექტირებისას გამოვიყენო ადამიანის სხვადასხვა შეგრძნება-გრძნობაზე ზემოქმედების ხერხები და საშუალებები. ასე რომ, ბგერა, ფერი, ხაზი, არ გამოვრიცხავ, — თვით სურნელი, პირადად ჩემთვის საგამოფენო ფართობის და შინაგანი განცდის, შინაგანი ჩაღრმავების უმნიშვნელოვანეს საშუალებებს წარმოადგენენ მეტაფიზიკურ სივრცეში. ხელოვნება ხომ სწორედ რეალურისა და ირეალურის პირობით ზღვარზე სუნთქავს და ყოფიერებს, რაზედაც ოდნავ სხვანაირად უკვე საუბრობდნენ 50-60-იან წლებში კონცეპტუალისტები, ხოლო უფრო ნათლად კონსტრუქტივისტებმაც გამოხატეს შესანიშნავი ფრაზით: „ესთეტიკური ფორმა არსებობს მხოლოდ იმიტომ, რომ იგი მოწყვეტილია ცხოვრებას".

— რას ეძღვნება თქვენი გამოფენები?

— გამოფენების ძირითადი თემებია თვითშემეცნება და ს[illegible]რული, მომიტევეთ ეს მაღალფარდოვანი სიტყვები, მაგრამ ყოველივე მართლაც ამ მიზნით ხდება და კეთდება. უბრალოდ, შეიძლება შეიცვალოს გარეგნული ფორმა, შეიძლება გამოვიყენო მრავალი სტილური, თითქმის ერთმანეთის გამომრიცხავი მეთოდი, ძირითადი სათქმელი მაინც ერთი დარჩება. მე ვცდილობ ადამიანური განცდის სინთეზირების, ჰარმონიზების გზით ვიარო, ხშირად მივმართო ეგრეთ წოდებულ „რომანტიულ ირონიას", გავატარო ეს განცდა ჩემში ასევე რომანტიულად ამოზრდილ თუ წარმოქმნილ „ველტშმერცის", — „მსოფლიო სევდის" განცდაში და ეს ფერადოვნებით მოვუთხრო ჩემს ახლობლებს. ჩემი მიზანია შინაგან და გარეგან სამყაროებში გაბნეული ფერადოვან-სახოვანი აზრის დაფიქსირება. ასე რომ, გამოფენების გარეშე ცხოვრება ვერ წარმომიდგენია, მაქვს კიდეც ბევრი საგამოფენო გეგმა, მაგრამ წინ კიდევ უამრავი სამუშაოა. რაც მთავარია, ძალზე ბევრი რამ დამიგროვდა ნასაკითხი და, პირველ რიგში, ეს საკითხი უნდა მოვაგვარო.

— [illegible] სამომავლო გეგმები?

— ესაა ფიქსაციის სურვილით ჩემი ინტელექტუალური ბიოგრაფიის შექმნა. 6-7 წლის განმავლობაში დაფიქსირება იმისა, — რა სამუშაოები შევასრულე, — ეს არის წიგნი იმის შესახებ, თუ კითხვის, მუსიკის მოსმენის, მითოლოგიაში ჩაღრმავების დროს რა ინტელექტუალური თავგადასავალი გადამხდა, — ეს არის ჩემი „კონვოლიუტი", ეს არის ძირითადად, გამოფენები, წერა და კითხვა.

ემზარ კვიტაიშვილი – 60

„ვინც ხშირ-ხშირად იყურება ცისკენ...“

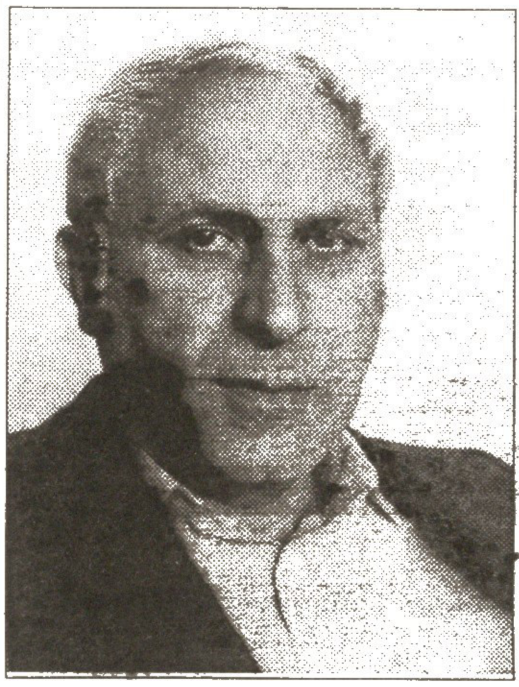

მეც ასეთ ადამიანად ვეგულები. მეოცე საუკუნის რუსული მწერლობის, ეგრეთ წოდებული „ვერცხლის საუკუნის“ ერთ-ერთი წარმომადგენელი, შემდგომ პოეტი-ემიგრანტი გიორგი ივანოვი წიგნში „პეტერბურგის ზამთრები“ წერს, რომ როდესაც ერთხელ ის რამდენიმე ლექსი წაიკითხა, რომელსაც ხელს მისთვის უცნობი ავტორი ოსიპ მანდელშტამი აწერდა, გულში თითქოს ვილაცამ უბიძგა და გაიფიქრა: „ეს რატომ მე არ დავწერეო!“ სხვანაირად რომ ითქვას, თავში-ეს რატომ მე არ მომივიდა და ამას რატომ მე ვერ მივაგენიო. ასეთი „პოეტური შური“ მეტად დამახასიათებელი გრძნობაა. „ვერცხლის საუკუნის“ კიდევ ერთი თვალსაჩინო წარმომადგენელი გუმილიოვი ფიქრობდა, რომ სხვისი ლექსების ავკარგიანობას ყველაზე უკეთ და უშეცდომოდ სწორედ ეს „პოეტური შური“ განსაზღვრავს. შენი სული ამ ფიქრმა: „რატომ მე არა“ თუ შეარხია, მაშასადამე ლექსი „ნამდვილია“. ყველა პოეტი მეორე პოეტის ლექსს ასე უნდა კითხულობდეს და ასეთი „პოეტური შური“ ყველა პოეტს უნდა უჩნდებოდეს. მე ასეთი შური, რა თქმა უნდა, გამჩენია და არ შეიძლება, რომ ჩემს მეგობრებსაც არ გასჩენოდეს. მათ შორის, რა თქმა უნდა, ემზარსაც.

ახლა ისეთი დრო დაგვიდგა, რომ ლექსებს ისევე ვწერთ და ვბეჭდავთ, მაგრამ, ალბათ, მხოლოდ იმიტომ, რომ სხვანაირად ცხოვრება ჩვენ არ შეგვიძლია, ცხოვრების აზრი ეს არის და უამისოდ ჩვენი ცხოვრება აზრს დაკარგავდა. ვწერთ და ვბეჭდავთ, მაგრამ მე ასე მგონია და ღმერთმა ქნას, რომ ეს ასე არ იყოს, ჩვენს დაწერილს მხოლოდ ჩვენვე ვკითხულობთ. მე ასე მგონია, რომ დღეს, როცა ასეთი დრო დაგვიდგა, როცა ბევრი ჩვენი მეგობარი ჩვენს შორის აღარ არის, როცა ჩვენი მეგობრების წრე ასე დავიწროვდა, ერთმანეთს ახლა უფრო ვჭირდებით, რომ ერთმანეთი გავამხნევოთ, ერთმანეთს კეთილი სიტყვა ვუთხრათ და ერთმანეთს როგორმე გავაძლებინოთ.

პოეტს თავისი ლექსის ნამდვილ შემფასებლად არც ისე ბევრი ეგულება. მათი რიცხვი, ალბათ, ცალი ხელის თითებზე დაითვლება. როცა პოეტი ლექსს წერს, იგი სწორედ ამ ადამიანებზე ფიქრობს და სწორედ მათ მსჯავრს ელოდება. ჩემთვის ემზარ კვიტაიშვილი სწორედ ამ ადამიანთა რიცხვს მიეკუთვნება და იმედი მაქვს, რომ

როდესაც იმაზე ვფიქრობ, თუ როდის ჩაისახა ჩვენი მეგობრობა, ყოველთვის მახსენდება ხოლმე ის ერთი შორეული დღე ჩვენი სიჭაბუკისა, როდესაც რუსთაველის პროსპექტიდან მაშინდელი კომუნარების ბაღში ჩავუხვიეთ, გრძელ სკამზე ჩამოვსხედით. ემზარმა მოწაფური რვეული გადამიშალა და მისთვის დამახასიათებელი კუთხოვანი ასოებით გამოყვანილი სტრიქონები წამაკითხა. მე ახლა არ მახსოვს, რა ვილაპარაკეთ და ვერც იმას ვხვდები, რა უნდა გველაპარაკა, რა უნდა მერჩია და იმას ჩემი რჩევიდან ჭკუაში რა უნდა დასჭდომოდა. არც ის მახსოვს, რომელი წელი იყო. ის მახსოვს, რომ სტუდენტები ვიყავით. ერთმანეთს მოსწავლეთა სასახლიდან ვიცნობდით, მერე უნივერსიტეტის ლიტერატურულ წრეში ვხვდებოდით და აი, იმ დღეს ერთმანეთს რუსთაველზე შევხვდით და კომუნარების ბაღში ჩავუხვიეთ. ის დღე, ალბათ, იმიტომ დამამახსოვრდა, რომ თავისი ლექსების რვეული პირველად გადამიშალა და ჩემი აზრით პირველად დაინტერესდა. ჩვენი მაშინდელი საუბარი რომ მახსოვდეს, ალბათ, მეტისმეტად გულუბრყვილოდ მომეჩვენებოდა, თუმცა, ხიბლი იმ გულუბრყვილობასაც ექნებოდა. მაშინ იქ წაკითხულიდან მეხსიერებას მხოლოდ ერთი ლექსის სტრიქონები შემორჩა, ისიც, ალბათ, მხოლოდ იმიტომ, რომ შემდეგ მისი ლექსების პირველ კრებულში „გზაში ნათქვამი სიმღერა“ წავიკითხე და გამახსენდა, რომ ადრეც მომეწონა: „ვინც ხშირ-ხშირად იყურება ცისკენ, მას ყველაზე მეტად უყვარს მიწა“.

მას მერე მე და ემზარმა რთული ცხოვრების გზა გამოვიარეთ, დიდხანს ვიმუშავეთ ერთად ჟურნალ „ცისკრის“ რედაქციაში, მერე რედაქციაც მივატოვეთ და ჩვენი მეგობრობა აქამდე მოვიტანეთ. მაგრამ ის დღე, რომელიც ახლა მოვიგონე, მოხდა ისე, რომ ემზარისთვის არასოდეს შემიხსენებია და არც ის ვიცი, მას ახსოვს თუ არა.

ემზარს ერთ ლექსში აღწერილი აქვს სიზმარი. ამ სიზმარში მე და ის წიგნების საწყობში დავდივართ და წიგნებს ვარჩევთ. ჩვენს ირგვლივ მრავალი კარგი წიგნია და აღარ ვიცით, ხელი რომელს დავავლოთ. ასეთი რამ მხოლოდ წიგნის კაცს თუ დაესიზმრება. სიზმარი ხომ რეალობის ანარეკლია. მე და ემზარი, უპირველეს ყოვლისა, წიგნმა და პოეზიამ დაგვამეგობრა, ცხოვრების გზებზე წიგნმა და პოეზიამ გვატარა და ცხოვრების ქარტეხილებს წიგნით და პოეზიით გავუძელით. ტარიელ ჭანტურიამ ერთხელ ემზარზე ასე იხუმრა: საქართველოში ყველა წიგნის გამოსვლა გამართლებულია, რადგან ეს წიგნი ემზარის ხელში უსათუოდ მოხვდებაო. წიგნი და პოეზია რომ არა, ემზარი, ალბათ, ვერ გაუძლებდა იმდენ უბედურებას, ცხოვრებამ თავს რომ დაატეხა. იგი ერთ ლექსში ამბობს: „ „ქვას დაშლიდა, რისთვისაც მარტო გამიძლია მე...“ მხოლოდ პოეზიამ და წიგნმა გააძლებინა და გადაარჩინა. ემზარი ერთ ადრინდელ ლექსში ცხოვრებას ევედრება: „ ვიქნები ასე, არ დამილიო — იმედი, ტანჯვა და საზრუნავი...“ წუთისოფელმა ტანჯვა და საზრუნავი მართლაც არ დაულია, მაგრამ არც იმედი მოუშალა. ეს იმედი წიგნი და პოეზია იყო, იმედი და თავშესაფარი.

მან ის შეძლო, რასაც, ალბათ, სხვა ვერ შეძლებდა. უმძიმეს ოჯახურ პირობებში წერდა ლექსებს, წერდა ლიტერატურულ წერილებს. დაწერა წიგნი აკაკიზე, წერილები გრიგოლ ორბელიანზე, ალექსანდრე ჭავჭავაძეზე, ნიკოლოზ ბარათაშვილზე, ვაჟა-ფშაველაზე... ჩემთვის განსაკუთრებით ძვირფასია მისი მოგონებები გიორგი ლეონიძეზე. გიორგი ლეონიძე უდროოდ წასული მისი პირველი მეუღლის სოფიკო კახიანის დედის ძმა იყო და ამიტომ ემზარს ახლო ურთიერთობა ჰქონდა სასიქადულო პოეტთან. დარწმუნებული ვარ, ემზარს შესაძლებლობა რომ ჰქონოდა და გიორგი ლეონიძის არქივზე ემუშავა, კარგად უპატრონებდა იმ უამრავ ძვირფას ლიტერატურულ წერილს, რომელიც დღემდე გამოუცემელია, აქამდე გამოსცემდა და პოეტის მთელ ლიტერატურულ მემკვიდრეობას თავს მოუყრიდა.

ემზარი თარგმნიდა კიდეც. თარგმნა ჯონ მილტონის „სამსონი“, უილიამ შექსპირის „ამაო გარჯა სიყვარულისა“, არისტოფანეს „ფრინველები“... ემზარი დახვეწილი გემოვნების კაცია და როგორც დამოუკიდებლად, ისე ჩვენთან — ჩემთან და ტარიელ ჭანტურიასთან ერთად შედგენილი აქვს „სიყვარულის წიგნი“, რამდენიმე ანთოლოგია ქართული კლასიკური თუ თანამედროვე პოეზიისა, შედგენილი აქვს ვაჟას, აკაკის, გიორგი ლეონიძის, ტიციან ტაბიძის და სხვათა ერთტომეულები... მისი სამოცი წლისადმი მიძღვნილ წერილში სამართლიანად წერს მურმან ლებანიძე: „ემზარ კვიტაიშვილი დღემდე არ არის დამსახურებისამებრ დაფასებული, მომავალი ყველას თავისას მიუზღავს, მაგრამ დღეისდღე ჩვენს ხელშია და ჩვენს ხელთაა უსამართლობის გამოსწორებაო...“

როგორც გარეგნობით, ისე ხასიათით იგი მამას ჰგავს — დავით კვიტაიშვილს. ერთ ლექსში მამას ეუბნება: შენი ლანდი ვარ, შენი მძიმე მუხლი და ხასიათი გამომყვა — დამყოლი და სუსტიო. მაგრამ მსგავსება მხოლოდ ამით არ ამოიწურება. იგი მამასავით გულჩვილია და გულმოწყალე. მის თვალზე ცრემლი ქუჩაში რაიმე შემთხვევის გამო მრავალჯერ მინახავს და თუ ჯიბეში ფული აქვს, გულგრილად ვერც მათხოვარს ჩაუვლის. იგი მამასავით უაღრესად კეთილი და გულისხმიერია, მუდამ ახლობლების საწუხარითა და საზრუნავით შეწუხებული. ალბათ, ისიც ექიმი რომ ყოფილიყო, მამასავით ოჯახ-ოჯახ უანგაროდ ივლიდა და ბავშვებს ალერსიანი სიტყვით მოარჩენდა.

მაგრამ ემზარი სიტყვას და მშვენიერებას ემსახურება და ქართული სიტყვის ერთგული ქვეშევრდომია. მრავალი უბედურების მიუხედავად, მიუხედავად იმ ტრაგიზმისა და სევდისა, რომელიც თან სდევს მის პოეზიას, მისი ლექსი, განსაკუთრებით ბოლოდროინდელი, იბრძვის და სიცოცხლის ჟინით და სიყვარულით სუნთქავს. ამის მიზეზი, რა თქმა უნდა, პატარა ბაქარიცაა. ახლა უკვე სამოცი წლის კაცი იძულებულია ნაბიჯი აუწყოს თავის ციცქნა ბიჭს, რომელიც მის ერთ ლექსში მასთან ერთად სიონში შედის, რომ ფეხის წვერებზე აწეულმა ღვთისმშობლის ხატს სანთლები დაუნთოს...

ბიძინა ბეგეჯანიძე

სილოვან ნარიმანიძე – 70

დაბადებიდან 70 წელი შეუსრულდა ცნობილ ქართველ პოეტს სილოვან ნარიმანიძეს. ამასთან დაკავშირებით საქართველოს მწერალთა კავშირმა იუბილარს მისალმება გაუგზავნა:

ტვირფასო სილოვან!

საქართველოს მწერალთა კავშირი, თქვენი მეგობარი ქართველი მწერლები გულითადად მოგესალმებიან მხცოვან, ამაგდარ შემოქმედს და გილოცავენ ღირსშესანიშნავ თარიღს თქვენს ცხოვრებაში — დაბადების 70 და ლიტერატურული მოღვაწეობის 50 წლისთავს.

თქვენ ქართველ პოეტთა იმ თაობას ეკუთვნით, რომელიც სამწერლო სარბიელზე 60-იანი წლების დასაწყისში გამოვიდა. 1956 წელს დიდი ქართველი პოეტის გიორგი ლეონიძის რედაქტორობით გამომავალ ალმანახ „ახალგაზრდობაში“ გამოქვეყნდა თქვენი პირველი ლექსი „ჩვენება მთებში“. დებიუტი წარმატებული გამოდგა და მას შემდეგ ნაყოფიერი შემოქმედებითი ცხოვრებით ცხოვრობთ, თქვენი წვლილი შეგაქვთ თანამედროვე ქართული პოეზიის განვითარებაში. თქვენი ნაწარმოებები — ლექსები, თარგმანები, მხატვრული ნარკვევები, პუბლიცისტური და კრიტიკული წერილები სისტემატურად ქვეყნდება ჩვენს სალიტერატურო ჟურნალ-გაზეთებში, გამოდის ცალკე წიგნებად. ოცდაათამდე პოეტური კრებულის ავტორი ბრძანდებით.

თქვენ თანამედროვე ქართველ პოეტთა შორის ერთ-ერთი პირველი შემოქმედი ბრძანდებით, რომელმაც გარკვეული წვლილი შეიტანა ქართული თავისუფალი ლექსის (ვერლიბრის) დამკვიდრებასა და განვითარებაში.

ქართველი მკითხველი ინტერესით შეხვდა თქვენს ისეთ პოეტურ კრებულებს, როგორიცაა „როცა ილვიძებენ ტყეები“, „დიდ სიჩუმეში“, „ის მწვერვალები“, „ფიქრო, მე რომ გითვალთვალებ“, „ქვეყანა დიდია“, „გედების გადაფრენა“, „კაცი, რომელიც მიყვარს“, „ალაზანს გადავდიოდით“... თქვენი პოეზიის საუკეთესო ნიმუშებს გამოარჩევს აზრის სიცხადე და ნათელი, გასაგები სტილი. ეს ლექსები გამთბარია მშობელი ერის სიყვარულით, სიკეთის, ბედნიერი მომავლისა და მშვიდობისკენ სწრაფვით.

თქვენი ლექსები თარგმნილია ბულგარულ, პოლონურ, უკრაინულ, ბელორუსულ, ჩეხურ, ესპანურ ენებზე, ხოლო რუსულ და უნგრულ ენებზე ცალკე პოეტური კრებულები გაქვთ გამოცემული.

თქვენს კალამს ეკუთვნის პუბლიცისტური წერილებისა და მხატვრული ნარკვევების კრებულები „ფიქრო, მე რომ გითვალთვალებ“, „მთის სატკივარი“, „მდუმარე სამრეკლოები“, რომლებშიც ეროვნულ პრობლემატიკას ეხებით. ამ წიგნებმა თავის დროზე აღიარება მოიპოვა.

საინტერესო წერილები მიუძღვენით გალაკტიონ ტაბიძეს, გიორგი ლეონიძეს, გიორგი შატბერაშვილს, ლევან გოთუას, სიმონ სხირტლაძეს...

ნაყოფიერად მოღვაწეობთ მხატვრული თარგმანის დარგში. თარგმნეთ უოლტ უიტმენის, ჰავერ ერიკ ვიტესლავ ნეზვალის, ნაზიმ ჰიქმეთის, ალექსანდრე პუშკინის, მიხეილ ლერმონტოვის, სერგეი ესენინის, კოსტა ხეთაგუროვის, ავეტიქ ისააკიანის, ეუჯენიო მონტალეს, ვიქტორ ჰიუგოს, ედგარ პოს, ჰაინც კალაუს, გაბრიელა მისტრალის, პაბლო ნერუდას პოეზიის საუკეთესო ნიმუშები. თქვენი საუკეთესო თარგმანები სულ ახლახან ცალკე წიგნად გამოიცა.

წლების მანძილზე რედაქტორობდით ჩვენი რესპუბლიკის რაიონულ და სარაიონთაშორისო გაზეთებს, მუშაობდით გამომცემლობა „მერანის“ დირექტორის მოადგილედ და ყოველთვის თქვენთვის ჩვეული ენერგიით ასრულებდით დაკისრებულ მოვალეობას.

კიდევ ერთხელ გილოცავთ საიუბილეო თარიღს ჩვენს ერთგულ, ნაცად მეგობარს, გისურვებთ ჯანმრთელობას, დიდხანს სიცოცხლეს და ახალ შემოქმედებით წარმატებებს.

საქართველოს მწერალთა კავშირი

ვინ ჰგალობს?..

ვინ ჰგალობს ღამით?..
სივრცეებიდან ვინ მიგზავნის -
უსაზღვრო ნუგეშს?..
ჩემი სიზმრების ვრცელ უდაბნოში,
ვინ იწყებს სტვენას განთიადისას?..
ვინ ალებს სარკმელს, სიბნელეში,
ჩემს სასთუმალთან ვინ ჯდება კრძალვით,
ვინ მიხმობს გარეთ,
ჩემი ბავშვობის ბილიკებით,
იქით, საითაც
მთვარის ნათელი დაჰფენია ჩაძინებულ
ხევს...

ვინ არის იგი,
ვინც ანთებს კოცონს
შორ მწვერვალებზე,
როცა ბილიკებს ამირევს წუთი?..
შურისძიებას ვინ მავიწყებს,
ან ვინ შლის დღეებს ჩემს ცხოვრებიდან,
უღიმღამო და უფერულ დღეებს...
ვინ არის იგი,
ასე უსაზღვროდ ვინ ჰგალობს ჩემში?..

იჟივჟივეთ, ჩიტებო!..

იჟივჟივეთ, ჩიტებო!..
ო, ნაცნობია მელოდია თქვენი ოდითგან...
არ გამოცვლილხართ, ყველაფერი ისევ
ის არის;
ისევ ის არის, რაც იყო ის ამ წლების
მიღმა,
მე გავიღვიძე, როცა პირველად,
თქვენი სიმღერა მომესმა უმალ.
— — მარადიულნო,
იჟივჟივეთ, ნაზო ჩიტებო!
აი, მე ვწევარ,
დილა არის, —
უთვალავი გასულა წლები,
და არაფერი არ შეცვლილა
თქვენს სიმღერაში, —
თითქოს დღეს იყოს,
ის პირველი დღე დაბადების.
ო, ეს ხალისი,
ო, ეს სითბო და სიყვარული,
დაუსრულებელ სიხარულად ჟღერს და
მეტყველებს.

ისევ ის არის,
რაც იყო ის ამ წლების მიღმა,
მაშ, იჟივჟივეთ,
იჟივჟივეთ ისევ, ჩიტებო!..

გახსოვს ლისი?..

გახსოვს ლისი?..
ქარი მისი,
ცისკიდურზე მზის ლიცლიცი,
სივრცეები, სივრცეები,
ტყიანი და მარადისი.
სევდით სავსე გამოხედვა,
ჯავრი მოგყვა მაინც ვისი?..
მაღალ გორზე სამრეკლო და...
იმ გარდასულ დღეთა ღირსი.
გახსოვს ლისი?..
ქარი მისი,
სივრცეები მარადისი!..
მთის შორეულ მწვერვალებს რომ
მიჰკვალავდა მზის სხნისი.

საუბარი ისტორიულ პიროვნებასთან

მკვლევარები შენში ისეთ რამეს
აღმოაჩენენ,
რომელიც სულ არ გამოხატავს,
შენს სულს,
შენი პიროვნების რაობას, —
მთავარს კი, ივიწყებენ...
ისევე ძნელია შენი ზრახვების ამოცნობა,
როგორც აფრიკის უდაბნოში
სამუმით დამარხული ქარავანის
კვალის ძებნა...
ამიტომ ხშირად დავაა შენზე:
ერთნი გაქებენ და გადიდებენ,
მეორენი გსვრიან და გმარხავენ;
ხან ერთს უსმენს კაცი,
ხან მეორეს...
მთავარი კი, ის არის რომ,
ბედს და განგებას მინდობილმა,
შენ იცხოვრე,
არა როგორც შენ ჰსურდა,
არამედ,
როგორც მდინარე მიგაქანებდა...

თეთრო გედებო!

ჩემო გედებო,
თეთრო გედებო,
ფრთების ფრთხიალით რომ გადაუვლით
კავკასიონის მაღალ მწვერვალებს, —
(მე რომ გამზარდეს
და სიზმრებს ჰგვანდნენ, —)
უთხარით,
რომ მათ ვეღარ ვიხილავ,
მიუწვდომელნი გამხდარან ჩემთვის,
მაგრამ იცოდნენ,
მინდა იცოდნენ,
რომ მათთანა ვარ ფიქრით ყოველთვის...

14 იანვარი ქართული თეატრის დღეა

«ზოგჯერ ფიცარნაგიდან ნათქვამი სიტყვა უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე სქელტანიან წიგნში ამოკითხული აზრი»

„შემცდარია, ვინც ფიქრობს, რომ თეატრის მნიშვნელობა მხოლოდ ის იყოს, რომ მოცლილი ხალხი გააცინოს და გაამხიარულოს. მაგისთვის ცირკი და კლოუნები არიან. არა; ჩვენი ტრუპპა სულ სხვაგვარად უყურებს ამ საქმეს. იმას სურს, რომ სასაცილო და საგულისხმო, სასიამოვნო და სასარგებლო ერთმანეთს შეუერთოს და ისე აჩვენოს სცენიდამ მაყურებელს. უნდა, რომ დაანახვოს საზოგადოებას მისი ავი და მისი კარგი, იმათზედ დააფიქროს, ხან ამხიარულოს და ხან დაანაღვლიანოს.

ჩვენ, ამ თეატრის წყალობით, შეგვიძლიან გავიხსენოთ ჩვენი წარსული, დავინახოთ აწმყო და წარმოვიდგინოთ მომავალი", — აკაკი წერეთელი (ამონაწერი წერილიდან „ქართული თეატრი").

შეუძლებელია უფრო ზუსტად განსაზღვრო თეატრის, კერძოდ, ქართული თეატრის მისია. თეატრისა, რომელიც 1850 წლის 14 იანვარს დაიბადა. ვულოცავთ ქართულ თეატრს, თეატრის მოყვარულთ და გთავაზობთ ინტერვიუს კინოსა და თეატრის სახელმწიფო ინსტიტუტის რექტორთან, რეჟისორ გიზო ჟორდანიასთან.

გიზო ჟორდანია: როდესაც ... თუ შორეულ წარსულს ... გადავავლებთ, ერთ რამეში ... დავრწმუნდებით — ქართ... კულტურა, მისი თითოეული ... ის ფენომენია, რომელიც ... ერთი ქვეყნის კულტურას ... არ უდებს. ჩვენი მუსიკა, ...ტერობა, ლიტერატურა, ხუროთმოძღვრება... დღეს მაღალი დო... და მსოფლიო სტანდარტებს ...აკმაყოფილებს. ხელოვნების ცალ... განშტოებების ერთგვარი ...ერა სწორედ თეატრში ხდე... ემატება ორი ერთმანეთი... განუყრელი, ურთიერთშემავ... რამ — სამსახიობო ოსტატობა და რეჟისურა. ქართველ ...ხიობთა პლეადებმა დიდი რეჟი...რები, ხოლო დიდმა რეჟისორე... ქართული სცენის მშვენე... დაბადეს.

...ოტე მარჯანიშვილის საქარ...ველოში ჩამოსვლის შემდეგ თე...რში აღზევება დაიწყო და დღე...თვის განვითარების პიკს მიაღ... ...მის სახელს უკავშირდება ... ანჯაფარიძის, უშანგი ჩხე...ძის, გიორგი შავგულიძის, ... ლამბაშიძის, ვასო ...ძის, ხესილია თაყაიშ...ლის სცენაზე გამოჩენა. ...ნიშვილის თეატრის ...ით ვითარდება მეორე ...ა, რომლის მსახიობებ... ...ამაშის განსაკუთრებუ... წესები აქვთ. ეს ახმე...ლის თეატრია: აკაკი ვა...ძე, აკაკი ხორავა, იმანუელ ...ძე, გიორგი სა... და სხვები. ...დება ბრწყინვალე ...რმოდგენები მარჯა...შვილის თეატრში ... „ურიელ აკოსტა", ...ყვარყვარე თუთაბე...რი"; ...ელის თე...რში „ლამარა". ...ანზო... ეს სკო... ...ები ...ის განვითა...ებას და გაგრძელე... ...ულობს შემდ... ...თაობის რეჟი...რები: ... ...ლენისა, არჩილ ...შვილის, ვახ...ანგ ტაბლიაშვილის, ...ა შემოქმედება... ისინი თავისებუ...რად ავითარებენ თე...რს, თავისებურად ...ხამენ ხორცს დრამატურგიულ ...სალას. შეიძლება, უხერხული ...ის ამის თქმა, მაგრამ ეს უკვე ...ჩვეულებრივი, მაღალი საფეხური, ...ული სტანდარტებთან მიახლო...ა. შემდგომ მოდის უკვე მიხეილ ...მაშვილის, გიგა ლორთქიფანი...ის, ლილი იოსელიანის, იური ...თაობა. ბატონი იური ... ქუთაისში მოღვაწეობს, ... მისვლა, დალაპარაკებაა სა...ირო, რადგან ქართული თეატრის ... მხოლოდ თბილისის თეა...რების ისტორია არ არის. ყოველი ...ახალი თაობის რეჟისორი თავისე...ბურად აგრძელებს ან ეწინააღმდე...გება წინა თაობის რეჟისორთა ... მაგრამ წინააღმდეგობა ... კი არა, საკუთარი ...ხელწერის ჩამოყალიბებას ნიშნავს. ... ისეც ხდება, რომ შემო...ქმედის ტალანტი დროთა განმავ...ლობაში უფრო თვალსაჩინო ხდე...ბა. ...ეთად მე ბატონი დოდო ...ლეიშვილს მეჩვენება. დღეს უფრო ...ანს მისი თეატრის პროგრესულო...ბა, ... მაშინ.

...ართული სარეჟისორო სკოლა ...რად ყალიბდება თეატრა...ლურ ინსტიტუტში, ამა თუ იმ ...რის ჯგუფში. მუშაობისას ...ება სკოლა, რომელიც შე...ვდგ თეატრში გადადის — ასე ...ოვიდნენ ახლანდელი კინო-მსახიო...ბის თეატრი (ასე შეიქმნა თავად ...ჟორდანიას ხელმძღვანელო...ბით რუსთაველის თეატრის ე.წ. ... დასი, რომლის სპექტაკლები ... „ფრანკის დღიური", „სამა...შვილის დედინაცვალი", „ჰამლე...ტი"... მყვარდა მაყურებელს და ...რომ ფაქტობრივად, აღარ ...არსებობს ... ი.დ.). თუ კოლექტივი ...ინსტიტუტშივე სისხლსავსეა, მზა... მსახიობის და იბარტყოს, მას ...ბაზა უნდა მიეცეს. ზემოთ წინააღმდეგობა ვახსენეთ. პაექრობა თეატრში ყოველთვის იყო. რა არის თეატრი? მხოლოდ ერთი მხარეს გეტყვით: შენ მე უნდა დამაჯერო იმაში, რაც სცენაზე ხდება. როგორ, რა ფორმით გააკეთებ ამას, სადაო, საკამათო არ უნდა იყოს. რაიმე განსაკუთრებული აქცენტუაცია იმაზე, რომ ეს არის ჩვენი განვითარების გზა და სხვა არა, მე აბსურდად მიმაჩნია. განვითარება შემოქმედის მიერ შემოთავაზებული გზით უნდა ხდებოდეს. ხელოვნების ძალა ხომ სტილის, ფორმის მრავალფეროვნებაშია. შეჯახება უნდა იყოს, მაგრამ ჯანსაღი და არა ინტრიგანული.

— ბატონო გიზო, ქართული დრამატურგიისა და თეატრის ურთიერთობაზე რას იტყოდით?

— რაც შეეხება დრამატურგიას, თეატრის სახეს რეპერტუარი ქმნის. მე არ გამოვრიცხავ უცხოურ რეპერტუარს; ჩაკეტვის მომხრე არა ვარ, მაგრამ ქართული დრამატურგიის ძალა თეატრში დღეს ნაკლებად შეიგრძნობა. ეს კი, ვფიქრობ, რეჟისორების ბრალია. შესანიშნავი პიესები აქვს თამაზ ჭილაძეს, იდგმება, მაგრამ არა იმ დონით. ახალგაზრდა დრამატურგებიც არიან: ირაკლი სამსონაძე, თემურ აბულაშვილი, შადიმან შამანაძე... დრამატურგიის განვითარების პროცესზე ზრუნავს ჩვენი ინსტიტუტიც. თამაზ ჭილაძეს ჰყავს დრამატურგთა ჯგუფი. სხვათა შორის, კარგ პიესებს წერენ. ამასწინათ სემინარი ჩატარდა ქობულეთში. ერთხელ ჩატარდება, ორჯერ, სამჯერ, მეათედ, მეასედ და საინტერესო პიესა დაიბადება. არა ვართ გაჩერებულები, რაღაცას ვაკეთებთ, ოღონდ ჯერჯერობით ეს შეუმჩნეველია.

ახლა არის დაუსრულებელი კიჟინი იმაზე, რატომ არ იდგმებაო თანამედროვეობის ამსახველი პიესები. იცით, ქვეყანა ჯერ კიდევ დუღს, დრო უნდა გავიდეს, ფაქტი, მოვლენა დროის გადასახედიდან უნდა შეფასდეს. მაგრამ ჩვენ გვაქვს ისეთი ნაწარმოებები, რომლებიც სწორედ დღევანდელ დღეს ასახავს. ესაა კლასიკა. სიმართლე გითხრათ, მიზეზი არ ვიცი, მაგრამ პროზის ინსცენირებას დღეს ყურადღება არ ექცევა. არადა, ნოდარ დუმბაძის ნაწარმოები გავიხსენოთ. გიგა ლორთქიფანიძის მიერ „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონის" დადგმა აშკარა შემობრუნება, ახალი სიტყვა იყო.

ხშირად ვამბობთ ხოლმე საყვედურს, მაყურებელი თეატრში არ დადისო. მაყურებელი ცუდ წარმოდგენაზე არ მოდის. ქართველი კაცი თავისთავად თეატრალური ადამიანია. ქართული სუფრა — თეატრია, დაწინდების ცერემონია — თეატრია... ის კაცი, რომელიც შენზე უკეთესად მღერის, შენზე უკეთესად ცეკვავს, არ მივა დაბალი დონის წარმოდგენაზე. თუმცა, ხშირად ხდება ისიც, რომ მაყურებელი იაფფასიან სანახაობას უფრო ეტანება, მაგრამ დროებით, პატარა ბუმი იქნება, მერე გადაივლის. სხვანაირად არც შეიძლება. თეატრში იქნება კარგიც, საშუალოც და ცუდი წარმოდგენაც. ყველაფერი კარგი, უბრალოდ, არ შეიძლება იყოს.

— ისევ ქართული დრამატურგიის პრობლემებს დავუბრუნდეთ.

ყველა ახალგაზრდა რეჟისორი თავისი სტილის, ხელწერის, თავისი აზროვნების არაორდინალურობის ხაზგასმას ცდილობს. ეს ბუნებრივიცაა და იქნება. ამის გაკეთება მას მრავალჯერ აპრობირებული, მსოფლიო სცენაზე და მსოფლიო მაყურებლის მიერ, თუ შეიძლება ასე ითქვას, გამოცდილი პიესის დადგმით უფრო უადვილდება, ვიდრე, თუნდაც, თანამედროვე ქართველი ავტორის ინსცენირებით...

— თეატრში ჩემი თაობის მოსვლის შემდეგ, რეჟისურაში ერთგვარი ვაკუუმი შეიქმნა. აფიშაზე სულ ერთი და იგივე გვარები ტრიალებდა. ახლა უკვე ნიჭიერი ახალგაზრდები გამოჩნდნენ ახალი იდეებით, სტილით, ხელწერით. შეიძლება, სრულიად ახალი არა, მაგრამ ამ ქვეყანაზე სრულიად ახალი ხომ არაფერია. ახალგაზრდა რეჟისორი სულ ცდილობს ახალი მოიტანოს, დაამკვიდროს, მაგრამ თუ ის ნიჭიერი, ნაკითხი კაცია, ძველი არის მასში, დალექილია, ძველი მარაგი მოჰყვება ქვეცნობიერად, რაც არ უნდა ავანგარდისტი იყოს. პირველ რიგში, რა უნდა გააკეთოს რეჟისორმა: რაღაც განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანი უნდა უთხრას მაყურებელს, დააკავოს ორი, სამი საათი და მას თეატრიდან ან დიდი აზრი გაატანოს, ან სევდა, სიხარული. სპეციალურად ნაწარმოების დამორჩილება საკუთარი ნიჭიერების გამოსაჩენად ახალგაზრდებისთვის, ალბათ, დამახასიათებელია.

— ბატონო გიზო, პიესის არჩევას რეჟისორის, რამდენადმე, ალბათ, მაყურებელიც კარნახობს. აფიშაზე, ვთქვათ, შექსპირის გამოჩენისას, თითქოს გაოვლილია, რომ თეატრში მივა მაყურებელი.

— შეიძლება, შექსპირზეც არ მოვიდეს. ჯერ ისევ პრემიერაა და ზოგჯერ დარბაზი ცარიელია. მაყურებლის მოსვლა სპექტაკლის ხარისხზეა დამოკიდებული. მაყურებელი მივა იმ წარმოდგენაზე, რომელიც მის სულიერ მოთხოვნილებას აკმაყოფილებს. თეატრი ერის განვითარების სახეა. ზოგჯერ ფიცარნაგიდან ნათქვამი ცოცხალი სიტყვა უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე სქელტანიან ნაწარმოებში ამოკითხული აზრი. თეატრს კი რეპერტუარი ქმნის და ამ რეპერტუარზე ზრუნვა აუცილებელია.

ქართული დრამატურგიის გარეშე ქართული თეატრი არ არსებობს. ქართული პიესა ქართული თეატრის ქვაკუთხედად უნდა იქცეს. როდესაც „ყვარყვარე" წაიკითხეს, მსახიობებს არ მოეწონათ. კოტე მარჯანიშვილმა კი ზუსტად გათვალა, დადგა გენიალური პიესა და აჩვენა, რომ სანამ ქვეყანა არსებობს, იარსებებენ ყვარყვარეებიც. ქართულ ლიტერატურაში, მადლობა ღმერთს, არის ასეთი ნაწარმოებები, საძებნი არა გვაქვს. თანამედროვეობის ამსახველი პიესებიც გამოჩნდება, დროა საჭირო.

— თქვენ აღნიშნეთ, რომ ქართველ რეჟისორთა პლეადებმა ქართველ მსახიობთა შესანიშნავი თაობა გაზარდა. დღეს შეგვიძლია, იგივე ვთქვათ?

— რეჟისორთა საინტერესო თაობა მოვიდა — ლევან წულაძე, დავით დოიაშვილი, ანდრო ენუქიძე, ზაზა სიხარულიძე, კოტე აბაშიძე, ზურაბ სიხარულიძე. მსახიობმა გოჩა კაპანაძემ დადგა რამდენიმე სპექტაკლი. მაპატიონ ახალგაზრდებმა, თუ ყველა ვერ ჩამოვთვალე. ისინი XXI საუკუნეში წაუძღვებიან ქართულ თეატრს. რაც შეეხება თქვენს კითხვას. დღეს ჩვენ ერთგვარი, თუმცა, საფუძვლიანი ნოსტალგია გვაქვს წინა თაობის სამსახიობო და სარეჟისორო ძალის მიმართ. ვერიკო, უშანგი ჩხეიძე, აკაკი ვასაძე, სესილია... დღეს უკვე ლეგენდებია. მაგრამ, აბა, გადახედეთ იმდროინდელ პრესას, კრიტიკის რა ქარცეცხლი გაიარეს მათ, როგორი რეცენზიები იყო. დღესაც ასეა. ღმერთმა დიდხანს აცოცხლოს ყველა, მაგრამ ხომ წავა ეს თაობა, მერე ისინი იქცევიან ლეგენდებად. ყველა ვერა. ეს რჩეულთა ხვედრია, მაგრამ ერთიც ფაქტია: მსახიობი, შეიძლება, მიიკარგოს თეატრში. ნიჭიერი მსახიობი უფრო ადვილად იკარგება, ვიდრე მხატვარი, პოეტი, კომპოზიტორი. ეს მსახიობის ტრაგედიაა. ამიტომ უნდა მოექცეს რეჟისორი მსახიობს ძალიან ფაქიზად, უნდა მოუაროს, უყვარდეს იგი თავისი დადებითით და უარყოფითითაც. ყველა ნიჭიერი კაცი ხომ თავისებურად უცნაურია.

— ბატონო გიზო, თქვენი შემოქმედებითი საქმიანობის შესახებ გვიამბეთ, თუ შეიძლება. ვიცი, რომ ბათუმის საოპერო თეატრში დადგით „ლელა", „აბესალომ და ეთერი". ახლა რითი ხართ დაკავებული?

— ამჟამად ისევ ბათუმის საოპერო დასთან ვმუშაობ ვერდის „ოტელოზე". მე მგონი, ყველაფერი კარგად იქნება.

— დიდი მადლობა. გისურვებთ წარმატებებს.

ესაუბრა

ირინე დეკანოიძე

მოზაიკა

იდუმალი მონა ლიზა

გენიალური ლეონარდო და ვინჩის ერთ-ერთი ყველაზე სახელგანთქმული ნაწარმოები მონა ლიზას პორტრეტი („ჯოკონდა") დღემდე წარმოადგენს ხელოვნებათმცოდნეთა და, საერთოდ, მკვლევართა, კვლევის და კამათის საგანს. სადაა არა მხოლოდ მონა ლიზას პიროვნება, არამედ ის ხედიც, რომელიც მონა ლიზას უკან ჩანს ნახატზე. ესაა მთის მწვერვალები, ტბა, დაკლაკნილი გზა თუ მდინარე მონა ლიზას მარცხენა მხართან და ხიდი — მარჯვენა მხართან. სად ნახა მხატვარმა ეს ადგილი? ადრე ფიქრობდნენ, რომ იტალიის ჩრდილო-დასავლეთში, ანდა მილანის სიახლოვეს, ახლახან ორმა იტალიელმა ხელოვნების მოყვარულმა კარლო სტარნაციმ და ჩეზარე მაფუზიმ ახალი ჰიპოთეზა წამოაყენეს: ლანდშაფტი ნახატზე ისეთივე რეალურია, როგორც იყო თავად მონა ლიზა, იგივე ლიზა დი ანტონიო მასიია გერარდინი. ადგილი, რომელიც მის პორტრეტზე ჩანს, მდებარეობს ტოსკანიაში, ფლორენციის სამხრეთ-აღმოსავლეთით 60 კმ-ზე,ქ.არეზოს მახლობლად. ტბა — ჩიანის ტბაა. დაკლაკნილი გზა თუ მდინარე-არხი, რომელიც ჩიანის ტბას მდ. არნოსთან აერთებს. ხიდი — ბურჯიანოს ხიდია, შუა საუკუნეების ქვის ნაგებობა მდ. არონზე, რომელიც დღემდე მოქმედებს. მართალია, ირგვლივ არ არის მთის მწვერვალები, მაგრამ არის ეროზირებული ბორცვები. როდის შეეძლო ენახა ლეონარდო და ვინჩის ეს ადგილი? — 1502 წელს, აცხადებენ მკვლევარები. სწორედ ამ დროს არეზოს მოსახლეობა აჯანყდა ფლორენციის წინააღმდეგ და სამხედრო დახმარება სთხოვა ჩეზარე ბორჯიას. ჩეზარემ არეზოში წარგზავნა ლეონარდო, რომელიც მის სამსახურში იყო და საინჟინრო-საფორტეფიკაციო სამუშაოებს ასრულებდა. ლეონარდომ შეადგინა არეზოს მიდამოების დეტალური გეგმა. სტარნაციმ შეიტყო, რომ ბურჯიანოს ხიდის მახლობლად ადრე იდგა ციხე-დარბაზი. მან შეადგინა ამ ადგილის კომპიუტერული მოდელი, რამაც საშუალება მისცა დაესკვნა, რომ დიდი მხატვარი სწორედ ამ ციხე-დარბაზიდან გასცქეროდა იმ გარემოს, რომელიც მონა ლიზას პორტრეტზეა გამოსახული.

მივიწყებული სახელები

დადუმებული ბანჯო.

ანუ მომღერალი, რომელიც 40 წლის შემდეგ კვლავ გამოვიდა მიკროფონთან

„...მიხოია ჭელიძე „პოვეზდს" გაუტანია..."

— ჩაამთავრებდა თუ არა ბანჯოიანი მომღერალი პოპულარულ სიმღერას, პირს იბრუნებდა მიკროფონიდან და ნელი ნაბიჯით მიდიოდა სცენის სიღრმისკენ. ზურგზე, შავ პიჯაკზე, უზარმაზარი თეთრი ციფრი „6" ეწერა — თბილისის „დინამოს" ცნობილი ფეხბურთელის გრიგოლ ("მიხო") ჭელიძის ნომერი.

ტაში იფეთქებდა დარბაზში, ისეთი, გეგონებოდა ჭერი იხდებაო — „ბრავო! ბის! რეპეტე!" კიდევ და კიდევ ამეორებინებდნენ საყვარელ სიმღერას, ორჯერ-სამჯერ.

...ყველაფერი იმით დაიწყო, რომ დიდი ომის დამთავრებისთანავე თბილისის კინოეკრანებზე ზედიზედ გამოჩნდნენ ე.წ. „ტროფეით" აღებული საზღვარგარეთული ფილმები — „მზიური ველის სერენადა", „ჩემი ოცნების ქალიშვილი", „ბაღდადელი ქურდი", „ჯუნგლი", „ჯორჯი დინკი ჯაზიდან". ყველა დიდებული ფილმი იყო, მეტწილად — მუსიკალური. ძველ თბილისელებს დღესაც ახსოვთ, როგორ მღეროდა მთელი ქალაქი დიდი ეკრანიდან გადმოსულ გლენ მილერის, მარიკა რიოკის, ჯორჯ ფორმბის მელოდიებს.

ბიჭებს განსაკუთრებით მაინც ჯორჯ ფორმბის სიმღერები მოგვწონდა. ეს საოცარი მომღერალი, მოგეხსენებათ, თავად თამაშობდა ფილმში მთავარ როლს და ეშხიანად ასრულებდა მის მიერვე შექმნილ სიმღერებს.

ბანჯოს იმხანად აბა სად იშოვიდი და, მხიარული ჯორჯის მიბაძვით, ვის ძველი მამა-პაპური ბაფთიანი გიტარა ეჭირა ხელში, ვის ჩოგბურთის ჩოგანი და ვის... ჩვეულებრივი ცოცხი. მთავარი მაინც ის იყო, რომ ზუსტად გცოდნოდა ფორმბის მელოდია.

ჯორჯის ბანჯოს ხმამ ოქროსუბანსაც მიაღწია. აქ, ფიროსმანის ქუჩაზე, ერთი ახალგაზრდა თბილისელი ყმაწვილი ცხოვრობდა — ნოდარ ფაილოძე, პარალელურ ქუჩაზე კი მისი მეგობარი გოგი ცაბაძე იზრდებოდა. ორივე ერთ სკოლაში (46-ე) სწავლობდა, კონსტიტუციის ქუჩაზე და ... ორივე ფეხბურთელობაზე ოცნებობდა. მთელი დღე დასდევდნენ ბიჭები ბურთს და ხელოვნებაზე მაშინ სულაც არ ფიქრობდნენ. იქვე, ლენინის ძველ სტადიონზე, დადიოდნენ სავარჯიშოდ. ნოდარს, სამი წლით უმცროსი რომ იყო მეგობარზე, „საფეხბურთო უნივერსიტეტი" ჯერ კიდევ გასავლელი ჰქონდა, აი, გოგი ცაბაძე კი თითქმის ჩამოყალიბებული მეკარე იყო — ისეთ „მკვდარ" ბურთებს იღებდა, ბევრ გამოცდილ გოლკიპერს შეშურდებოდა. გულშემატკივრები ამბობდნენ, ცაბაძისგან მეორე დოროხოვი დადგებაო.

გოგი და ნოდარი ერთად დადიოდნენ ფეხბურთზე, მატჩს არ აცდენდნენ „დინამოს" სტადიონზე. სხვათა შორის, სახელგანთქმულ ბასკთა გუნდის მეორე თამაშზეც ერთად წავიდნენ. ეს იყო, რომ გოგიას ბილეთი ჰქონდა, ნოდარი კი... სტადიონის წვეტიან ღობეზე გადაეშვა და „გზადაგზა" მილიციელის მწარე წკეპლაც მოხვდა გვარიანად. წკეპლას ვინ ჩიოდა, მთავარი ის იყო, რომ ბიჭი იმ დაუვიწყარ დღეს სტადიონზე მოხვდა — საკუთარი თვალით იხილა ლეგენდარული ბასკები — ლანგარა, გოროსტიცა, სალაურენი, აღიარებული დინამოელები — პაიჭაძე, დოროხოვი, შავგულიძე... მოწმე გახდა პაიჭაძის მიერ 11-მეტრიანი საჯარიმო დარტყმით ერთადერთი გატანილი ბურთისა მეკარე გრეგორიო ბლასკოს კარში.

ბიჭები კარგა ხანს იგონებდნენ სტუმართა ვირტუოზულ თამაშს, ტყავის ბურთის ჯადოქრებს. საბოლოოდ გადაწყვიტეს ფეხბურთელობა, მაგრამ... ტრაგიკული შემთხვევა მოხდა — გოგი ცაბაძემ ფეხი დაკარგა. გაუბედურებულმა დედამ, მთავრობის დახმარებით, ბიჭს პიანინო უყიდა. ახლა გოგი ცაბაძე სტადიონის ნაცვლად სულ პრიალა „კრასნი ოქტიაბრს" უჯდა. მალე პირველი სიმღერაც დაწერა — „მარი": „შენს სადღეგრძელოს ვსვამ, ჩემო მარი, შენებრ ლამაზი სხვა ვინ არის, მარი..." (სხვათა შორის, ამ სიმღერას მოგვიანებით მეტად მოხდენილად ასრულებდა თენგიზ ბეჟუაშვილი — სერგეი ბაბოვის ცნობილი ჯაზის მედაფდაფე).

ნოდარმა გოგი ცაბაძესთან ერთად ბარე 10-ჯერ ნახა კინოთეატრ „რუსთაველში" ფილმი „ჯორჯი დინკი ჯაზიდან".

ფაილოძეებს სახლში პატარა ბალალაიკა ჰქონდათ, ნოდარი სარკესთან დგებოდა და იმპროვიზირებულ ბანჯოზე ჯორჯის სიმღერებს მღეროდა, მერე გარმონზეც სცადა მათი დაკვრა, მაგრამ დიდი არაფერი გამოუვიდა. მშობლები, რომლებიც საკმაოდ მუსიკალურნი იყვნენ (მამა სანდრო კავსაძის გუნდში მღეროდა, ლირიული ტენორი იყო), ახლა პიანინო „ბეკერზე" აკომპანიმენტით შეეშველნენ ბიჭს. თითქოს უკვე არა უშავდა რა, მაგრამ ბანჯო მაინც სულ სხვა იყო!

... რუსთაველზე, იქ, სადაც დღეს უნივერმაღი „თბილისია", ადრე საკომისიო მაღაზია იყო. სწორედ იქ შეიძინეს მამა-შვილმა ფაილოძეებმა საზღვარგარეთული ოთხსიმიანი ბანჯო. ათასი მანეთი მაშინ კარგი ფული იყო, მაგრამ ბანჯო ისე მომხიბლავად პრიალებდა, ისეთი დიდებული ხმა ჰქონდა, რომ გეგონებოდა თავადაც დაუკრავსო ჯორჯის სიმღერებს. გახარებული ბიჭი დღედაღამ ხელს არ უშვებდა ინსტრუმენტს და საკმაოდ კარგად დაეუფლა კიდეც მას.

ნოდარ ფაილოძე უნივერსიტეტში ჩაირიცხა, იურიდიულ ფაკულტეტზე. 1946 წელი იდგა. სოსო ტულუშს ამ სასწავლებელში უკვე ჩამოყალიბებული ჰქონდა ჯაზ-ორკესტრი. მეორე კურსზე იყო ნოდარი, როდესაც, ბოლოს და ბოლოს, გაბედა და „მაესტროს" მიაკითხა კლუბში.

— რა შეგიძლია? — იკითხა ი.ტულუშმა.

— ბანჯოზე ვუკრავ და ვმღერი კიდეც, აი... ჯორჯისავით!

უნივერსიტეტის ჯაზ-ორკესტრს იმ დღეს მეთხუთმეტე ორკესტრანტი შეემატა. ფაილოძე ბანჯოზეც კარგად უკრავდა და მშვენივრად მღეროდა კიდეც. საკმაოდ კარგად გამოსდიოდა ორ ხმაში ფრიდონ გაჩეჩილაძესთან (ბარიტონი) ერთად პოპულარული სიმღერა „მხოლოდ შენ ერთს", თუმცა, ნამდვილი წარმატებისგან ჯერ შორს იყო.

დაიშალა უნივერსიტეტის ჯაზი — ზოგიერთი პოლიტექნიკური ინსტიტუტის თვითშემოქმედებაში გადავიდა, ზოგი კი, მათ შორის ნ.ფაილოძეც, ჯანო ბაგრატიონის დიდებული ჯაზის წევრი გახდა. ამასთან, მან 1947 წელს საბუთები პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მსუბუქი მრეწველობის ფაკულტეტზე გადაიტანა... მუსიკის სიყვარულით, ცხადია.

ჯანოს ჯაზი კონსერვატორიის დიდ დარბაზში გადიოდა რეპეტიციებს. იმ დროისთვის სერგეი ბაბოვის ორკესტრი უკვე დაშლილი იყო. ნ.ფაილოძე, ისევე როგორც ჯორჯ ფორმბი, სიმღერებს ინგლისურად ასრულებდა. ერთ-ერთ გასინჯვაზე მოსულმა „რეპერტკომის" წარმომადგენელმა აკრძალა ნოდარის გამოსვლა. ჯაზი და თანაც ინგლისური სიმღერა ნამდვილ ნალმად მიაჩნდათ მაშინ მავანთ. არა, ასე არ წავაო, თქვა ვინმე „მამონტოვიჩმა" და... დადუმდა ბანჯო, ნირი წაუხდა ნ.ფაილოძეს. გამოსავალი მოულოდნელად ისევ ჯანო ბაგრატიონმა მონახა. მას ხომ ფანტაზია არასოდეს აკლდა — ერთ-ერთ რეპეტიციაზე მყოფ, იმხანად ახალგაზრდა კარიკატურისტ, „მოპოეტო" გიგლა ფირცხალავას შესთავაზა ამ მელოდიაზე ქართული ტექსტი დაეწერა და იქვე „შინაარსიც" გაანდო: ამბობენო, ფეხბურთელი მიხო ჭელიძე „დინამოში" რომ მოხვდა, დეპეშა უფრენია მშობლიურ ქუთაისში — „სასტავში" ჩავვარდიო. ქუთაისელებს უფიქრიათ, ჩვენი მიხო მატარებლის „სასტავში" ჩავარდაო, გადაირია მთელი ქალაქი...

გიგლა ფირცხალავამ მეორე დღესვე მოიტანა ორკესტრის რეპეტიციაზე გალექსილი ტექსტი.

და აი, ახალგაზრდა მომღერალი — მოხდენილი გარეგნობის, ქერათმიანი ნოდარ ფაილოძე განუყრელი ბანჯოთი ხელში პირველად წარსდგა სავსე აუდიტორიის წინაშე. ეს იყო 1946 წლის ზაფხულში საზაფხულო ფილარმონიის ღია ესტრადაზე. სიმღერას და შემსრულებელს არნახული წარმატება ხვდა — ზედიზედ სამჯერ ამღერეს იმ დღეს. მერე წესად იქცა — ნ.ფაილოძე ტაშის გრიალში ასრულებდა „ქუთაისელ მიხოს" და აუცილებელ „იდეურ" სიმღერას „მისტერ ვუს" ქართლოს კასრაძის ტექსტზე. დღეს, ცოტა არ იყოს, გველიმება ამ უკანასკნელის გულუბრყვილო შინაარსზე, თურმე, ნუ იტყვით, და...

„მისტერ ვუმ — ამერიკელმა ძიამ,
საქმეები გამოიძია,
შეერთებულ შტატებს
მართავს როგორც ბატებს..."

და მერე:

„ო, მისტერ ვუს ახალი ომი სურს,
ო, მისტერ ვუ, ნუ ხტიხარ, ნუ,
შენს გეგმებს ქარი წაიღებს..."

კომენტარი ზედმეტია, არა?!

სამი წელიწადი გამოდიოდა ნ.ფაილოძე ჯანო ბაგრატიონის ჯაზში, მერე ამდენივე წელიწადი დაჰყო პოლიტექნიკური ინსტიტუტის საესტრადო ორკესტრში, იოსებ ტულუში რომ ხელმძღვანელობდა. ნიჭიერი მომღერალი ვოკალურ დუეტშიც მღეროდა დორიან კიტიასთან ერთად. ისინი მშვენივრად ასრულებდნენ მეტად ცნობილ სიმღერას „შავთვალა ხუჭუჭთმიანი", მაგრამ თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ნ.ფაილოძეს განსაკუთრებული პოპულარობა მაინც „ქუთაისელმა მიხომ" და „მისტერ ვუმ" მოუტანა. პირადად მე მას პირველად სურამის ბაღის ღია ესტრადაზე მოვუსმინე, უკანასკნელად კი — 60-იანი წლების დასაწყისში ყოფილი ყორღანოვის ქუჩაზე მდებარე „ჰიდროპროექტის" სახელმწიფო ინსტიტუტის სცენიდან.

...ბევრჯერ გამართულა „გპი"-ს ჯაზის საიუბილეო საღამოები, მაგრამ პოლიტექნიკოსთა საესტრადო ორკესტრის არც ერთ ზეიმში არ მიუღია მონაწილეობა ნოდარ ფაილოძეს. საოცარია, მაგრამ ეს ნიჭიერი ხელოვანი (არ ვიცით, განაწყენებული იყო რაღაცაზე თუ სხვა მიზეზით!) მთელი ოთხი ათეული წელიწადია აღარ გამოჩენილა ესტრადაზე. მის შესახებ არაფერი იცოდნენ ძველმა „ჯაზისტებმა" — არც ი.ტულუშმა, არც დ.კიტიამ, არც ა.ლორიამ, არც ი.მამაცაშვილმა, არც სხვა „გეპეელებმა". ზოგი იმასაც ამბობდა, ნოდარ ფაილოძე აღარ არისო ამ ქვეყნად!

რატომღაც არ მჯეროდა. შევუდექი ძებნას. ტელეფონების სააბონენტო წიგნში ფაილოძის გვარი არ დამიტოვებია, რომ არ დამერეკა. ამაო იყო ყოველივე. იმედი თითქმის გადამეწურა და... ბოლოს, მაინც მივაგენი. ძალიან გაუხარდა, აი, კონცერტზე გამოსვლაზე კი ცივი უარი მითხრა — ხან რა მოიმიზეზა, ხან რა: ფორმაში არა ვარო, ხმა დავკარგეო, სიმღერის სიტყვები დამავიწყდაო, ბანჯოს სიმები გაწყვეტილი მაქვსო...

როგორც იქნა, მაინც დავიყოლიე. გენახათ ერთი, როგორი სიხარულით შეხვდნენ ძველ მეგობარს იოსებ ტულუში და დორიან კიტია, აბესალომ ლორია და ირაკლი მამაცაშვილი, კოტე ჩხეიძე და ქართლოს კასრაძე...

ეს იყო გასული წლის მიწურულში — 21 ოქტომბერს, იოსებ ტულუშის 70 წლის იუბილეზე, ჩვენს მრგვალ, პირთამდე სავსე ფილარმონიაში.

„ქუთაისელი მიხო,
ძველი ფეხბურთელი..."

ხმაც ძველებურად, რიხიანად ჟღერდა თითქოს, ნაცნობი ბანჯოც მწყობრ ბგერებს გამოსცემდა. ცხადია, მისი პატრონი ცოტა გაჭაღარავებულიყო და ტანადაც ერთობ მოსულიყო, მაგრამ დანარჩენი თითქმის ისევ ისე გახლდათ, როგორც ოთხი ათეული წლის წინათ.

ოთარ ნოზაძე

მოზაიკა

მოგილოცავთ... თავის წელს!

ეს წელი გაეროს დაწესებული ა... გეგონოთ. არ იფიქროთ, რომ რესპუბ... ლიკაში ისედაც უზომოდ მომრავლე... ბულ მღრღნელთა საზოგადოებას ცხო... ვრების პირობების გაუმჯობესება ესაჭ... როება, ან ეს წელი, მათი როგორც კლა... სის სრულ ლიკვიდაციას ისახავს მიზნად... უბრალოდ, თაგვის წელი მთვარე-მზის... მიერი კალენდრის 12-წლიანი „ცხოვე... ლური ციკლის" შემადგენელი ნაწილია. „ცხოველური ციკლი" უცხოა ქრისტი... ანული სამყაროსთვის, უცხოა ისლამუ... რი სამყაროს დიდი ნაწილისთვის (ირა... ნის გარდა), მაგრამ მიღებული და გავრ... ცელებულია აღმოსავლეთ აზიაში, თო... რმეტწლიან „ცხოველურ ციკლს" ვხვდებით ჩინელთა, ტიბეტელთა, მონ... ღოლთა, კორეელთა, იაპონელთა და სხვ. კალენდრებში. უკანასკნელ წლებ... ში „ცხოველური ციკლის" მიმართ ინ... ტერესი გაჩნდა პოსტსაბჭოურ სივრც... ში აღმოცენებულ რესპუბლიკებშიც.

აზიაში ცხოველური ციკლი ჩინე... თიდან იღებს სათავეს. ჩინელებმა უძვე... ლეს დროში აღმოაჩინეს მზის ეკლიპ... ტიკა და განასხვავებდნენ 12 ზოდიაქო... თანავარსკვლავედს, რომელთაგან თი... თოეული შეესაბამებოდა მზის გადაად... გილების გარკვეულ მონაკვეთს ცის კა... მარაზე. ზოდიაქოს 12 ნიშანი ატარებდა... თორმეტწლიანი „ცხოველური ციკ... ლის" ცხოველთა სახელებს. ესენია: 1. თაგვი; 2. ხარი; 3. ვეფხვი; 4. კურდღელი; 5. დრაკონი; 6. გველი; 7. ცხენი; 8. ცხვა... რი; 9. მაიმუნი; 10. ქათამი; 11. ძაღლი; 12... ღორი. წლების ეს სახელწოდებ... გვაქვს მონღოლურში (მხოლოდ ... ხარს ცვლის ძროხა), კორეულსა და იაპონურში. რამდენადმე განსხვავებუ... ლია ის ტიბეტურში.

ჩინეთში ვეფხვის, დრაკონის, ცხენის, ცხვრის, ქათმისა და გველის წლები ასოცირდებოდა ნათელ, მამაკა... ცურ საწყისთან, დანარჩენები — ბნელ... ქალურ საწყისთან. მონღოლეთში თაგ... ვის, ვეფხვის, დრაკონის, ცხენის, მაი... მუნისა და ძაღლის წლები მყარი, მამაკა... ცური წლებია, დანარჩენები კი — რბი... ლი, ქალური. ცხოველთა სახელებით აღინიშნებოდა არა მხოლოდ წლები, არამედ თვეები, დღეები და დღე-ღამის საათებიც კი. ასე, მაგალითად, კორეაში ახალი წლის პირველი 12 დღე ზემოთ დასახელებულ ცხოველთა სახელებს ატარებდა. თაგვის საათი აქ 23-1 საათებზე, ხოლო მონღოლეთში კი 0-2 საა... თებზე მოდის. კორეაში, როცა თაგვის წელი იწყება, მოსახლეობა ყანაში გა... დის და ბალახს წვავს, რათა მღრღნელე... ბი გაანადგუროს. მონღოლებთან თაგვი სიმდიდრისა და დაგროვების სიმბო... ლოდ ითვლება.

მონღოლურმა ფოლკლორმა შე... მოგვინახა სიუჟეტი, რომელიც გვიხს... ნის, თუ როგორ დამკვიდრდა თაგვის წლის სახელწოდება. თაგვი და აქლემი დაინძლავებულან: მზის ამომავალ სხივს პირველი მე დავინახავო. პირველი წლის სახელწოდება გამარჯვებულისა იქნებოდა. აქლემი ისე დაწვა, რომ თავი აღმოსავლეთისკენ ჰქონდა მიბრუნებული. თაგვი მის კინკრიხოზე მოკალათდა და დასავლეთისკენ იყურებოდა, სადაც მაღალი მთები ჩანდა. მზე ჰორიზონტიდან ჯერ კიდევ არ ამოწვერილიყო, როცა დასავლეთის მთებმა მისი სხივები აირეკლა. თაგვმა პირველად დაიყვირა — დავინახეო და ნიძლავიც მოიგო. წელს მისი სახელი ეწოდა, ხოლო აქ... ლემს „ცხოველურ ციკლში" ადგილი აღარ დარჩა.

მონღოლეთში „ცხოველური ცი... კლი" ჩინურისა და უიღურულის გავ... ლენით შეიქმნა. XIII საუკუნის დამ... დეგს, როცა ჩინგიზ-ხანის მეთაურობით მონღოლური ტომები გაერთიანდნენ და ერთიანი სახელმწიფო შექმნეს, თო... რმეტწლიანი ციკლი ოფიციალურად შემოიღეს. შემდეგ ეს კალენდარი მო... ნღოლებმა დაპყრობილ ქვეყნებშიც გა... ავრცელეს. ამ კალენდარს იყენებდნენ XIII-XIV ს.ს. ირანში და მაჰმადიანი ის... ტორიკოსები ჰიჯრის წელთაღრიცხვა... მონღოლურ მთვარე-მზისმიერი კალე... ნდრის თორმეტწლიან ციკლს უთავ... სებდნენ ხოლმე. XIX ს-ში ირანში თო... რმეტწლიანი „ცხოველური ციკლი" ყა... ჯართა დინასტიამ ოფიციალურად... დააკანონა.

მ წ ი გ ნ ო ბ ა რ ი

წიგნი 555 წლისაა

[illegible]თავიდანვე უნდა გითხრათ, რომ ეს [illegible]იუბილავი თარიღი მეტად [illegible]ობითია. ცნობილია, რომ 1440 [illegible]ს იოჰან გუტენბერგმა თავისი [illegible]ოლუციური გამოგონებით წიგნის [illegible]დვას ჩაუყარა საფუძველი, მაგრამ [illegible]ამდე არ მოუღწევია არც ერთ [illegible]ნს, რომელზეც მითითებული [illegible]ბოდა, რომ იგი 1440 წელს [illegible]ოიცა. გარდა ამისა, არ არსებობს [illegible]ნი, თავის გამომცემლად [illegible]ენბერგს რომ ასახელებდეს. დღეს [illegible]არიღის სისწორეზე ბევრს [illegible]ობენ, თუმც [illegible] [illegible]ენბერ[illegible]ძი, მარტინ ლუთერის [illegible]მლისა და პროპაგანდისტის, [illegible]ლიუფტის თაოსნობით, [illegible]ნელი ტიპოგრაფები შეიკრიბნენ [illegible]ზეიმოდ აღნიშნეს წიგნის [illegible]ვის 100 წლისთავი. ასე ხდებოდა [illegible], 1740, 1840 წელსაც.

[illegible]40 წლით დათარიღე[illegible] წიგნებს ჩვენამდე არ მო[illegible]ია. სამაგიეროდ, ხელთ [illegible] თანამედროვეთა ჩანა[illegible]ები: ფლორენციელი მან[illegible] პალმიერი 1483 წელს გა[illegible] წიგნში წერდა, რომ [illegible]ლმა რაინდმა იოჰან გუ[illegible]ერგმა, 1440 წელს გამოი[illegible] წიგნის ბეჭდვის ხელოვ[illegible] თარიღს ასახელებს ჰ[illegible] ჰარტმან შედელი, ცნო[illegible] ქრონიკაა წიგნის" (გა[illegible] 1493 წელს, ნიურნბერგ[illegible] და „წმინდა ქალაქ [illegible] ქრონიკა", რომელიც [illegible] გამოიცა.

[illegible] წელს იოჰან გუტენ[illegible] სტრასბურგში ცხოვ[illegible] მშობლიური მაინცის [illegible] მას საამქროებსა და [illegible] პატრიციებს შორის [illegible] კონფლიქტის გამო [illegible]

1444-1447 წელს აკუთვნებდნენ და უძველეს ნაბეჭდ ნიმუშად მიიჩნევდნენ. გუტენბერგს, მოწაფეებთან ერთად, არაერთხელ დაუბეჭდავს რომაელი ავტორის ელია დონატის შუა საუკუნეებში გავრცელებული წიგნი „გრამატიკის ხელოვნება", ასევე უძველეს ტიპოგრაფიულ ნიმუშად მიიჩნევა სხვადასხვა სახის კალენდრები - „ასტრონომიული კალენდარი", რომელსაც 1448 წლით ათარიღებდნენ და „თურქული კალენდარი" (220X170 მმ). [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ე.წ. „პროვინციალე რომანუმ", [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] შურა, იგი მეორე [illegible] [illegible] წინა წლებში [illegible] [illegible] რუსმა ბიბლიოთეკარმა

ზე ჩვენ ვერ ვიპოვით იოჰან გუტენბერგის სახელს, ისევე როგორც მისი ტიპოგრაფიიდან გამოსულ სხვა წიგნებზე, მაგრამ მეცნიერებაში (მიუხედავად იმისა, რომ სპეციალისტები შეიძლება ყველაზე უმნიშვნელო დეტალზე ვერ შეთანხმდნენ) საკმაოდ გამყარდა აზრი იმის შესახებ, რომ ე.წ. 42-ხაზიანი ბიბლია ეკუთვნის იოჰან გუტენბერგს და სხვას არავის.

ისტორიკოსები მიიჩნევენ, რომ გუტენბერგმა ბიბლიის 185 ეგზემპლარი დაბეჭდა: 150 ქაღალდზე და 35 ძვირფას პერგამენტზე, რომელთაგან ჩვენამდე 48-მა მოაღწია (12-მა პერგამენტზე). ეს წიგნი არც ტომად გამოიცა და დიდ ფორმატის ქაღალდზე დაიბეჭდა. პირველი ტომი 648 გვერდს შეიცავდა,

[illegible]ია. შემორჩა 1439 წელს [illegible] გუტენბერგის წინააღმ[illegible] აღძრული სასამართლო [illegible]ცესის დოკუმენტები, რო[illegible]მაც სტრასბურგელი ძმები [illegible]ეცხები დიდი გერმანელი [illegible]სგან რაღაც „ახალი [illegible]ების" საიდუმლოების [illegible]ას მოითხოვდნენ (სა[illegible]ებას, რომელსაც, თუ[illegible] ძმა, იოჰანის მოწაფე [illegible] დრიტცენი ფლობ[illegible] „ახალი ხელოვნე[illegible] შესახებ, დოკუმენტებში [illegible] ნათქვამი, თუმცა [illegible] ერთ-ერთ მოწმეს, [illegible] ჰანს დიუნეს გა[illegible] რომ სამი წის წინ [illegible]ლეობდა „ბეჭდვა[illegible] [illegible]ერიებენ ვინმე კონ[illegible] მიერ დამზადე[illegible]", უცნაურ დეტა[illegible], ტიპოგრაფიუ[illegible]ების დასამზადებელ [illegible] მასალას. ყველაფერ [illegible]ობით, მკვლევა[illegible]ობენ, რომ გუტენ[illegible]რედ სტრასბურგში [illegible] საფუძველი ახალ, უც[illegible]წყებას.

[illegible] რამდენიმე უძვე[illegible] მოაღწია. 1892 [illegible] აღმოაჩინეს ფუ[illegible] (?0X125მმ), შუა საუ[illegible] ერთ-ერთი ტექსტის [illegible] რომელიც 11 ხაზს [illegible]ეციალისტები მას

ბორის ზლანევიჩმა, მაგრამ მოხდა გაუთვალისწინებელი რამ, „პროვინციალე რომანუმის" უნიკალური ეგზემპლარი, რომელიც უსსრ-ს მეცნიერებათა აკადემიის ცენტრალური ბიბლიოთეკის დირექტორის სეიფში ინახებოდა, გაქრა მას შემდეგ, რაც მცველი დააპატიმრეს (საბედნიეროდ, ზლანევიჩს ფაქსიმილეს მომზადებაც და გამოცემაც მოუსწრია).

დიდი ხნის განმავლობაში ისტორიკოსები მიიჩნევდნენ, რომ [illegible] ეს ტიპოგრაფიული [illegible] იოჰან გუტენბერგის [illegible] [illegible] [illegible] და [illegible], მაინცში, სადაც დიდი გამომგონებელი 1448 წელს დაბრუნებულა. მაგრამ თანამედროვე მეცნიერება უარყოფს ამას და ამტკიცებს, რომ ჩამოთვლილი კალენდრები, „დონატები" და [illegible] [illegible] გვიან გამოიცა, ვიდრე ამას ვარაუდობდნენ და იგი დაუბეჭდავს იოჰან გუტენბერგის ერთ-ერთ მოწაფეს, რომლის სახელიც ისტორიას არ შემოუნახავს.

უკანასკნელ წლებში გამოცემულ ნაშრომებში გუტენბერგი ერთადერთი ტიპოგრაფიული შედევრის, 42-ხაზიანი ბიბლიის გამომცემლად მიიჩნევა. მართალია, ბიბლიის ფურცლებ-

მეორე კი — 634, ნაცლო რაც შეეხება ტექსტს, იგი 2 სვეტად 42-42 ხაზში იყო განაწილებული (აქედან მისი სახელწოდება). წიგნის გვერდები ორნამენტებითა და ცისარტყელას ფერებით [illegible] შემკობილი. ყველაფერი ეს ხელითაა შესრულებული. ინიციალებისთვის კი გუტენბერგი სპეციალურად ტოვებდა ადგილებს. წიგნი ულამაზესი შრიფტითაა აწყობილი, რომელიც 290 ნიშანს შეიცავს – 47 მთავრულს და 243 ნუსხურს. თითოეული ნიშნის რამდენიმე ვარიანტი კი ნაბეჭდ წიგნს ხელნაწერის იერს ანიჭებდა.

იოჰან გუტენბერგი 1468 წლის 3 თებერვალს გარდაიცვალა მაინცში, მაგრამ მას ხუთი საუკუნის შემდეგაც „ნაბეჭდი წიგნის მამად" მოიხსენიებენ სპეციალისტები და ბიბლიოფილები. ანატოლ ფრანსი ამბობდა: „მიუხედავად იმისა, რომ იოჰან გუტენბერგის ცხოვრების შესახებ მოპოვებულ ცნობათაგან ბევრი გაურკვეველია და დაზუსტებას მოითხოვს, იგი წიგნის ბეჭდვის ერთადერთ გამომგონებლად ჩაითვლება მანამ, ვიდრე ეჭვის ქვეშ არ დადგება მისი „ბიბლია", რადგან დღეს ეს წიგნი ძლიერი, ჩამოყალიბებული ხელოვნების პირველი ძეგლია".

1996 წლის წიგნის ბაზრობები

[illegible]19 იანვარი
[illegible] 28-ე წიგნების საერთაშორისო ბაზრობა. [illegible]gyptian Book Organization. Mh.Samir [illegible](General Director). Corniche El Nil-[illegible] EGYPT Tel: 20/2/775371, 775000, [illegible] 20/2/5754213.
[illegible]-24 იანვარი
[illegible] წიგნების საერთაშორისო გამოფენა. [illegible]s Publishing Company. Mr.Rex How (president). 240 Ho-Ping West Road, Sec.3,5 F. Taipei. TAIWAN. ROC. Tel: 886/2/3048418. Fax: 886/2/3027544.

25-28 იანვარი
კომიქსების 23-ე საერთაშორისო ფესტივალი „ანგულემი". Mr.Jean-Luc Bittard (Tecnical Director). 121. route de Bordeaux. 16000 Angouleme. FRANCE. Tel 33/45978650. Fax: 33/45959928.

ახალი ამბები

ახალი სერია

ინგლისურმა გამომცემლობა „ფენიქსმა" გადაწყვიტა მიბაძოს თანამემამულეებს ფირმა „პინგვინიდან" და ახალი სერიის ე.წ. „პოკეტბუკების" გამოშვების შესახებ აუწყა მკითხველს (თითო წიგნის ფასი 60 პენსია). სერიაში შევა როგორც კლასიკოსების (კატულუსი, ეპიკურე, დარვინი, ნიცშე, გიბონი, უელსი, მოპასანი), ასევე თანამედროვე ავტორთა ნაწარმოებები.

წიგნის გაგზავნა 25 ფრანკად

საფრანგეთის ფოსტამ შემოიღო სპეციალური კონვერტები წიგნებისთვის, ე.წ. Poste Livre. ამიერიდან გამოცემა, რომელიც ერთ კილოგრამამდე იწონის, შეიძლება გაიგზავნოს 25 ფრანკად (ადრე ეს მომსახურება 32 ფრანკი ღირდა). პროექტის ინიციატორია ჟან პიერ ვუნო, საფოსტო უწყების ერთ-ერთი დირექტორი, რომელიც თავის დროს ეროვნულ ბიბლიოთეკაში მუშაობდა. ფერადი კონვერტის დიზაინი სააგენტო Dragon Rouge-ში შექმნეს.

სპეციალისტების აზრით, პროექტის წარმატება, რომელიც 3-4 მილიონ ფრანკადაა შეფასებული, წიგნის მაღაზიების მხარდაჭერაზეა დამოკიდებული.

მიტჩელის სახლი სასტუმროდ გადააკეთეს

1995 წლის ბოლომდე კომპანია დაიმლერ ბენცი აპირებს იყიდოს ატლანტაში სახლი, რომელშიც ცნობილმა ამერიკელმა მწერალმა ქალმა მარგარეტ მიტჩელმა თავისი „ქარწაღებულნი" (1936) დაწერა. საქმე იმაშია, რომ 1996 წელს ატლანტაში ოლიმპიური თამაშები გაიმართება და გაქნილ გერმანელ ბიზნესმენებს სურთ, სახელგანთქმული საგას ავტორის აპარტამენტების სასტუმროდ გამოყენება. მარგარეტ მიტჩელი აქ მხოლოდ რეკლამის როლს შეასრულებს.

ლიტერატურული პრემიები

„ცრუფოლკნერი" კანადიდან

ზუსტად 45 წელი გავიდა იმ დღიდან, [illegible] [illegible]. საქმე იმაშია, რომ 1950 წელს [illegible] ამერიკელ მწერალს უილიამ ფოლკნერს ნობელის პრემია გადასცეს ლიტერატურის დარგში. წელს კი უკვე მეექვსეჯერ გადასცემენ ე.წ. „ცრუფოლკნერის" პრემიას, რომელშიც უკვე მეორეჯერ გაიმარჯვა 38 წლის პიტერ ხრიიჩეკმა. [illegible] (კანადა) უნივერსიტეტის ინგლისური ენის პროფესორმა ეს უცნაური პრემია პირველად 1993 წელს მიიღო. წელს კი მან კომპეტენტურ ჟიურის ფოლკნერის „სტილში" შეთხზული ახალი მოთხრობა „ვარდი ჰემინგუეისთვის" (როგორც მიხვდით, პაროდია მოთხრობაზე „ვარდი ემილისთვის") წარუდგინა. კონკურსში გამარჯვებული პიტერი ისევე, როგორ ორი წლის წინ, ფოლკნერის სამშობლოში, მისისიპის შტატში, ქალაქ ოქსფორდში გაემგზავრება. სადაც მისისიპის უნივერსიტეტის მიერ გამართულ სპეცსემინარს დაესწრება. მეორე პრემია ტეხასის შტატის ქალაქ [illegible] ინგლისური ენის მასწავლებელმა მაიკლ კრიველომ მოიპოვა. მესამე ადგილს კი [illegible] უნივერსიტეტის პედაგოგი [illegible] [illegible] დასჯერდა. სულ კი კონკურსში 500-ზე მეტი „ცრუფოლკნერი" იღებდა მონაწილეობას.

სქოლიოს მაგიერ

* * *

XIX საუკუნის დასაწყისში ერთმა უსაქმურმა ანგლიკანელმა თეოლოგმა „ბიბლიის" კანონიზირებულ ინგლისურ ტექსტზე დაყრდნობით გამოთვალა, რამდენი წიგნი, თავი, მუხლი, სიტყვა და ასოა წმინდა წიგნში.

	ძველი აღთქმა	ახალი აღთქმა	სულ
წიგნი	39	27	66
თავი	929	260	1189
მუხლი	23214	7959	31173
სიტყვა	593493	181258	774746
ასო	2728100	838380	566480

* * *

თუ არ ჩავთვლით იოჰან გუტენბერგის ე.წ. 42-ხაზიან „ბიბლიას", ჩვენამდე მოღწეულ უძველეს ნაბეჭდ წიგნად მიჩნეულია ჩინურ ენაზე გამოცემული ინდური რელიგიური ტექსტი „ალმასის სუტრა". იგი 868 წლით თარიღდება. არსებობს ცნობები იმის შესახებ, რომ ჩინეთში უკვე VIII საუკუნეში უნდა არსებულიყო წიგნის ბეჭდვის კულტურა ე.წ. „ქსილოგრაფია".

* * *

„ილიადა" და „ოდისეა" მხოლოდ ჩვ.წ.აღ.-მდე VI საუკუნეში ჩაწერეს, მანამდე იგი (VIII საუკუნიდან) ზეპირად გადაეცემოდა თაობიდან თაობას. არსებობს ამ პოემების ჩვენამდე მოღწეული პირველი ხელნაწერები. I საუკუნის პაპირუსის ფრაგმენტები და IV საუკუნით დათარიღებული ყველაზე სრული ასლი.

* * *

სამხრეთ ამერიკაში, ინკების ძველ სახელმწიფოში თურმე არსებობდა ე.წ. „თიხის ენციკლოპედია", ერთგვარი ჰურჰული, რომელზეც აღბეჭდილი იყო სამეფო ცერემონიალები, რელიგიური რიტუალები, ნადირობის, ომის და სექსუალური სცენები. ჩვენამდე მოაღწია ამ „წიგნების" რამდენიმე ათეულმა ათასმა ასეომ „[illegible]".

* * *

უცნაურია, მაგრამ ციცერონის რამდენიმე წერილის გადარჩენას ფრანჩესკო პეტრარკას უნდა ვუმადლოდეთ. სწორედ მან გადაწერა ისინი საკუთარი ხელით, მას შემდეგ, რაც შემთხვევით აღმოაჩინა ეს უნიკალური ხელნაწერი ვერონის ბიბლიოთეკაში.

გვერდი მოამზადა **მალხაზ ხარბედიამ**

ჭიდაობა

საქართველოს ჩემპიონატი

ახალი, 1996 წლის სპორტული სეზონის ეროვნული ჩემპიონატები დაიწყო საქართველოს პირადი პირველობით თავისუფალ ჭიდაობაში, რომელიც ამ დღეებში თბილისის ფალავანთა კლუბში გაიმართა. ხალიჩაზე გამოვიდა — თბილისის, ქუთაისის, აჭარის, ვანის, გორის, ხაშურის, კასპის, რუსთავის, ბოლნისისა და ყვარლის 113 ფალავანი.

წლევანდელი ჩემპიონატი, — გვითხრა შეჯიბრების მთავარმა მსაჯმა, მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონმა გურამ სალარაძემ, — ატლანტის ზაფხულის XXVI ოლიმპიური თამაშების მზადების პირველი ეტაპია. ამიტომ, ასპარეზობაში ჩავაბით დიდი და პატარა, მხოლოდ ჩვენმა მძიმეწონოსანმა ზაზა თურმანიძემ დაისვენა, რადგან დღეს ჩვენს ქვეყანაში იგი ერთადერთია და მას მეტოქე არ ჰყავს. მზადების მეორე ეტაპად მივიჩნევთ იანვრის მეორე ნახევარში კრასნოიარსკის სპორტის სასახლეში გამართულ ორი ოლიმპიადის ჩემპიონის ივანე იარიგინის სახელობის დიდ საერთაშორისო ტურნირს თავისუფალ ჭიდაობაში, რომელშიც საქართველოს ეროვნული ნაკრებიც მიიღებს მონაწილეობას. ციმბირის ამ ქალაქს ეწვევიან მსოფლიოს საჭიდაო ელიტის ცნობილი და ახალგაზრდა ფალავნები, რომლებიც „ა" კატეგორიის ამ ტურნირში ცდიან თავიანთ ძალებს. დასასრულს, 25 მარტს ბუდაპეშტში ჩატარდება წლევანდელი საჭიდაო სეზონის მთავარი შეჯიბრება, ევროპის 1996 წლის პირად-გუნდური ჩემპიონატი. ამ გადამწყვეტ შეჯიბრებაში 1-8 ადგილებზე გასული მოჭიდავეები ატლანტის XXVI ოლიმპიადის საგზურს მიიღებენ.

ახლა გავეცნოთ საქართველოს წლევანდელ ჩემპიონებს. 48 კილოგრამ წონით კატეგორიაში მხოლოდ 2 მონაწილე გამოდიოდა. აქ პირველი ადგილი დაიკავა თბილისელმა თემურ ასაბაშვილმა. 52 კილოგრამი წონითი კატეგორიის ფინალი აშკარა უპირატესობით მოიგო ქუთაისელმა გოჩა კირკიტაძემ, რომელიც აჭარელ აკაკი კუნჭულიას შეხვდა. აქ მესამე პრიზიორია გორელი ოთარ თუშიშვილი. მომდევნო 57 კილოგრამ წონით კატეგორიაში გამარჯვებულთა კვარცხლბეკზე სამივე გორელი მოჭიდავე — გიორგი გაგიშვილი, არკადი ხინჩიკაშვილი და ლევან გასიტაშვილი ავიდნენ. გორელ ფალავნებს არც მომდევნო 62 კილოგრამ წონაში შეურცხვენიათ თავი. აქაც ქვეყნის ჩემპიონის საპატიო ტიტული საქართველოსა და ყოფილი საბჭოთა კავშირის დამსახურებული მწვრთნელის ნუგზარ სხვერელის აღსაზრდელმა დავით პოლოსიანმა მოიპოვა. მეორე ადგილზე გავიდა გია ხარებავა (აფხაზეთი), ხოლო მესამეზეა თბილისელი კახა დობორჯგინიძე. ბევრი პრიზი გადაეცა 68 კილოგრამ წონით კატეგორიაში გამარჯვებულ თბილისელ მოჭიდავეს ემზარ ბედინეიშვილს, რომელმაც ჭიდაობის დიდებული ცოდნა და ტექნიკა გამოამჟღავნა. იგი ამ წონაში ჩემპიონატის საუკეთესო მოჭიდავედ მიიჩნიეს. მომდევნო ადგილები ხვდათ ქუთაისელ კახა კუხალაშვილსა და გორელ ვახტანგ თუშიშვილს. 74 კილოგრამ წონაში ახალგაზრდა მარნეულელმა მოჭიდავემ კახა მაჭარაშვილმა დაძაბულ ბრძოლაში აჯობა ვეტერან თბილისელ მოჭიდავეს, გიორგი მაკასარაშვილს. ბრინჯაოს პრიზიორია თბილისელი ნუგზარ პატურაშვილი. ჩემპიონი შეიცვალა 82 კილოგრამ წონით კატეგორიაში. თბილისელი დათო ხურცია მესამე ადგილზე გავიდა, ხოლო ქვეყნის ჩემპიონი გახდა გორელი გარი მოდოსიანი, რომელმაც ფინალში აჯობა თბილისელ ვეტერანს ავთანდილ გოგოლიშვილს. თუმცა, ეს უპირატესობა მინიმალური იყო. ეჭვს არ იწვევდა სოხუმელი ელდარ კურტანიძის გამარჯვება 90 კილოგრამ წონაში. ელდარმა ყოველგვარი პრობლემის გარეშე მოიგო ოქროს მედალი. ნეტავ, მან ასე ძლიერად იასპარეზოს კრასნოიარსკისა და ბუდაპეშტის ხალიჩებზეც. აქ მეორე პრიზიორია ნიკო როსტომაშვილი (თბილისი), ხოლო მესამეზე გავიდა ქუთაისელი ელდარ ბოჭორმაშვილი. 100 კილოგრამ წონაში, ტრადიციულად, გაიმართა ძმების ზაზა და კობა ტყეშელაშვილების ორთაბრძოლა, რომელიც ზაზა ტყეშელაშვილმა მოიგო. ბრინჯაო წილად ხვდა თბილისელ ბესიკ ახალშენაშვილს.

შალვა ნიქარაძე

სხვადასხვა

დორტმუნდელებო, ფრთხილად და ფხიზლად იყავით! „ბარსელონას" პრეზიდენტს ხოსე მარია ნუნიესს ოტმარ ჰიცფელდის გადაბირება სურს. ნუნიესის სურვილია, მომდევნო სეზონიდან მის კლუბს კრუიფის ნაცვლად გერმანიის ჩემპიონის მწვრთნელმა უხელმძღვანელოს. „ბარსელონის" შეფმა განაცხადა: „მე ძალიან მინდა ჰიცფელდის მოწვევა, მას ვარსკვლავებთან მშვიდობიანი ურთიერთობის უნარი შესწევს. იგი ისეთივე ხელფასს მიიღებს, როგორც კრუიფი". ამ უკანასკნელზე პრეზიდენტი აღრენილია: 30 მილიონად ახალი ფეხბურთელები შეაძენინა, ყოფნით კი მხოლოდ მეოთხე ადგილზე იმყოფება და, რაც ყველაზე დიდი უბედურებაა, თავის სარეზერვო კლუბს — „ესპანიოლს" ჩამორჩება.

* * *

დორტმუნდის „ბორუსიის" მწვრთნელმა ოტმარ ჰიცფელდმა თავისი ასისტენტი მიხაელ ჰენკე 5-დღიან სტაჟირებაზე ბარსელონაში გაგზავნა. ამ უკანასკნელმა იოჰან კრუიფისგან გაკვეთილები უნდა აიღოს.

* * *

დიეგო მარადონას, რომელიც ამჟამად სამშობლოში — „ბოკა ხუნიორსში" გამოდის და კლუბთან კონტრაქტი 1997 წლამდე აქვს, ახლა იაპონიაში ან საბერძნეთში გადაბარგება სურს. „მის გარეშე „ბოკა" არარაობაა, საკმარისია, დიეგომ რაიმე მიზეზით რომელიმე მატჩში ვერ ითამაშოს, და მთელი გუნდი ნაგავში გადასაყრელი ხდება" — წერს არგენტინული გამოცემა „LA NACION"-ი.

* * *

კრიზისში მყოფი სახელოვანი ბრემენის „ვერდერი" (პირველი წრის შემდეგ მხოლოდ მეთხუთმეტე ადგილი ბუნდესლიგაში) თავისი რიგების გასაძლიერებლად კიდევ ერთ თავდამსხმელს ეძებს, მაგრამ მისი ფასი, კლუბის მენეჯერ ვილი ლემკეს განცხადებით, უზარმაზარი არ უნდა იყოს, როგორც ეს დავორ შუკერის შემთხვევაში აღმოჩნდა. 7 მილიონი მარკა ხორვატი თავდამსხმელის საყიდლად „ვერდერისთვის" მიუწვდომელი გამოდგა.

* * *

ყოფილი „კაიზერსლაუტერნელი", ამჟამად კი თურქეთის „ბეშიქთაშის" მოთამაშე შტეფან კუნცი ისე უყვართ „კაიზერსლაუტერნის" გულშემატკივრებს, რომ გადაწყვიტეს, რადგან ფეხბურთელი სამშობლოში უკან არ ბრუნდება, თვითონ ჩააკითხონ სტამბულში და მოინახულონ: 27-31 იანვარს ეწყობა 4-დღიანი მოგზაურობა თურქეთის დედაქალაქში, რომლისთვისაც ღვინომერინავის ბილეთი უკვე „კაიზერსლაუტერნის" 140-მა ფანმა დაუკვეთა.

* * *

გამოკითხვამ აჩვენა, რომ ბუნდესლიგის მოთამაშეების 66 პროცენტი კმაყოფილია წლის შემოღებული 3-ქულიანი დარიცხვის წესით, მხოლოდ 33 პროცენტმა გამოხატა ამის გამო თავისი უკმაყოფილება.

* * *

„სიეტლ სუპერსონიქსის" გერმანელი ვარსკვლავი, „ლევერკუზენის" ყოფილი მოთამაშე დეტლეფ შრემპფი კლუბის რიგებს სულ მცირე, 6 თვით გამოაკლდა. მან „პორტლენდ ტრეილ ბლეიზერსის" წინააღმდეგ მატჩში მეტოქესთან შეტაკებისას მუხლი დაიზიანა. ეს ფაქტი „სიეტლისთვის" დიდი დანაკლისი იქნება — შრემპფი ხომ (ყოველ მატჩში საშუალოდ 18,7 მოპოვებული ქულით) კლუბში შედეგიანობით მეორე ადგილზეა.

* * *

NHL-ის 147 ჰოკეისტი იღებს წელიწადში ერთ მილიონ დოლარზე მეტს, ყველაზე მდიდარი, რა თქმა უნდა, დიდი უეინ გრეტცკია („ლოს-ანჯელეს კინგზი") — წელიწადში 6,5 მილიონი დოლარი.

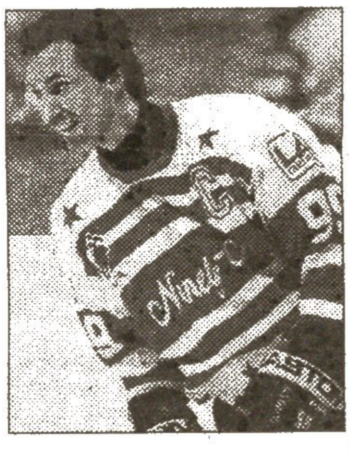

* * *

26 წლის საშუალო წონის მოკრივე იაპონელი მიცუოკი იტო ნოკაუტის გამო ერთკვირიანი კომის შემდეგ გონზე მოუსვლელად გარდაიცვალა. ეს იყო 1995 წელს პროფესიული კრივის მეხუთე მსხვერპლი.

* * *

47 წლის ჯორჯ ფორმენი 29 თებერვალს თავის უკანასკნელ ორთაბრძოლას გამართავს ნიუ-იორკის „მედისონ სკვერ გარდენში" მაიკლ მურერის წინააღმდეგ.

გოჩა საითიძე

ატლანტა-96

საოლიმპიადო მზადება

1996 წე... ოლიმპიური წელი... დია. ჩვენი სპორ... მენები გულმოდ... ნედ ემზადებიან. ... ეამად ძიუდოისტ... ბაკურიანში არ... შეკრებაზე. ის... იანვრის ბოლოს მ... ნაწილეობას მიიღ... ბენ მოსკოვის ღია ჩემპიონატ... შემდეგ რამდენიმე საერთაშორ... ტურნირზე წავლენ: თებერვალ... — გერმანიაში, მარტში — ჩეხე... და პოლონეთში, აპრილში ... იტალიაში და მაისში, ევრო... ჩემპიონატზე — ჰოლანდიაში.

ბერძნულ-რომაული სტილ... მოჭიდავეები მზადების პირვ... ეტაპს თბილისში გაივლიან. ... რის ბოლოს თურქეთის საერთა... რისო ტურნირზე მიიღებენ მო... წილეობას, თებერვალში ბულგა... თში გაემგზავრებიან, შემდეგ ... ლავოდსკს ესტუმრებიან. მომზა... ბის დასკვნით ეტაპს პოდოლ... გაივლიან, შემდეგ კი ბუდაპე... ევროპის ჩემპიონატზე წავლენ...

ძალოსნები ევროპის ჩემპიონა... ტზე გამოვლენ, რომელიც ... გიაში აპრილში გაიმართება...

ტანმოვარჯიშე ილია გ... ძე ორ დიდ შეჯიბრში მიიღ... მონაწილეობას. ეს არის მსოფ... ჩემპიონატი პუერტო-რიკოში ... ლი) და ევროპის ჩემპიონ... დანიაში (მაისი).

ნინო სალუქვაძეს დიდი ... კანი აქვს, მაგრამ რომელ ტ... ნირში მიიღებს მონაწილე... ჯერჯერობით, უცნობია. აპრი... მსოფლიო თასის გათამაშება ... ბა კუბაში, მანამდე კი ევრ... ჩემპიონატია პნევმატური იარ... სროლაში.

მშვილდოსნებს ბელგია... როპის ჩემპიონატი ელოდება... მელიც თებერვალში გაიმარ... მეორე დიდი ტურნირი იქ... სლოვენიაში ჩატარდება.

მესტენდურთა ნაკრები მს... ლიო თასის გათამაშებაში მიიღ... მონაწილეობას, რომელიც ეტ... ბად ტარდება: აპრილში და ... ხში.

მძლეოსნები მარტში შვედ... ევროპის ჩემპიონატზე გაემგზავ... ბიან. ჩოგბურთელებს საკვალ... კაციო ტურნირი ექნებათ თებ... თში. მოკრივეები კი 29 მარტ... 4 აპრილამდე დანიაში წავ... ევროპის ჩემპიონატში მონაწილ... ბისთვის.

ასეთია ძირითადი ტურნირ... თანმიმდევრობა, თორემ სოლიდ... ადო მზადება გაცილებით ... შეჯიბრსა და შეკრებას გულ... მობს.

ზაზა ფაჩუაშვილ...

მოკლედ

მსოფლიოს ყოფილმა ჩემპიონმა კრივში მაიკ ტაისონმა დაადასტურა, რომ მალე კვლავ მამა გახდება. ტაისონი ცხოვრობს მეგობარ ქალთან მონიკა ტერნ...

* * *

ჩად კარვინი, აშშ ს... მოცურავე 200 და 400 ... დისტანციაზე, ვერ მოახერხ... როს მედლის მოპოვებას 1996 ... ოლიმპიურ თამაშებზე. კარვ... მოაჩნდა კარდიომიოპათია, ... რომელიც მოქმედებს გულ... ზე. მან 90 დღე უნდა ... საავადმყოფოში და, ალბა... დიდხანს ვერ მიიღებს მონა... სპორტულ შეჯიბრებაში.

ფეხბურთი

„ევროპის ჩემპიონატის შემდეგ ნაკრებში კარიერას დავასრულებ“

იურგენ კოლერი

დაიბადა 1965 წლის 6 ოქტომბერს ლამბსჰაიმში,
სიმაღლე 186 სმ, წონა 85 კგ.
თამაშობდა: 1975-83 ლამბსჰაიმში,
1983-87 მანჰაიმში,
1987-89 კიოლნში,
1989-91 მიუნხენის „ბავარიაში“
1991-95 — ტურინის „იუვენტუსში“
1995 წლიდან — დორტმუნდის „ბორუსიაში“
ბუნდესლიგაში ჩაატარა 225 თამაში
1990 წლის მსოფლიო ჩემპიონი,
1994 წლის მსოფლიო ჩემპიონატის მონაწილე,
1993 წლის უეფას თასის მფლობელი,
1990 წ. გერმანიის ჩემპიონი და გერმანიის სუპერთასის მფლობელი — 1990 და 1995 წლებში. იტალიის 1995 წლის ჩემპიონი მეუღლესთან გაშორებულია, ჰყავს ქალიშვილი (ლაურა, 3 წლის).

ოცდაათი წლის იურგენ კოლერი აჯამებს თავის საფეხბურთო მოღვაწეობას და იმედის თვალით შესცქერის შომავალ გამოსვლებს „ბორუსიასა“ და ეროვნულ ნაკრებში.

კიკერი: რატომ ტოვებთ დორტმუნდის „ბორუსიას“, ბატონო კოლერ?

იურგენ კოლერი: კი მაგრამ, საიდან მოგივიდათ ეგ აზრი?

კიკერი: კლაუს შლაპნერი მანჰაიმში ბრუნდება და ხომ შეიძლება მოუყაროს თავი ყოფილ ფეხბურთელებს, მათ შორის თქვენც.

კოლერი: მე დიდად ვარ დავალებული შლაპნერისგან, მაგრამ მიუხედავად ამისა, მანჰაიმში ჩემი ხელახალი სპორტული მოღვაწეობა ვერაფრით ვერ წარმომიდგენია.

კიკერი: თქვენ ბუნდესლიგის ... მატჩში მიიღეთ მონაწილეობა ... ვარდა ერთისა, რომელსაც ... ერგში საშემოდგომო ჩემპიონად გამარჯვებული უნდა გამოეცხადებინა და რომლის გამოტოვებაც მეხუთე ყვითელი ბარათის გამო მოგიხდათ. ხომ არ ჯობდა, ... ბარათი სხვა დროს მიგეღოთ?!

კოლერი: ამ ბოლო დროს თამაში კარგად წამივიდა, ამიტომ ცხადია, სიამოვნებით გამოვიდოდი მოედანზე. მაგრამ წინასწარ რა იცი კაცმა, როდის მოგცემენ გაფრთხილებას. ისე კი, უნდა ითქვას, რომ ამ ბოლო დროს ბუნდესლიგაში ძალზე იოლად „ურიგებენ“ ფეხბურთელებს ყვითელ ბარათებს, თანაც არა იმდენად თავდამსხმელებს, რამდენადაც მცველებს. პირველებს — ყველაფრის უფლება აქვთ, მეორეებს კი — არაფრისა.

კიკერი: დორტმუნდი შეიძლება ... მეორედ გახდეს ჩემპიონი ... ჯობია იგი თავის ... დებს: ბავარიას, ბრემენს, ... თუ კაიზერსლაუტერნს?

კოლერი: არა მგონია, მათზე უკეთ რაიმეს ვაკეთებდეთ. უბრალოდ, ნუნუნი არ გვიყვარს, თუმცა ვერც ერთ შეხვედრაში ვერ მოვახერხეთ სასურველი გუნდი გამოგვეყვანა მოედანზე. თუ მაინც წარმატებებს ვაღწევთ, ეს უწინარეს ყოვლისა, უკანა ხაზის მოთამაშეების კრეეს, შმიტისა და კუტოვსკის დიდი დამსახურებაა.

კიკერი: ხომ არ გახსენდებათ ხოლმე ხანდახან მწარე დღეები სეზონის დასაწყისში?

კოლერი: ფეხბურთელს კრიტიკის ატანაც უნდა შეეძლოს.

კიკერი: ხომ არ მიიჩნევთ, რომ უსამართლოდ გაკრიტიკებდნენ?

კოლერი: ნაწილობრივ კი, განსაკუთრებით ეროვნულ ნაკრებში თამაშის გაშუქებისას. ზოგიერთმა ჟურნალისტმა, ნაცვლად იმისა, რომ ჯერ მე დამლაპარაკებოდა და რაღაც-რაღაცეები გაერკვია, პირდაპირ მიწასთან გამასწორა. ამას რა დამავიწყებს?!

კიკერი: დორტმუნდში მოპოვებული წარმატებების წყალობით დიდი ხანია გუნდის წამყვან მოთამაშეთა შორის დაიმკვიდრეთ ადგილი. იგივეს თქმა თუ შეიძლება ქვეყნის ნაკრებზე?

კოლერი: ფაქტია, რომ ნაკრებში ჩატარებული 77 თამაშიდან 70 სავსებით ნორმალური იყო, 7 — შესაძლოა, უფრო ცუდი. არა და, რაოდენ გულსატკენია, რომ ნაკრების მწვრთნელს უძლიერესი მოთამაშეების დასახელებისას არასოდეს ვახსენდები.

კიკერი: ნუთუ არასოდეს?

კოლერი: გამონაკლისი მხოლოდ ამერიკაში მსოფლიო ჩემპიონატზე ჩვენი პირველი მატჩი იყო. სხვა დროს კი იგი გამუდმებით ერთსა და იგივე 4-5 მოთამაშეს ასახელებს. ნიუ-იორკში ბულგარელებთან შეხვედრაში სტოიჩკოვს 18 ორთაბრძოლიდან 17 მოვუგე, მაგრამ ამის შესახებ კრინტიც არავის დაუძრავს.

კიკერი: როგორ დაახასიათებდით თქვენს დამოკიდებულებას ბერტი ფოგტსთან?

კოლერი: როგორც ნორმალურს. ჩვენს ურთიერთობაზე დაძაბული არ ითქმის. თუმცა ხანდახან, როცა განსხვავებული აზრები აღმოგვაჩნდება ხოლმე, არც მკვახე სიტყვებს ვაკლებთ ერთმანეთს.

კიკერი: მაგალითად, როდის?

კოლერი: როცა რამდენიმე თვის წინ გუნდის კაპიტანი უნდა აგვერჩია.

კიკერი: ახლა თქვენ 30 წლის ბრძანდებით. როგორ ფიქრობთ, კიდევ რამდენ ხანს შესძლებთ ნაკრებში თამაშს?

კოლერი: ევროპის ჩემპიონატის დამთავრებამდე, შემდეგ კი ჩავთვლი, რომ რაც შემეძლო ნაკრებისთვის გავაკეთე და მთელ ძალასა და ენერგიას დორტმუნდის „ბორუსიას“ მოვახმარ.

კიკერი: ნაკრებზე გული არ დაგწყდებათ?

კოლერი: მე თითქმის მხოლოდ ლამაზი მოგონებები მაკავშირებს ნაკრებთან, იგი ჩემი ცხოვრების ნაწილია, მაგრამ ოდესმე ხომ უნდა დავსვა წერტილი.

გოჩა საითიძე

ცნობილი სახელები

მამაცი გული, დამსხვრეული გული

ზურგის ტკივილს თუ არ ჩავთვლით, სერგეი გრინკოვი თავს ჯანმრთელად გრძნობდა მანამ, სანამ ლეიკ პლესიდში (ნიუ-იორკი) ყინულზე გული წაუვიდოდა და გარდაიცვლებოდა. შეეძლოთ თუ არა ექიმებს ამ სიკვდილის თავიდან აცილება?

სერგეი გრინკოვს ჩემპიონის გული ჰქონდა. ეს მან შარშან ლილი ჰამერში დაამტკიცა, სადაც ლეგენდარულ ოლიმპიელ მოციგურავეებთან — კატარინა ვიტთან, ბრაიან ბუიტანოსთან, ჯეინ ტორვილთან და კრისტოფერ დინთან ერთად გამოსვლისას სცადა, ადრინდელი დიდება აღედგინა. მხოლოდ გრინკოვმა და მისმა მეუღლემ ეკატერინა გორდეევამ მოიპოვეს მორიგი ოქროს მედალი.

მაგრამ ამ 28 წლის რუს სპორტსმენს ამავე დროს ავადმყოფი, ხანში შესული კაცის გული ჰქონდა. ვარჯიშისას მას თავბრუ დაესხა და ყინულზე დაეცა. გონს აღარც მოსულა. გაკვეთამ აჩვენა, რომ გულის შეტევა მას გამოსვლამდე 24 საათით ადრე დაეწყო.

ამერიკელები დიდი სპორტსმენის მოულოდნელი სიკვდილის მომსწრე არაერთხელ გამხდარან — ასევე უცბად გარდაიცვალნენ კალათბურთის ვარსკვლავები რეჯი ლუისი, ჰენკ გაზერსი და ლენ ბაისი, ოლიმპიელი ფრენბურთელი ფლო ჰაიმენი. მაგრამ გრინკოვის სიკვდილი არ გამოუწვევია კარდიომიოპათიას, რაც საკმაოდ ხშირად ხდება სპორტსმენთა მოულოდნელი სიკვდილის მიზეზი. ლუისი და გაზერსი სწორედ ამან იმსხვერპლა. აღმოჩნდა, რომ გრინკოვის მამაც საკმაოდ ახალგაზრდა — 52 წლისა დაიღუპა გულის დაავადებით. ასე რომ, სერგეი გენეტიკურად იყო ამისკენ მიდრეკილი. ექიმებს შესწევთ ძალა, მარტივი ტესტებით შეამოწმონ გულის მდგომარეობა და დასვან კარდიომიოპათიის თუ სხვა დაავადების დიაგნოზი. ექოკარდიოგრამა საკმაოდ ძვირი ჯდება, სულ მცირე 1000 დოლარი, ზოგჯერ მეტიც. გრინკოვს კარგად უხდიდნენ და ცხადია, მას ამგვარი ტესტების ჩატარება არ გაუჭირდებოდა. ექოკარდიოგრამის გადაღება მას კარიერას თუ არა სიცოცხლეს მაინც შეუნარჩუნებდა, მაგრამ...

გრინკოვისა და გორდეევას ისტორია ერთ-ერთი ყველაზე მომხიბლავი და რომანტიულია სპორტის ისტორიაში. 1988 წელს კალგარიში მათ გაიმარჯვეს, როგორც „და-ძმამ“, ერთი წლის შემდეგ მათი რომანი დაიწყო, 1991 წელს კი დაქორწინდნენ. როცა 1994 წელს ისინი ოლიმპიურ ყინულს დაუბრუნდნენ, გრინკოვისა და გორდეევას სიყვარული უკვე მათ გამოსვლებშიც მჟღავნდებოდა. ამ წყვილის მიერ განხორციელებული წარმოდგენა სპორტულ სამყაროში მუდამ სამაგალითოდ დარჩება.

მოამზადა

რუსუდან ამირეჯიბმა

კრივი

ახალი ჩემპიონი

კვირას, გერმანიის ქალაქ შტუტგარტში ჩატარდა საერთაშორისო კრივის ფედერაციის — IBF-ის ვერსიით მძიმე წონაში მსოფლიო ჩემპიონის ტიტულის გათამაშება. ერთმანეთს შეხვდნენ გერმანელი აქსელ შულცი და სამხრეთაფრიკელი ფრანსუა ბოტა. აქსელ შულცი უკვე ნახევარ წელზე მეტია უძლიერესის სახელს ატარებდა და, რა თქმა უნდა, მას გაცილებით უფრო დიდ შანსებს ანიჭებდნენ, ვიდრე შედარებით უცნობ ბოტას. ყველაფერთან ერთად, გერმანელის მხარეზე მშობლიური კედლებიც იყო, მაგრამ ბრძოლის მსვლელობამ და დასასრულმა სრულიად საწინააღმდეგო შედეგი აჩვენა. სტუმარმა შულცი აშკარად დაჯაბნა აქტიურობით და ინიციატივა წუთითაც არ გაუშვია ხელიდან. გერმანელი მოკრივე უფრო კონტრშეტევებით ცდილობდა ფონს გასვლას, მაგრამ მრავალი დარტყმა გაუშვა, რამაც, საბოლოოდ, ბოტას გამარჯვება განაპირობა. უკანასკნელი, მეთორმეტე რაუნდის წინ სამხრეთაფრიკელმა უკვე როგორც გამარჯვებულმა მიმართა ტრიბუნებს, რამაც გერმანელი გულშემატკივრების დიდი აღშფოთება გამოიწვია. შულცისგან ყველა ნოკაუტით მოგებას მოითხოვდა და თუმცა ჩემპიონი მატჩის მიწურულს უფრო გააქტიურდა, მაინც ვერ შეძლო გადამწყვეტი დარტყმის შესრულება. საბოლოოდ IBF-ის ვერსიით მსოფლიოს პირველი „ხელთათმანის“ ვინაობა სამ არბიტრს უნდა გადაეწყვიტა. დაგროვილი ზუსტი დარტყმების და შესაბამისად ჩაწერილი ქულების რაოდენობით ორმა მსაჯმა უპირატესობა სამხრეთაფრიკელს მიანიჭა, ერთმა კი გერმანელ მოკრივეს. ამის შედეგად გამარჯვებული გახდა ფრანსუა ბოტა, რომელმაც კრივის 1996 წლის სეზონის პირველი დიდი სენსაცია მოახდინა.

ბოტა, შულცი

ლევან გოთუა

მოზაიკა

... ოსლოში ნორვეგიის ჰოკეის ეროვნული ნაკრების მცველს ტომ ერიკსენს ... 90 დღით თავისუფლების აღკვეთა. ... ბრალად ედება ორი გულშემატკივრის ... ზიანება. როდესაც მაყურებლებმა ყვი... მხარი დაუჭირეს ერიკსენის ორი ... დაჯარიმებას, მან ჰოკეის ჯოხი შუ... ბარიერზე გადაამტვრია, ხოლო, როცა ... ამის გამო ჯარიმა 10 წუთამდე გაუ..., გამძვინვარებულმა ერიკსენმა გა... ლი ჯოხი ტრიბუნაზე მოისროლა. ... შედეგად ერთ მოზარდს 3 კბილი ... მოტეხა, ხოლო ფოტოგრაფმა თვა... მსუბუქი დაზიანება მიიღო. 20 დღით ... თავისუფლების აღკვეთის გარდა, ერიკსენი ... ბით ჩამოაშორეს სპორტის ყველა ... ჯიბებას. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ჩხუბის... ჰოკეისტს ადრეც ჰქონდა სამართალ... დამცავ ორგანოებთან ნაცნობობის „ბედ... ნიერება“. 1994 წელს მას ბრალად ედებოდა თავდასხმა პოლიციის უფროსზე, რომელიც მისი მთვრალი ამფსონების დაპატიმრება სცადა. როგორც ვხედავთ, ერიკსენი ნორვეგიელისთვის უჩვეულო, სამხრეთული ტემპერამენტით გამოირჩევა.

* * *

ამერიკული ფეხბურთის წლის საუკეთესო მოთამაშეს გადაეცა სპეციალური პრიზი „ჰეისმენ ტროფი“. (ედი ჯორჯი ოჰაიოს შტატიდან 8 წლისა იყო, როცა დედამისს განუცხადა, რომ „ჰეისმენ ტროფის“ მფლობელი გახდებოდა. ჯორჯმა შეასრულა სიტყვა და მოიპოვა ეს პრესტიჟული პრიზი, რომელიც ამერიკული ფეხბურთის მოთამაშის ქანდაკებას წარმოადგენს). ახლახან „ჰეისმენ ტროფმა“ სერიოზული „ტრავმა“ მიიღო. მას ნიუ-იორკის აეროპორტ ლა გვარდიაში მოტყდა საჩვენებელი და მოელუნა შუა თითი. აეროპორტის მესვეურებმა განაცხადეს, რომ აანაზღაურებენ ქანდაკების შეკეთების ხარჯებს. „ჰეისმენ ტროფისგან“ განსხვავებით, მისი მფლობელი შესანიშნავ ფიზიკურ ფორმაშია და 19 იანვარს სტენფორდის სტადიონზე (კალიფორნია) ითამაშებს.

* * *

გაზეთ „ნიუ-იორკ-თაიმსის“ განცხადებით, დაპატიმრებულია მძიმე წონოსანი მოკრივე მიტჩ გრინი, რომელმაც დაანგრია თავისი მენეჯერის ოფისი. ზარალი ექსპერტის მიერ 9 000 დოლარად არის შეფასებული.

* * *

1996 წლის ფორმულა-1-ის განრიგში კვლავ ჩართული იქნება 2 რბოლა გერმანიაში — ორგზის მსოფლიოს ჩემპიონის მიხაელ შუმახერის სამშობლოში. შუმახერი, რომელმაც ზედიზედ მეორე გამარჯვება მოიპოვა ფორმულა-1-ის 1995 წლის სეზონში, გაივლის ორ რეისს გერმანიაში. განრიგში შედის 16 რბოლა, რომელიც იწყება 20 მარტს მელბურნში. სეზონი 13 ოქტომბერს იაპონიაში დამთავრდება.

* * *

ჩინეთის ეროვნული ნაკრების მწვრთნელმა ცურვაში ჩი(?) იუნბენგმა თავი დაანება დიდ სპორტს დაწესებული საპენსიო ასაკის (60 წელი) მიღწევის შემდეგ. ამ ხნის განმავლობაში, ჩინეთი ცურვაში საერთაშორისო ასპარეზზე პირველი იყო. თუმცა, მხედველობიდან არც ის უნდა გამოგვრჩეს, რომ 1990 წლიდან მოყოლებული, ქვეყნის საუკეთესო მოცურავეთა შორის ალებულ დოპინგის კონტროლზე 19-ჯერ დადებითი პასუხი მიიღეს.

* * *

საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტი აპირებს გადარიცხოს 10 მილიონი დოლარი სარაევოში 1984 წლის ზამთრის ოლიმპიადისთვის კონსტრუირებული და ომის შედეგად დანგრეული ნაგებობების აღსადგენად.

ლელა მჭედლიძე

პარფიუმერები გვირჩევენ

მსოფლიოს სამი სახელგანთქმული სპეციალისტი ხუთ-ხუთ ძირითად რჩევას გვაძლევს:

ვარცხნილობათა დიდოსტატი ვიდალ სასუნი გვირჩევს:

1) არასოდეს არ დაიძინოთ ღამით თავზე ბიგუდებით და არავითარ შემთხვევაში არ დაივარცხნოთ თმა მეტალის კბილებიანი სავარცხლით, რადგან ამგვარი სავარცხელი თმის ბოლოებს და თავის კანს აზიანებს. დავარცხნა ყველაზე კარგია ხისტარიანი ძუის ჯაგრისით.

2) გამშრალებისას თმას ნუ მოექცევით უხეშად. სველი თმა ფრთხილად შეიხვიეთ პირსახოცით.

3) თმის შეღებვა და ქიმიური დახვევა ერთდროულად დაუშვებელია. როდესაც ეს ორი პროცედურა დროის ინტერვალის გარეშე კეთდება, ორი ქიმიური პროცესი ეჯახება ერთმანეთს, რაც ძალიან ვნებს თმას, ამიტომ ასეთი პროცედურების ჩატარების უფლება, უმჯობესია, ძალიან ჯანმრთელ და მოკლეთმიანმა ქალებმა მისცენ თავს და, თანაც, ეს არ უნდა გაკეთდეს ერთდროულად.

4) ფენის ხმარებისას გაითვალისწინეთ, რომ ფენის მაქსიმალური სიძლიერე 900 ვატი უნდა იყოს. მთავარი ფენის ვენტილატორია და არა მისი სიცხელე. ჰაერის ძალიან ცხელი ნაკადით თმის გაშრობა იწვევს ქერტლს.

5) მზე მეტად აგრესიულად მოქმედებს თმაზე, ახუნებს და ცვლის თმის ფერს. მზეში თმა აუცილებლად უნდა დაიფაროთ ქუდით, ან წაისვათ დამცველი კოსმეტიკური საშუალება.

მკურნალ-კოსმეტოლოგი ირის სროუვენი შემდეგ რჩევებს გვაძლევს:

1) რაგინდ დაღლილიც არ უნდა იყოთ, არავითარ შემთხვევაში არ დაიძინოთ სახიდან მაკიაჟის მოუშორებლად. ასეთ შემთხვევაში მაკიაჟის ჭუჭყს დამატებული მტვერი ფორებში ღრმად ჯდება და კანს სუნთქვაში უშლის ხელს.

2) ენერგიულად კანის გახეხვა, ან სპეციალური კრემით უხეშად წმენდა არასასურველია. უპირველეს ყოვლისა, ფაქიზად უნდა მოექცეთ თვალის გარშემო ნაზ კანს.

3) რაგინდ დიდი არ უნდა იყოს ცდუნება, აწვალოთ მუწუკები, თავი შეიკავეთ და ხელი არ წაგიცდეთ მისკენ. ეს მხოლოდ და მხოლოდ გაამწვავებს სიტუაციას: ქსოვილი დაზიანდება, კანში მიკრობები შეიჭრება და ანთების კერაც გაიზრდება. უმჯობესია, ასეთ დროს სადეზინფექციო სითხით ისარგებლოთ. თუკი მუწუკები სახეზე სისტემატურად და გამოულევად გაქვთ, აუცილებლად მიმართეთ კანის ექიმს.

4) არ გირჩევთ „შიშველი" კანით გარეთ გასვლას. დაბინძურებული გარემო, სიცივე და ქარი ცუდად მოქმედებს კანზე. დღის კრემი და მაკიაჟი იცავს კანს გარემო პირობებისგან. რაც უფრო მეტ ხანს გიწევთ გარეთ ყოფნა, მით მეტი გჭირდებათ დამცველი საშუალება. მცხუნვარე მზის დროს მზისგან დამცავი კრემი, ჩვეულებრივ შემთხვევებში კარგია დღის კრემი UV ფილტრით.

5) კანი სულის სარკეა. გადატანილი სტრესი წამსვე აღიბეჭდება მასზე და მაშინ კანი დაღლილი და მოთენთილი ჩანს. ასევე მოქმედებს ალკოჰოლი, ნიკოტინი და არასწორი კვება. ამიტომ, საუკეთესო კოსმეტიკა — სიმშვიდე, დაუძაბავი ცხოვრების წესი, სუფთა ჰაერზე დიდხანს ყოფნა და სპეციალური რეჟიმია.

მაკიაჟის ოსტატი ჰორსტ კირჩბერგერი გვაფრთხილებს:

1) არავითარ შემთხვევაში არ შემოივლოთ ტუჩის გარშემო პომადაზე მუქი, ან ღია ფერის კონტური. თუკი გსურთ პროფესიონალურ დონეზე იყოთ შეღებილი, ტუჩის გარშემო მხოლოდ და მხოლოდ პომადის ფერის კონტური შემოივლეთ.

2) ხელოვნურ სინათლეს შეცდომაში შეჰყავს

ქალები და ასეთ შემთხვევაში მათ მიერ შესრულებ... მაკიაჟი დღის შუქზე ნაცოდვილარს ჰგავს. ამას ... თავი აარიდოთ, დილის მაკიაჟი დღის სინათლ... გაიკეთეთ, ან სახლიდან გასვლისას თქვენი ნახ... ფანჯარასთან კიდევ ერთხელ გადაამოწმეთ ხოლმე.

3) უმეტესობა ქალებისა ჭარბზე ჭარბად ... სახეზე სალებავს, რაც, რა თქმა უნდა, არაბუნებრი... გამოიყურება. ტონი თანაბრად რომ იყოს განაწი... ბული, თხლად უნდა წაისვათ ღრუბლის ნაჭრით... თითით.

4) ფონად სახის მ... აჟისთვის თქვენი კ... ტონალობის შესაფერ... სალებავი უნდ შეარჩ... მხოლოდ ასეთ შემთხვ... ში გამოვა მაკიაჟი ... დონეზე შესრულებ... არც ყველანაირი პუდ... ფერი არ ეხამება ყვე... კანის ფერს. უნდა შე... ჩიოთ თქვენთვის შეს... რისი — მეტად მოყვ... ლო, ან მეტად მონით... ფერის პუდრი.

5) „რუმიანას" წ... სას მთავარი სახის ფო... და წყობაა. სხვადა... ფორმის სახეს სხვადა... მიმართულებით და ... დენობით უხდება შევა... სფრება. მოდელირებისთვის პატარა ფუნჯი ... წასასმელ დიდ ფუნჯზე მეტად გამოგადგებათ. „რ... ანას" ფერი არ უნდა „ყვიროდეს", დოზა ... რბებული არ უნდა იყოს, თორემ შედეგი ... ხოლმე. უმჯობესია, შეარჩიოთ ნახევარტონები, „რუმი... ანას" დადების შემდეგ კი სახეზე დიდი ფუნჯით თ... გადაისვით პუდრი.

მოამ...

ნათია ფანჯიკიძე

მის გამო საბერძნეთი ორად გაიყო: მომხრეებად და მოწინააღმდეგეებად. პირველ ბანაკში, რასაკვირველია, სოციალისტები არიან, მეორე ბანაკში კი – ტრადიციული ოპოზიცია, რომელიც იმედოვნებს, რომ ქალბატონის მიერ დაშვებული შეცდომების წყალობით მასაც დამარცხებს და ყველა სოციალისტსაც უკან მიაყოლებს.

მაგრამ, ამ ქალბატონს მოწინააღმდეგეები სოციალისტებს შორისაც გამოუჩნდა, რომლებსაც მის გამო რცხვენიათ და აქვთ კიდეც ამის საბაბი. ქალბატონი, მართლაც, შორს წავიდა და პარტიას ამაზრზენი იმიჯი შეუქმნა. დიახ, დღეს საბერძნეთში სკანდალისა და სიგიჟის ქარი ქრის.

მიმი ორმოცდაერთი წლისაა და საბერძნეთის პრემიერმინისტრის, ანდრეას პაპანდრეუს (76 წლის) მეორე მეუღლეა.

ცოტა ხნის წინ საბერძნეთის წამყვანმა გაზეთებმა „Adriani" და „To Onoma" პირველ გვერდებზე გამოაქვეყნეს ერთმანეთზე უფრო მამხილებელი ფოტოები.

ფოტოზე აღბეჭდილია მიმი, რომელიც თავის უზარმაზარ – 95 სმ გარშემოწერილობის მკერდს დაუფარავად აშკარავებს. საბერძნეთის პირველი ლედი ევას სამოსში! ხოლო რამდენიმე წლით adრე დათარიღებულ ფოტოზე მიმი მთლად შიშველია გადაღებული სხვა, ასევე შიშველი ქალბატონის გვერდით. ნეტავ, სერათი კუნძულ ლესბოსზე ხომ არ გადაუღიათ? ყოველ შემთხვევაში, თვალებს თუ დავუჯერებთ, ასე ჩანს! იქნებ მონტაჟია? აქაც მოსაზრებები გაიყო: ორივე გაზეთის დირექტორი ცილისწამებაში დაადანაშაულეს. მაგის მსომიელის, „To Onoma"-ს მფლობელს, 16 თვიანი პატიმრობაც მიესაჯა, რის სანაცვლოდ კანონით გათვალისწინებული 16 ათასი ფრანკის გადახდა მოუხდა. ასე რომ საბერძნეთში გენერლების მავხელი ეპოქის შემდეგ ალარ უნახავთ!

„Adriana"-ს რედაქტორს, ჟორჟ კურისს მიმის მოწინააღმდეგეს ვერ დაარქმევ. პირიქით, მან ახალგაზრდა ქალს ხელიც კი შეუწყო, ხელისუფლების ლაბირინთში გზის გაკვლევაში.

ეს მოხდა 1986 წელს, როდესაც პრემიერმინისტრს, მაშინ ჯერ კიდევ ჯანმრთელი გული, კინაღამ საგულედან ამოუხტა. დიმიტრა ბევრი პრანჭვის გარეშე პრემიერმინისტრის საყვარელი გახდა. პაპანდრეუს იგი ყველგან კანონიერი მეუღლის, მარგარეტის ნაცვლად დაჰყავდა. მარგარეტი მისი მეუღლე გახლდათ 32 წლის განმავლობაში და ოთხი მარცხი განიცადა, მოხუცი პრემიერმინისტრი და მისი მეტისმეტად გამომწვევი მეუღლე ჩრდილში აღმოჩნდნენ.

მაგრამ განვლო ხანმა და 1993 წელს პაპანდრეუ საქმიან ცხოვრებას დაუბრუნდა. ყოფილ სტიუარდესას წარმოსადეგობა მომატებოდა, პაპანდრეუ უკვე ავადმყოფობდა და ექიმების მეთვალყურე-

მოზაიკა

მიმი — პაპანდრეუს სკანდალური მეუღლე

ანდრეას პაპანდრეუ დიმიტრა ლიანის (მიმი) შეხვდა და მათ ერთმანეთი ერთი ნახვით შეუყვარდათ. ყოველ შემთხვევაში, პაპანდრეუს, რომელიც ამ დროს უკვე 66 წლისა იყო, როდესაც ქერა, მომხიბვლელი, 182 სანტიმეტრი სიმაღლის დიმიტრა პაპანდრეუსკენ დაიხარა, შვილი გაუჩინა. განქორწინება ადამიანების მოგონილია და ანდრეას პაპანდრეუმაც უყოყმანოდ გადაუსვა წარსულს ხაზი. სწორედ მაშინ გამოჩნდა ასპარეზზე ჟორჟ კურისი, „Adriana"-ს რედაქტორი (ეს გაზეთი სოციალისტური პარტიის მხარდამჭერია), რომელიც პირადად ეახლა მარგარეტს, რათა განქორწინებაზე დაეყოლიებინა. 1989 წელს ანდრეასმა იქორწინა ქალბატონზე, რომელსაც დღეს ყველა მიმის ეძახის. ეს სკანდალური ქორწინება პაპანდრეუს ძვირად დაუჯდა და არჩევნებში

ობის ქვეშ იმყოფებოდა. მიმის რაც შეეხება, შესანიშნავ ფორმაში იყო, მთავრობაში სულ უფრო იზრდებოდა მისი გავლენა. იგი დიდი მოთმინებითა და საქმის ცოდნით დგამდა ნაბიჯებს ძალაუფლების მოსაპოვებლად. მისი ამბიციების ფონზე პაპანდრეუ მეფეს კი არა, უფრო მეჩილის ჰგავდა, მიმი კი – დედოფალს. ბოლო ჩანებში პაპანდრეუ თითქმის გამოკეტილია მდიდრულ ვილაში, მოოქროვილ ციხეში, სადაც უთვალავი ოთახი და თხუთმეტი საბაზანოა.

რასაკვირველია, სასახლე მიმის მითითებით აშენდა, რასაკვირველია, მიმის სახელზე. მშენებლობა ძალიან ძვირი დაჯდა. სასახლეში არსებობს სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ბლოკი, სადაც მუდმივად მორიგეობს პაპანდრეუს პირადი ექიმი, რომელიც ქვეყნის ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრად დანიშნეს. მიმი კი არავის აძლევს, სადაც

ქმარს წასვლა აღარ შეუძლია ... დადის: საზეიმო საღამოებზე ... რაციებზე – მიმი ყველგან მი... გურაა. მან იმასაც მიაღწია, ... ცმა მეუღლემ კაბინეტის უფრ... ნიშნა და მომავალ არჩევნებში ... მარჯვებას აპირებს – დე... სურს და არაფერზე იხევს ... მებრძოლმა მაოისტმა უცბა... რომ საოცრად მორწმუნე ... ლესია მიიმხრო. მან ღრ... ლოვნების ლექ... მინა, რათა უკეთ... ვლოს, თუ როგ... ლის მასები. ... ოპერაციაც გაიკე... ნაც მისი მკერდი ... გამომწვევად მოჩნდ... ლედ, რაც საჭირო... ფერს აკეთებს, და ... ვინც წინ დაუდგე... თვეებში მისი მხე... ხდა ხუთი მინისტრ... სადამდე წავაო, კითხულობ... პოლიტიკური მტრები. ... რედ ძალაუფლების წყურვი... შიშს და პრესამ მის წინააღმდ... ნია გაახალა. ამიტომ გამოჩნდ... ლური გაზეთების ფურცლებ... ლებელი ფოტოები.

მიმის რეაქციამაც არ ... პრესის ორი თავკაცი ცილისწ... ვის პასუხისგებაში მისცეს. ... ტივს როლი სდებს, მაგრამ ... არ შიშობს: იცის, რომ ხელ... მთავარი კოზირი – მდიდრ... გამოკეტილი, მასზე სიგიჟე... რებული კაცი. მაგრამ პაპანდ... ხომ არ გამოეკვრება?! მაში... ბელი ელის ბერძენ მადონას?

...ფრანს ...

ია ნაცვლიშვ...